

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 224

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3. tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, 30. IX. in 1. X. 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1—

Trije turški pakti

Turčija je v Moskvi zastopala interese Balkana — Podpisane bodo turške pogodbe s sovjetsko Rusijo, Veliko Britanijo in Francijo

LONDON, 30. sept. Reuter. Turčija se je definitivno odločila, da podpiše sporazum z Veliko Britanijo in Francijo. Ta sporazum bi moral biti podpisan že v prejšnjem mesecu, pa so ga vojni dogodki zavlekli. Podpisal ga bo turški zunanji minister Saradzoglu, ko se bo vrnil iz Moskve. Istočasno se tudi poudarja v Ankarji, da novi rusko-turški pakt niti najmanj ne nasprotuje določilom obeh paktov med Turčijo in Vel. Britanijo ter Francijo. V rusko-turškem paktu je garantiran status quo tudi na Baltiku, Črnem morju in v Sredozemlju.

PARIZ, 30. sept. Današnji listi pozdravljajo odločitev Turčije, da sklene kon-

čno vojaški pakt s Francijo in Veliko Britanijo in razčisti na ta način položaj vseh mogočih kombinacij, ki so bile v zadnjih dneh razširjene o nadaljnjem držanju Turčije. Ta odločitev je najboljši dokaz, da pozicije Velike Britanije in Francije na evropskem jugovzhodu niso bile po najnovejših dogodkih prav nič oslabiljene.

RIM, 30. sept. Havas poroča iz Londona: Kakor poroča »Daily Telegraph«, je odpotovala iz Ankare v London turška vojna komisija.

Pogajanj ne bo pod nobenim pogojem

Angleži in Francozi se ne strašijo moskovske pogodbe — Nadaljevali bodo vojno, dokler ne bodo dosegli svojih končnih ciljev, ki niso le v obnovitvi Poljske

Odgovor iz Maginotove črte

LONDON, 30. sept. V Angliji vest o podpisu novega pakta med Rusijo in Nemčijo ni pustila nobenih vidnih sledov. Splošno se misli, da je to vse skupaj le prazen maneuver za zastraševanje. Vsak polkus mirovnih pogajanj na tej osnovi bo propadel. Francozi pa pravijo, da bo njihov odgovor na tak »mirovni poizkus« samo iz Maginotove črte. Angleži mislijo, da pakt ni prinesel velikih izprememb v svetovni položaj. Nemško-ruski pakt o napadanju je bil že podpisan, pa je Velika Britanija vendarle napovedala Nem-

čiji vojno. Iz tega se vidi, da je angleška vlada dobro premislila tudi vse eventualnosti bodoče vojne, pa tudi možnost, da gre Rusija z Nemčijo, kar pa še ni primer. Ves pakt, ki je bil včeraj podpisan, je le nedolžno strašilo. Tudi v gospodarskem pogledu ne bo Nemčija ničesar več pridobila, kakor že ima. »Times« pišejo, da ni Nemčija storila niti najmanjšega koraka k pomiritvi. Miru s Hitlerjevo Nemčijo ne bo, ker ga mi nečemo. V Washingtonu pa mislijo, da Rusija ne bo vstopila v vojno na strani Nemčije.

Nov sestanek vojnega sveta

PARIZ, 30. sept. Havas. V zvezi z najnovejšimi sovjetsko-nemškimi sklepi v Moskvi je bilo sklenjeno, da se znova snide francosko-angleški vrhovni svet, da določi do podrobnosti stališče, ki ga bosta obe zavezniški velesili zavzeli na prihodnjem dogovoru in nasproti pričakovani novi nemški akciji za sklenitev miru. Načelni sklepi so pa vendar že znani: Anglija in Francija ne bosta sprejeli nobenega predloga za mir, ki bi imel za podlago sedanje stanje in se s sedanjo Nemčijo sploh nista priprav-

ljeni pogajati pod nobenim pogojem in o nobenem vprašanju. Anglija in Francija nista šli v vojno samo zaradi Poljske, njuni cilji so dosti daljnosežnejši. Okupacija Poljske in razdelitev njenega ozemlja med Nemčijo in Rusijo ne predstavlja nobenega povoda za ustavitev vojne, ki se bo nadaljevala do popolne zmage zavezniškega orožja, pa naj se tudi Rusija pridruži Nemčiji. Zasedba in razdelitev Poljske je samo vojna epizoda. Poljska bo po končani vojni zopet vstala.

Chamberlain in Daladier odgovorita

LONDON, 30. sept. Ministrski predstojnik Chamberlain bo podal poročilo o angleškem stališču do najnovejših nemško-ruskih sklepov v Moskvi v ponedeljek na seji spodnje zbornice.

RIM, 30. sept. Stefani poroča iz Pariza, da je min. predsednik Daladier obvestil senatni odbor za zunanje zadeve, da bo na stavljena vprašanja o zadnjih dogodbilih odgovoril v zbornici prihodnji petek.

Poljski protest proti delitvi

LONDON, 30. sept. Reuter. Poljski veleposlanik je včeraj popoldne obiskal zunanega ministra lorda Halifaxa. V zvezi s sporocajo, da je poljski veleposlanik vložil protest proti sporazumu, ki je bil sklenjen v Moskvi med Sovjetsko unijo in Nemčijo, s katerim si ti dve sili deljata pravico, da si medsebojno razdelita ozemlje poljske republike. Poljski narod smatra ta akt kot nasilje brez pravne podlage.

shingtona: Kardinal Msgr. Hlond, poglavar katoliške cerkve na Poljskem, je preko vatikanskega radia poslal svojim rojakom poslanico, v kateri jih bodri v zvestobi do domovine, vere in Boga. V poslanici izraža kardinal priznanje poljski vojski in prebivalstvu Varšave na neustrašnem junaštvu ter priznanje tudi požrtvovalnemu duhu delavcev in vojnih ujetnikov. Kardinal poziva ves poljski narod, naj se pokori volji božje previdnosti, katere pota in cilji so nedoumljivi.

Izjave Majskega Halifaxu

LONDON, 30. septembra. Sovjetski veleposlanik Majski v Londonu je obvestil angleško vlado po zunanem ministru Halifaxu, da je sovjetska Rusija pripravljena sedaj nadaljevati trgovinska poga-

janja, ki so bila zaradi sklenitve sovjetsko-nemškega pakta prekinjena. Izjavil je tudi, da namerava ostati sovjetska Rusija še nadalje nevtralna v sedanjem evropskem konfliktu.

Italija ne bo posredovala brezpogojno

RIM, 30. sept. Včeraj je bil tu pod predsedstvom kralja Viktorja Emanuela III. kronski svet, ki je razpravljal o najnovejšem razvoju mednarodnega položaja. O sklepih ni bilo izdano nobeno poročilo, izve se pa, da Italija ni povsem zadovoljna z najnovejšim razvojem, zlasti kar tiče sovjetsko Rusijo. Poseg sovjetske Rusije v Estonijo, ki ji daje nadoblast nad vsem Vzhodnim morjem, ogražanje ostalih baltskih držav in zlasti tudi Romunije, vzbuja tu nezadovoljstvo. Italija je sicer bila vedno pripravljena posredovati med vojskujočimi se silami za sklenitev miru, najbrže pa ne bo voljna posredovati za sklenitev takega miru, ki ne bi ustrežal njenim pogledom na mednarodne probleme v Evropi.

TUDI AMERIKA PROTI POSREDOVANJU

PARIZ, 30. septembra. Havas poroča iz Washingtona: Na vprašanje časnika je zunanji minister Hull izjavil, da mu ni ničesar znanega v zvezi z vestjo o mirovni ponudbi, ki sta ju stavili Nemčija in Rusija zastran sklicanja konference, na katero bi bili povabljeni nevtralna Italija in USA. Čeprav uradni krogi odklanjajo zavzeti stališče do še nejasnega vprašanja, vendar je očitno, da ameriško javno mnenje ni naklonjeno ideji, da bi se USA pridružile predlogom Nemčije in sovjetske Rusije, idočim za tem, da bi se sankcionirala njuna zavojevanja.

Paraliziranje nemške industrije

PARIZ, 30. sept. Francosko poročilo od davi pravi, da je bila noč na vsej fronti mirna. »Petit Parisien« piše, da Nemci pričakujejo francoski napad, ki ga še ni. V tem pričakovanju so Francozi paralizirali vso nemško industrijo na zahodu, ker so morali Nemci evakuirati vsa važnejša industrijska mesta.

Angleški napad na Helgoland

LONDON, 30. sept. Angleška letala so napadla nemško pomorsko bazo Helgoland. Navzlic velikemu streljanju s protiletalskimi topovi, so angleška letala izvedla napad iz majhne višine. Nekatera angleška letala se še niso vrnila v svoje baze. Nemci poročajo o napadu šestih letal na Helgoland, ki je ostal brez efekta.

RIM, 30. septembra. Havas poroča iz Pariza, da je nemško letalo, ki je danes preletelo Pariz, bilo poprej opaženo nad Boulognem-sur-Mer in nad St. Quentinom.

NOV RUSKO-JAPONSKI INCIDENT

TOKIO, 30. sept. Po poročilih iz Hsikjanga je nastal nov rusko-japonski incident. Sovjetske patrolne ladje in sovjetski obmejni stražniki so pričeli streljati na reki Amur na mandžurske ladje. Podrobnosti o tem spopadu pa še niso znane.

Na vrsto pride Besarabija?

Bojazen v Romuniji pred sovjetskimi namerami — Nova romunska pogodba z Nemčijo

BBKAREŠTA, 30. sept. V Romuniji je nastala velika bojazen zaradi namer Rusije in zbiranja sovjetskih čet na besarabski meji. Kakor se je izvedelo, se nekateri eksponirani državni uradi, zlasti pa arhivi, že selijo iz Besarabije v notranjost države. Na meji je vedno več romunskih čet. Veleposestniki se tudi že seljujejo iz Besarabije.

BUKAREŠTA, 30. sept. Izvedelo se je,

da sta Romunija in Nemčija pri zadnjih gospodarskih pogajanjih v Bukarešti podpisali sporazum o poglobitvi trgovinskih odnosov med obema državama. Nemčija dobiva sedaj trikrat več premoga iz Romunije, kakor pred letom dni. Nemčija je kupila tudi eno četrtino romunske petrolejske produkcije ter velike množine vina in železa.

Priprave za ureditev slovenske banovine

Informacije italijanskega lista o napredovanju pogajanj za dokončno rešitev slovenskega vprašanja v obliki banovinske avtonomije

RIM, 30. sept. »Giornale d'Italia« objavlja dopis iz Beograda o notranjem položaju v Jugoslaviji, v katerem pravi, da terja sedaj tudi Slovenija avtonomijo in so zadevne priprave že v teku. Slovensko vprašanje, pravi list, je obstajalo že prej vzporedno s hrvatskim, vendar ni imelo nikoli tako težkega značaja. Rešitev slovenskega vprašanja se je pričela kovala obenem z rešitvijo hrvatskega, ker se je pa ugotovilo, da odredbe za Hrvatsko ne ustrezajo popolnoma željam Slovencev, se je sklenilo rešiti slovensko vprašanje oddvojeno. V ta namen je bil

sestavljen poseben odbor strokovnjakov, ki je izdelal zadevne predloge, dočim posluje v Beogradu posebna komisija, ki te predloge studira. V okviru JRZ sta bila ustanovljena dva odbora, eden za studiranje politično-pravnih, drugi pa finančnih vprašanj, ki so za slovensko banovino zelo važna. Uredba o banovini Sloveniji bo podobna, vendar ne enaka uredbi o banovini Hrvatski. Slovenija ne zahteva nekaterih kompetenc, ki jih je dobila Hrvatska. Njen zemljepisni položaj ji narekuje drugačne želje in druge dolžnosti. Za Slovence je najvažnejše vpra-

šanje gospodarsko-finančnih kompetenc. Na političnem področju je imela Slovenija vedno poseben položaj. Misli se zato, da ta stran problema avtonomije ne bo delala nobenih težav. Reševanje gospodarskih in kulturnih vprašanj, od katerih so nekatera zelo zapletena, pa ustvarja potrebo po temeljitem proučevanju. V vsakem primeru se pa veruje, da bo po izkušnjah s Hrvati tudi slovensko vprašanje kmalu zadovoljivo rešeno in da bo nova uredba o banovini Sloveniji v kratkem objavljena.

Nemško stališče do Balkana

BERLIN, 30. septembra. Göringov »Essener Nationalzeitung« prinaša članek pod naslovom: »Nemško-ruski cilji zvezi s sporazumom, ki se je sklenil v Moskvi. Misli, ki jih navaja članek, lahko smatramo za nemško uradno stališče. List piše, da je enako v interesu Nemčije kakor tudi Rusije, da ostanejo države na Balkanu nevtralne. Podlago za to trdnost nudi posebna gospodarska sfera balkanskih držav. Politika, ki so začele voditi na Balkanu Nemčija, sovjetska Rusija in Italija, ne bo dopuščala nikakega vpliva kakršnih tujih sil na tem ozemlju.

FRITZ KUHN ARETIRAN

PARIZ, 30. sept. Havas poroča iz New Yorka: Fritz Kuhn, vodja nacionalsocialističnega gibanja v Ameriki, je po nalogu glavnega državnega tožila Dawisa aretiran.

VOJAŠKA IMENOVANJA NA PORTUGALSKEM

BERLIN, 30. sept. DNB poroča iz Ljubljane: Portugalska vlada je imenovala generala Silva Basto za namestnika glavnega poveljnika vojske, generala Lameira pa za vojaškega guvernerja provincije.

PRVA KANADSKA DIVIZIJA

OTTAWA, 30. sept. Havas. Prva divizija kanadske vojske za prevoz v Evropo se že sestavlja in bo v kratkem popolnoma organizirana, dočim bo ostala v pripravljenosti za poznejše pošiljatev. Kanadske divizije štejejo do 20 tisoč mož. Vse enice so opremljene z najmodernejšim orožjem.

SIGORSKI POVELJNIK POLJSKIH V FRANCII

PARIZ, 30. Sept. Poljski veleposlanik Lukaszewicz je sporočil, da je general Sigorski imenovan za poveljnika poljskega četa v Franciji.

ŠPANSKI POMORSKI PROMET

BERLIN, 30. sept. DNB. Promet španskih trgovskih ladij s prekomorskimi želami, ki je bil z izbruhom španske državljanske vojne ustavljen, se bo s oktobrom znova pričel.

KMETJE V ZASEDENIH KRAJIH

MOSKVA, 30. sept. Vsak kmet v novozasedenih pokrajinah je dobil 4 do 5 akrov zemlje in eno kravo v dar.

MEHIKA NEVTRALNA

BERLIN, 30. sept. DNB poroča iz Mehike: Mehiki senat je sprejel včerajšnjo debato zakon o nevtralnosti.

VARNOST NA TIHEM OCEANU

LONDON, 30. sept. Reuter poroča iz New Yorka: Spričo miru, ki vlada na Pacifiku, so ameriške zavarovalne družbe znižale premije za vojni riziko na 0,5 do 1 odstotek.

POLJSKI BEGUNCİ V TURŠKI SLUŽBI

ISTANBUL, 29. septembra. Turčija je sprejela v službo veliko poljskih inženirjev in municijskih delavcev, ki so pribežali iz Poljske.

Mariborska napoved. Pretežno jasno in malo vetrovno vreme. Včeraj je bila najvišja toplota 13,0, danes najnižja 0,1, opoldne 12,4.

Borza. C u r i h, 30. sept. Devize: Paris 10,07, London 17,75, New York 442,80, Bruselj 74,75, Mailand 22,30, Amsterdam 235,50, Berlin 176, Stockholm 105,37, Oslo 100,37, Kopenhagen 85,37, Buenos Aires 103,50.

Rusko-estonski sporazum ratificiran

MOSKVA, 30. sept. Sovjetsko-estonski pakt o medsebojni pomoči je bil ratificiran v Moskvi. Sovjetska vlada je priredila estonskim delegatom banket, na katerem so bili poleg estonskega zunanjega ministra Selterja še Stalin, Molotov in Vorosilov.

BERLIN, 30. sept. DNB poroča iz Tallina: Predsednik republike je imel sinoči po radiu govor, v katerem je poudarjal, da je bil s sovjetsko Rusijo na mirnem način dosežen sporazum. Na koncu svojega govora je pozval vse Estonce, naj izpolnjujejo svojo domovinsko dolžnost in naj se nikar ne dajo zavajati od alarmantnih glasov.

Tudi Kioseivanov potuje v Moskvo

SOFIJA, 30. sept. Po informacijah iz uradnega vira odpotujeta ministrski predsednik in zunanji minister Kioseivanov in finančni minister Vošilov v Moskvo, kjer bosta podpisala novo sovjetsko-bolgarsko trgovinsko pogodbo. V Moskvi se pa že mudi poveljnik bolgarskega letalstva polkovnik Bojdev, ki se pogaja za vpostavitve letalskega prometa med sovjetsko Rusijo in Bolgarijo.

linia: Predsednik republike je imel sinoči po radiu govor, v katerem je poudarjal, da je bil s sovjetsko Rusijo na mirnem način dosežen sporazum. Na koncu svojega govora je pozval vse Estonce, naj izpolnjujejo svojo domovinsko dolžnost in naj se nikar ne dajo zavajati od alarmantnih glasov.

Istočasno se izve, da je dala bolgarska vlada svoj pristanek k imenovanju dosedanjega načelnika oddelka za vzhodno Evropo v sovjetskem zunanjem komisariatu, Laventijeva, za novega sovjetskega poslanika v Sofiji. Kakor znano, rusko poslaniško mesto v Sofiji, po pobegu Raskolnikova ni bilo več zasedeno in je vodil poslaniške posle le poslaniški namestnik.

Onemogočen ves švedski promet

STOCKHOLM, 30. sept. Ves švedski pomorski promet je obstal, ker nemške podmornice potopijo vsako nevtralnno ladjo, ki jo zapazijo. Včeraj sta bila torpedirana dva norveška parnika »Takstas« in »Iane«, ki sta vozila les. Tretji norveški parnik, »Sulas«, je naletel na mino in se potopil. Moštva so bila rešena. Švedski parnik »Nuland«, ki je vozil 5000-ton železa za belgijske orožarne v Liegeu, je bil torpediran. Švedski poslanik v Berlinu je zaradi torpediranja švedskih parnikov vložil pri nemški vladi oster protest.

se potopil. Moštva so bila rešena. Švedski parnik »Nuland«, ki je vozil 5000-ton železa za belgijske orožarne v Liegeu, je bil torpediran. Švedski poslanik v Berlinu je zaradi torpediranja švedskih parnikov vložil pri nemški vladi oster protest.

Zasedba Varšave šele v ponedeljek

BERLIN, 30. septembra. Sinoči je poljska vojska, ki je branila Varšavo, začela zapuščati mesto. Čiščenje Varšave bo pa trajalo še dva do tri dni, zato bodo vkorakale nemške čete najbrže šele 2. oktobra. Priprave za prehrano in zdravstveno pomoč so že v polnem teku. Trdnjava Modlin se je vdala brezpogojno. Posamezna vprašanja zasedbe po nemških četah bo uredilo poveljstvo čet, ki stoje pred trdnjavo. V Modlinu je okoli 1200 poljskih častnikov in 30.000 vojakov.

ozirom na obupno stanje civilnega prebivalstva kakor tudi zaradi pomanjkanja vode in municije, zlasti municije za artilerijo, komanda obrambe Varšave bila primorana skleniti premirje. Varšavski poveljnik je z nemškim poveljnikom določil točke sporazuma, na podlagi katerih naj bi se Varšava in njena posadka predala danes opoldne. Nemški poveljnik se je moral zavezati, da se častnikom, ki so sodelovali na obrambi prestolnice, omogočijo pogoji častnega ujetništva ter da smejo obdržati mrzlo orožje. Nemci so se tudi zavezali, da bodo podčastnikom in vojakom dovolili, da se vrnejo na svoje domove.

Amerika bo še povečala svojo vojsko

LONDON, 30. sept. Reuter. Kakor poročajo iz Washingtona, bo novo povečanje efektivov ameriške vojske najbrže predloženo na rednem zasedanju kongresa, ki se prične januarja prihodnjega leta. Tako se je izjavil Andrew May, predsednik vojnega odbora reprezentativnega doma po konferenci v Beli hiši. Rekel je tudi, da je ta konferenca bila namenjena izdelavi novih načrtov za narodno obrambo, da pa bo vlada ravnala obzirno vse dokler ne bo imela popolnoma jasne podobe o dogodkih v Evropi.

PAPENOV POSESTVO SREDI BOJIŠČA

PARIZ, 30. sept. Posestvo nemškega poslanika v Ankari von Papena leži na levem bregu reke Saare v neposredni bližini sedanje fronte. Posestvo leži deloma v občini Wallersaugen, deloma pa v občini Saarlouis. Poleg gradu je tudi tovarna za porcelan, ki je prav tako Papenova last. V Papenovem dvorcu se je mudil tudi Hitler ob zadnji inspekciji Siegfriedove črte tik pred vojno.

ZBOROVANJE KOMUNISTOV V LVOVU

LVOV, 30. sept. Tass. Profesorji in diaki lovške univerze so imeli včeraj sestanek, na katerem je govoril sovjetski književnik in narodni poslanec Kornejčuk. V imenu krakovskih intelektualcev je govoril prof. Sikanovski, ki se je ruskega narodu zahvalil, da se je zavezal za osvobodjenje zahodne Ukrajine. Na kraju je bila sprejeta resolucija, ki toplo pozdravlja osvobodjenje Ukrajine. Govori se biht v poljščini in ukrajinščini.

VELIKE POVODNJI NA KITAJSKEM

PARIZ, 30. sept. Havas poroča iz Kuninga: Cenijo, da je čez 200.000 ljudi ostalo brez strehe zaradi velikih povodnj, nastalih od silnega deževja v pokrajini Junan. Prestolnica pokrajine Kuning je z vsem okolišem ogrožena od povodnj. Cesta Burma-Kuning je na več krajih pod vodo in so se kmetje morali rešiti na drevesa ali pa na strehe hiš.

AMERIŠKA LETALA ANGLIJI IN FRANCII

WASHINGTON, 30. sept. Amerika je prodala v avgustu za 750 milijonov dolarjev letal Angliji in Franciji.

Nemške in ruske interesne sfere?

DOLOČITEV VREDNOSTI ZLOTA
RIM, 30. sept. Stefani poroča iz Berlina, da je nemška vrhovna komanda v svrhu olajšanja denarnega prometa odredila, da se na Poljskem zlot z vrednoti 50 zlatini pfenigi.

GOSPO PILSUDSKA V LONDONU
LONDON, 30. sept. Gospa Pilsudska je s svojima dvema hčerkama prispela v London.

CURIH, 30. septembra. »Basler Nachrichten« poročajo iz Londona, da sta se po tamkajšnjih informacijah Stalin in von Ribbentrop sporazumela ob priliki sedanje sestanka v Moskvi, da se mora popolnoma izključiti vsak vpliv zahodnih velesil na področjih vzhodne Evrope. V ta namen je bil ves evropski prostor razdeljen na dve interesni področji: rusko in nemško. V rusko interesno področje

spadajo: Finska, Estonska in Letonska, v nemško pa Norveška, Švedska, Litva, Danska ter v osrednji Evropi Švica in Holandija. Zanimivo je, da se tu ne omenja Belgija, a na drugi strani se trdi, da bi bili Nemčija in Rusija pripravljeni prepuštili Belgijo Franciji, da bi jo na ta način pridobili za sklenitev miru.

MOSKVA, 30. septembra. Pred svojim odhodom iz Moskve je nemški zunanji

minister Ribbentrop izjavil, da je nemško-sovjetsko prijateljstvo sedaj močno okrepljeno. Vprašanje vzhodne Evrope rešujeta posej vmešavanja in Rusija brez dovolj jive vmešavanja v strani tretjih sil. Nemčija in Rusija preneha da tudi Anglija in Francija preneha vojno, ako pa tega ne bosta storili, jma bo treba računati z združenjo silo Nemčije in Rusije.

Najprej demokracija v praksi!

Adolf Ribnikar

Va Jurjevo lanskega leta sem v pre-
mišljeno in dobro utemeljeni poslanici, ki
sem jo izročil tudi vsem odgovornim po-
litičnim faktorjem v Sloveniji, zama-
nil predlagal za daljšo dobo let politično po-
mirjenje med Slovenci. Že tedaj sem po-
udarjal, da je to politično pomirjenje do-
segljivo samo na temelju resnične demo-
kracije. Zahteval sem, naj Slovenci v
vseh primerih, bodisi da so eni v vladi,
drugi pa v opoziciji, svoje javno udeje-
stvanje usmerjajo po načelu pravice,
poštenja in časti.

Velika napaka je, da moja poslanica
tudi ni imela pri odgovornih političnih
faktorjih nobenega odziva. Nato je bilo
vsemi strašnimi konsekvencami v pra-
kso še celo ponovno razglašeno protide-
mokratično in avtokratično načelo: »Mi
samo in samo mi!«

Šele včerajšnji »Slovenec« je prvič
krenil na pot demokracije. Pod naslovom
»Fronta demokracije« je priobčil uvod-
nik — ki ga na drugem mestu delno pri-
močujemo tudi v današnjem »Večerniku«
— ki kaže, da je postalo sedaj tudi to
glasilo zagovornik demokracije, čeprav
se do sedaj leta in leta ni zavezalo za
fronto demokracije in čeprav zlasti zad-
nja leta nikdar ni hotelo nastopiti v
obrambo demokracije in svobode, katere
vselej sedaj povzdiguje, dasi je bilo to-
liko časa in prilik, da bi se pri njem in
v njegovem zaledju ustvarila lepa real-
nost.

Žal prihaja sedaj »Slovenec« klic na
skupno fronto demokracije pod težko pe-
so svetovnih dogodkov zadnjega časa.
Demokracija pa ne more biti danes sa-
mo še rešilni pas za one, ki bi jim tekla
voda v grlo! Zaman bi bil trud za usta-
navljanje skupne demokratske fronte, če
bi se videlo, da so zastavonoše v demo-
kratski fronti isti ljudje, ki so bili zasta-
vonoše avtokratičnih režimov. Taka je
kruta realnost in prav ničesar drugega
ne pomaga kot pogledati resnici v oči,
da se vso naglico izvajati konsekvence.

Bolje je sicer, da pride spoznanje enkrat
kot enkrat in prav je, če je sedaj tudi
»Slovenec« prišel do pravega spoznanja.
Prav lepo je tudi napisal teorijo o de-
mokratični in svobodni. Če je teorija pred-
hodnik prakse, je koristna tudi v politiki,
vendar smo mnenja, da je razvoj časa in
dogodkov napredoval z veliko naglico že
tako daleč, da sedaj lahko pomagajo sa-
mo še dejanja. In sicer dejanja najprej
od tistih, ki imajo moč v rokah, da jih
pokažejo! Na mestu je samo še popolna
realnost v demokraciji, izvedena vsaj s
tako konsekvenco, kakor je bila izvedena
v mirnem času v vsem javnem življenju
v Franciji.

Križa, v kateri živi danes človeštvo in
zlasti Evropa, je strahotna. Čeprav je
Jugoslavija kot nevtralna država lahko
presrečna, da ni direktno vmešana v voj-
ni metez, vendar pa tudi Jugoslavlani
indirektno sodelujemo na splošni
svetovni krizi. Za Slovence nastaja po-
stajna nova situacija, ne samo glede na
sklenjeni sporazum s Hrvači, Morda
se nikoli niso bili potrebni toliki napor
vseh konstruktivnih sil slovenskega na-
roda, kakor so potrebni danes, da ohr-
animo svoj narodni čoln brez škode.

Vsekakor stojimo Slovenci danes na
velikem razpotju. Cela vrsta življenjskih
vprašanj vstaja pred nami o nadaljeva-
nju naše poti v bodočnost.
Kaj glavnih vprašanj je: ali se hočemo
Slovenci tudi še v bodoče med seboj kla-
sti? Opetovano sem že na tem mestu in tu-
di drugače razpravljaj o tem problemu
predlagal za Slovence narodno koali-
cijo kot nujno in neobhodno potrebno.
Sporazum s Hrvači bi nam moral biti se-
daj opomin, kaj doseže narod, če je med-
narodno politiko. Ako hočemo ostati
Slovenci v Jugoslaviji osemnajsto kole-
no, na naj sedaj na nlem ta ali oni, potem
dajmo nadaljujmo, kar smo do sedaj počeli
kar smo do sedaj počeli!

Narodna koalicija, zgrajena na načelih
zdrave demokracije, ne more ovirati svo-
bodnega razmaha niti ene skupine v na-

rodu. Danes, ko bo treba postaviti vse
naše politično življenje na nove temelje,
je neobhodno potrebna preorientacija in
grupacija vse slovenske javnosti. Čisto
politična konjunkturistika, ki je v dolgo-
letnih dosedanjih režimih prevladovala
vse naše javno življenje, je za nami. Po-
litične formacije bodo morale spet nazaj
v tiste čase, ko so se ustvarjale za dalj-
šo dobo naprej idejna, v obstoječih go-
spodarskih in socialnih razmerah uteme-
ljena gibanja, ki edina lahko omogočijo
vsakemu delu naroda in vsaki grupaciji
stalno pozicijo, ki ji gre po duševnih in
socialno-gospodarskih vrednotah. Politi-
čni konglomerati brez jasnih idejnih pod-
lag v novi dobi ne bodo več mogoči! Mo-
nopolni konjunkturistični strank so se ne-
hali.

Dosedanji avtoritativni režimi so na-
pravili velik vakuum v političnem življe-
nju Slovencev, zlasti tudi zato, ker je bi-
la medtem mladina skoraj več kot deset
let popolnoma izključena iz političnega
življenja. Ni se mogla udeleževati in
uveljavljati ne na sestankih in shodih, ne
v publicistiki. Samo majhen del sloven-
ske mladine se je med tem časom politi-

čno angažiral s tem, da se je dal visto-
smeriti v patentiranih političnih strankah.
Kar je bilo med mladino duševno močnej-
šega in za življenje sposobnejšega, je bilo
odrinjeno ali pa anatemizirano. Dvomim,
da bi moglo tudi v novih razmerah še v
kakoli politični skupini obstati načelo od-
vzgor navzdol, namesto odvzdol navzgor.
Zato se pojavlja danes kot največje vpra-
šanje pri bodočem razvoju političnih raz-
mer v Sloveniji to: ali po starih izvože-
nih in razdrapanih potih naprej, ali pa da-
ti duška mlajši generaciji in jo podpreti,
da usmerja nova pota s svojo eruptivno
silo.

Navzlic trpkim preteklostim ima današnja
doba dovolj mladine, ki po mestih in na
podeželju svoje prirodne bistrosti ni iz-
gubila, pač pa jo je s svojim kulturnim in
splošno prosvetnim delom še okrepila, ta-
ko da je sposobna in zrela, vsak čas sto-
piti na plan. Naloga starejše generacije je,
da ne ovira mladine v njenem pohodu,
vprav ona mora pomagati najti kompro-
mis v vprašanju: ali čisto nova pota ali
nova pota z uporabo starih preizkušenih
dobrin?

Tekom zadnjega desetletja opažamo še

neko drugo fundamentalno preusmeritev
našega javnega življenja, ki ga politične
formacije avtoritativnih režimov niso niti
videle, kaj šele upoštevale. Z razmahom
radia, s pojačanjem avtomobilskih pre-
voznih sredstev ter z razširjenjem dnev-
nega časništva se je podeželje silno pri-
maknilo k mestom, tako da danes v du-
hovnem pogledu ni že skoraj nobene raz-
like med mestom in deželo. Sedaj tre-
ba najresneje računati s podeželjem, kjer
se je še ohranila zdrava in dobra misel-
nost ter žilava volja do narodnega dela
in sploh javnega udeleževanja.

Zato nastaja zdaj velika nujnost, da
vzame v roko vodstvo politike to podeže-
lje, mestna inteligenca pa je zdaj pokli-
cana in dolžna, da ga na vso moč podpre.
Samo tako je mogoče, da se bo mogla pri-
nas v bodoče z gospodarskim podvigom
dvigniti življenjska raven naše vasi in na-
ših industrijskih središč. S tem se bo pa
tudi okrepilo zdravo slovensko meščan-
stvo, ki je predstavljalo in lahko še dan-
es predstavlja zelo važen faktor v naš-
em narodu.

Šele tedaj, če se bo slovenska javnost
formirala na jasni ideološki podlagi ter na
podlagi dejanskih življenjskih razmer slo-
venskega naroda, bo mogoče izvesti tudi
formalno politično organizacijo, ki bi po-
menila nekaj novega, zdravega in trajne-
ga. Začeti pa je treba najprej z demokra-
cijo v praksi.

Najnevarnejše orožje: blokada

Države v sodobni vojni imajo veliko
več problemov, kakor pa so jih imele
države včasih, ko so bile vojne prav za
prav le posamezne bitke med manjšimi
oddelki vojakov. Zelo važno vprašanje v
sodobni vojni je oskrba civilnega prebi-
valstva z zadostno hrano. Zato vidimo,
da so že skoro vse države uvedle var-
čevanje z živili. Celo Angleži, ki imajo
vsega dovolj ter neomejeno možnost do-
bav iz prekomorskih dežel, so po svojih
restavracijah znižali število jedil od 40
na 5.

Še veliko hujši problem pa je za drža-
ve v vojni pomanjkanje surovin, ki so ne-
obhodno potrebne za proizvajanje vojne-
ga materiala. Danes so še vse države v
zadostni meri založene s surovinami. Na-
š ičasniki so n. pr. poročali, da ima Ru-
sija tri milijarde ton nafte v rezervi, kar
znaša 32% letne produkcije na svetu.
Tudi druge države so pravočasno začele
ustvarjati rezerve. Vendar se bodo te re-
zerve počasi tudi izčrpale. Država, ki
bo imela dalje časa zaloge surovin, ali pa
ki jih bo lahko nemoteno do konca vojne
dobavljala iz prekomorskih dežel, bo voj-

no tudi dobila. Odločilen bo zadnji četrti
ure, kakor pravijo Francozi.

Pomanjkanje bencina, kavčuka, olj in
masti je najbolj nevaren sovražnik so-
dobnih vojskujočih se držav, nevarnejši
morda od dobro oboroženega nasprotni-
ka. Če pa ena država drugo lahko popol-
noma odreže od sveta, kar se naredi z
blokado, se lahko že vnaprej ve, kdaj bo
vojne konec: ko bo odrezani državi
zmanjkalo surovin.

Bencin in olja so neobhodno potrebne
surovine za pogon motoriziranih divizij
in sploh vse vojske: od tankov, avtomo-
bilov, letal pa do podmornic. V Nemčiji
je ministrstvo za promet n. pr. prepove-
dalo promet z osebnimi avtomobili. Vo-
zijo lahko le s posebnim dovoljenjem,
ki je na zunaj vidno v rdečem trikotni-
ku, ki je naslikan na vozilu. Namen te
odredbe je varčevanje bencina.

Drugi nič manj važen problem je kav-
čuk. Tudi tu so Nemci začeli varčevati
že takoj v začetku vojne: rekvirirali so
vsa gumijasta kolesa privatnih vozil. —
Dobro vedo, da te silno važne surovine
ne bodo zaradi blokade mogli več dobi-

vati iz prekomorskih dežel.

Nemški inženirji so zaradi pomanjkanja
olja in maslnih produktov iznašli pridobi-
vanje omenjenih surovin in materiala, ki
ga imajo v Nemčiji dovolj na razpolago.
Tako pridobivajo na umeten način kav-
čuk, bencin in tudi razna olja ter indu-
strijske masti. Vse to pa je seveda veliko
dražje ter slabše kvalitete kakor origi-
nalni produkti.

Iz poročil dnevnih listov je razvidno,
kakšne ogromne izgube stane vojna že
v začetku vse vojskujoče se države. —
Nemci so potopili veliko število angleš-
kih trgovskih ladij, veliko večje, kakor
pa v začetku svetovne vojne. Chamber-
lain je v parlamentu dejal, da so Angleži
v prvih treh tednih vojne zaplenili nad
250.000 ton blaga, ki je bilo namenjeno v
Nemčijo. Vojna na zahodu se bojuje manj
na bojiščih, kakor na gospodarskem pod-
ročju in tista država, ki bo izpeljala blo-
kado sovražnika do konca, bo tudi voj-
no dobila.

Fronta demokracije

Pod tem naslovom je prinesel vče-
rajšnji »Slovenec« uvodnik, v katerem
piše o razpustu komunistične stranke v
Franciji ter konča takole:

»Kaj poreko k temu vsi demokratični
elementi ostale Evrope? Kako se bodo
oni usmerili? Dejstva so pač jasna: Da-
nes stojimo pred vprašanjem biti ali ne-
biti demokracije, ki smo jo kljub ne-
dostatkem demokratičnega sistema v
svojih konkretnih oblikah vsi povelje-
vali v načeloma pravem spoznanju, da je
svoboda temelj vsej naši omiki, nazoru
in političnemu ter socialnemu napredku
— svoboda, ki se ravna po nespremen-
ljivih postavah nekega brezpogojnega
moralnega reda, pa naj ga eni izvajajo
iz božje volje, drugi pa iz naše razumne
prirode same. Če je to naše prepričanje
iskreno, potem sledi iz tega, da se v se-
danji uri preizkušnje za to načelo po-
stavimo v odločni obrambi do kraja zo-
per vse, ki ga tajijo tako načeloma, ka-
kor dejansko, saj vidimo, kako danes
pristaši diktature, naj jo proglašajo za
nacionalno ali za mednarodno, združeno
svoj nazor prinašajo narodom na konici
bajonetov, čeprav ga ti narodi odklanja-
jo in nočejo svoje narodne svobode žrt-
vovati v zameno za nek imperializem na
eni in neko svetovno revolucijo na dru-
gi strani, ki si hočeta razdeliti svet. Če
to stoji — in menda ni nihče tako slep,
da tega ne bi videl — potem se morajo
vsi demokratični elementi strniti proti
takemu prevratu v eno samo fronto, saj

Polemika o denarju

Ves svetovni tisk je ta teden poročal
o polemiki med ameriškim novinarjem
Knickerbockerjem ter nemškim propa-
gandnim ministrom dr. Goebbelsom. O
tej polemiki je tudi naš tisk poročal, ne-
kateri listi so prinesli celo zelo natančne
podatke, ki pa jih je včeraj nemški pro-
pagandni minister proglasil za neresnične.

dr. Goebbels

Knickerbocker je ob-
javil v listih, da so
vodilni narodnosociali-
stični ministri spravili
v tujino milijone mark.
Nemški propag. minist.
dr. Goebbels mu je v
odgovoru obljubil, da
dobi 10 odstotkov ti-
ste vsote, za katero
lahko dokaže, da je
resnična, kakor trdi.

Sedaj pa je Knicker-
bocker v pariškem li-
stu »Paris Soir« spet napisal članek v
odgovor dr. Goebbelsu. V tem članku
terija od dr. Goebbelsa, da mu izplača 10
odstotkov vsote, za katero ima dokaze,
da so jo nemški narodnosocialistični mi-
nistri spravili v tujino. Knickerbocker
naštevata točno števila in banke, v kate-
rih je denar sedmih nemških narodno-
socialističnih ministrov. Knickerbocker
vé celo povedati na kakšen način in s či-
gavim posredovanjem je denar dospel v
razne južnoameriške, holandske, luksem-

burške, belgijske, švicarske, japonske in
švedske banke.

Ameriški novinar trdi, da je nemški
zunanji minister von Ribbentrop naložil
svoj denar v Franciji v francoskih frankih
in tam tudi zavaroval sebe in svojo že-
no. Njemu so denar prenesli v Francijo
njegovi bivši kolegi, trgovci z vinom
(Ribbentrop je bil prej trgovec s šam-
panjcem ter kot tak prebil pet let v Ka-
nadi, op. ur.). Ribbentrop pa je razen v
frankih sklenil zavarovanja tudi v ho-
landskih forintih, belgijskih frankih, ame-
riških dolarjih in angleških funtih.

Minister Ley je imel s svojimi posre-
dniki nesrečo. Eden je bil obsojen na smrt,
drugi pa je danes v koncentracijskem ta-
borišču. Knickerbocker tudi navaja njua
imena. »Vse to objavljam po posebnih
željih dr. Goebbelsa ter zato, ker me je on
izzval«, pravi Knickerbocker.

Ameriški novinar trdi, da je Ribben-
trop deponiral 630.000 funtov na Holand-
skem in v Švici; dr. Goebbels 927.000
funtov na Holandskem, v Argentini, Luk-
semburgu in na Japonskem; prvi Hitler-
jev namestnik feldmaršal Göring 750.000
funtov na Švedskem in v Južni Ameriki;
drugi Hitlerjev namestnik Hess čez 1
milijon mark na Švedskem in v Italiji;
dr. Ley pol milijona mark v Italiji; Strei-
cher 378.000 mark na Švedskem; vrhov-
ni šef nemške policije Himmler pa 500.000
mark v Brazilu in na Japonskem.

Zgodovna štiri delitev Poljske

Kratek pregled tragične usode nekdanje slavne in velike slovanske države

Prvo poljsko državo je ustanovil leta 992. kralj Boleslav Hrabri in ji vladal do leta 1025. Že za časa njegovega naslednika in pozneje so se pojavili na njenih mejah Mongoli in ji odvzeli nekaj vzhodnega ozemlja. Ker je pa postala nekakšna »kraljevska republika«, to se pravi, da je plemstvo kralje volilo in niso zasedali prestola po dednem pravu, so ji vladali čisto tuji vladarji. Tako je postal že l. 1300. češki kralj Venceslav v tudi poljski kralj. Od leta 1384. do 1572. so ji vladali litvanski Jagelonci, in tedaj je dosegla največjo prostranost. Segala je vse do Črnega morja. Od leta 1572. do leta 1791. so ji vladali po volitvi tuji kralji.

ZLO OBLASTNEGA PLEMSTVA

Neomejna oblast plemstva, ki ni volilo le kraljev, ampak je odločalo tudi o vseh drugih vladarskih in državnih zadevah, in sicer tako popolno, da je imel vsak plemič, ki je bil član državnega sveta (sejma) pravico s svojim ugovorom (liberum veto) razveljaviti vsak sklep, tudi če je bil sicer soglasen, je poljsko državo vedno bolj slabila. Ta slabost je sama dajala njenim sovražnikom v roke uspešno orožje. Za časa sedemletne vojne je bila Poljska pod vladjo saskih kraljev že tako šibka, da so šle pruske, ruske in druge čete lahko kar preko njene ozemlja nad svoje sovražnike, ne da bi se jim mogel kdo uspešno upreti. Zastopniki Rusije in Prusije so imeli pri poljski vladi tako besedo, da se jim je vedno vklanjala. Ko je umrl kralj Avgust III., so bili glavni kandidati za novo zasedbo prestola knezi Čartoriski, ki so uvideli plemiško pogubo in hoteli pravice plemstva omejiti. Tedaj je vladala v Rusiji carica Katarina, in k njej so se knezi Čartoriski obrnili s posredovanjem mladega plemiča Stanislava Avgusta Ponjatovskega, ki je živel na ruskem dvoru. Ker je pa bil

si demokracije lahko same uredijo svoja politična in socialna vprašanja po demokraciji miselnosti našega človeka, ki mu je vzajemnost vseh stanov družbe tako sveta in nasilje tako tuje in zoprno, na drugi strani pa je možnost najradikalnejših socialnih reform, ki so naši družbi tako krvavo potrebne, ravno po demokracijskih metodah in ustanovah tako široka, da pač ni treba nobenih takih ali drugačnih diktatur, da Evropa ozdravi. Diktatura se nikoli ne omili, ampak samo stopnjuje, ker svoboda čuti kot svojega najhujšega sovražnika.

Francija je to razumela, zato je iz tega potegnila nujno konsekvenco. Rekla je, da ji je demokracija naroda najvišje, to je narod in demokracija, in da bo za ti dve vrednoti žrtvovala vse, kar je potrebno žrtvovati za končno zmago. Zato ne more trpeti, da bi jo pristihi ene ali druge diktature skušali rušiti od znotraj, ker se Francija, ko se bori za svobodnega človeka, ki iz svobode ustvarja in si izbira oblike svojega družabnega življenja, bori za vse omikano človeštvo. Kdor želi zmago demokracije in ohranitev njene človečanske kulture, se ne sme dati prevarati po donečih geslih, pod katerimi korakajo danes sovražniki demokracije, naj so ta gesla tudi zavita v nacionalno ideologijo ali v kak mešanizem ali podobno. Zaveden narod ostane sebi zvest, ne ruši svoje tradicije in se ne pusti ponižati v čredo in če ima vero vase, ga ne bo pregazila nobena sila. Vzemimo si za zgled Francijo, ki se je v pravem trenutku vedno zavedla in se opomnila. Le ljudem, ki se sami nase ne zanašajo, se more zgoditi, da se pustijo pregaziti in sami ležejo pod jarem. Če nečemo, da bi se dan za dnem porušila država za državo in da bi enemu narodu sledil v sužnost drugi, moramo vse svoje sile zastaviti za zmago demokracije nad avtokracijo. Nič drugega ne more biti vodilo in smernica evropskih narodov, ko samo to. In seveda tudi nam.

Ponjatovski caričin ljubimec, je predlagala njega samega in tudi dosegla, da je bil na zborovanju 5000 poljskih plemičev izvoljen za poljskega kralja.

ZMEŠNJAVE POD VLADO STANISLAVA AVGUSTA

Ponjatovski je bil izredno naobražen in kulturni človek, ki je prinesel v Varšavo nov način življenja, lahkotni slog roko-koja ter mnogo pripomogel do razcveta kulture. Na drugi strani je pa bil slab, ki je pazil le na to, da se ne bi zameril ruski carici, a tudi ne pruskemu poslaniku. Bil je tako lutka v rokah energične Katarine. Njen poslanik Repnin je bil proti temu, da bi se odpravil plemiški liberum veto. Po obstoječi ustavi je bilo zadosti pridobiti ali podkupiti le enega samega plemiča, pa je ostal sejm (državni zbor) brez moči. Istočasno je z grožnjo vojne terjal Repnin enakopravnost za pravoslavne vernike, proti čemur so se pa poljski plemiči na seji leta 1766. uprli. Na tej seji je Repnin prečital javno zahtevo ruske carice in zagrozil tudi z odstavitvijo kralja. Kljub temu se sejm ni vdal, toda zbal se je kralj in dosegel, da je bil za poljskega primasa postavljen neki izdajalec. Naslednje leto so se ruskemu poslaniku uprli štirje škofi, toda ta jih je ponoči dal poloviti in odpeljati v Rusijo. Sejm se je prestrašil in poslal primasa h Katarini na pogajanja. Tedaj so imeli Rusi že svoje čete na Poljskem. Repnin je zmagal. Pravice plemstva so

bile znova potrjene in za zaščitnico sejm je bila izbrana ruska carica. Sejm ni mogel brez ruskega dovoljenja spreminiti nobenega člena ustave. Rusko zlato je bilo tedaj vsemogočna oblast nad podkupljivimi poljskimi slahčiči.

UPOR POŠTENIH POLJAKOV

Proti tem pogubnim razmeram so se tedaj pričeli upirati oni Poljaki, ki so na vzhodu in zahodu ustanovili poljske konfederacije. Nastal je spopad, v katerem so se dvignili proti upornikom tako ruski carski kakor poljski plemiški polki in uničili vojsko vzhodne konfederacije. Toda prav tedaj je napovedala Rusiji vojno tudi Turčija, in zahodna konfederacija se je s tem tako okrepila, da je odločno terjala odstop kralja, ki je bil po njenem mnenju izvor vsega zla. Dekret o odstopu, ki naj bi ga podpisal, mu je izročil zastopnik Stavinski. Ker niso dosegli uspeha, so sklenili kralja ujeti, kar se jim je splošno tudi posrečilo. Napadli so njegovo kočijo, ko se je vozil nekega večera na pogovor s kancelarjem, in ga odpeljali proti Čenstohovi, kjer je bilo njihovo utrjeno središče. Na potu se je pa kraljev konj ponesrečil, in med tem ko so iskali drugega, je kralj podkupil čuvanje, da so mu omogočili beg. Ta beg je uničil ves načrt konfederacije in konfederacijo samo. Zavezniki so ji odpovedali svojo nadaljnjo pomoč, sosedni vladarji so se pa dogovorili o prvi delitvi Poljske.

Prvi zračni napad na Pulj

Glavna vojna luka bivše Avstro-Ogrske Pulj (Pola) je bila l. 1915. že dodobra evakuirana. Od 70.000 prebivalcev jih je bilo že 50.000 po barakah v Wagni in v Središču; premožnejši pa so se zatekli v Gradec ali drugam. Po mestu je bil uklinjen ves tramvajski promet, da o prometu v luki niti ne govorimo. Celi predeli mesta zlasti vilske četrti, pa tudi celi bloki v samem središču, so bili kakor izumrti. In vendar so preostali prebivalci še neverjetno napolnjevali mesto. Razven tega so dohajali neštevilni polki, deloma v obrambo Pole, deloma s fronte na »počitek«, predvsem pa je dajala mornarica mestu svojstveno obeležje, tako da se je število duš v mestu prav za prav znižalo le za dvajset tisoč.

Sprva so Italijani poslali nad mesto posamezno svoje poltoge zrakovplove. »Città di Roma«, »Città di Ferrara« in končno še »Città di Jesi«. Kakor zlate klobase so lebdele te zračne ladje v snopih žarometov avstrijskih vojnih ladij in obrobni trdnjav, okoli njih pa so se razprševali šrapneli, kakor zlata solnca, po tri na sekundo. Sprva so streljali na te zračne goste vseprek. Celo straže ob skladiščih so se udelestvovale kar s puškami.

Prve bombe so bile kaj redke in niso napravile posebne škode. Tu pa tam je bil odkrušen kak ogel. Pač pa so Avstrijci zbili v morje pri tretjem obisku »Città di Jesi«. Ko so Italijani spredelili neuspeh z zrakovplov, so poslali nad mesto letala. Pojavili so se prvi bombniki, in kmalu so vznemirili prebivalstvo že tudi prosluli večmotorni »Caproni« s svojim zaletavim brnenjem, še bolj pa seveda s težkimi razstrelilnimi in vžigalnimi bombami. Nikoli niso italijanska letala nad mestom letela v skupinah, marveč posamič, tako da so — po tedanji taktiki — nudili čim manjši cilj, sovražnika pa silili na maksimalno potrošnjo streljiva. Pojavile so se prve žrtve. A ne od bomb, marveč od drobcev lastnih šrapnelov, ki so deževali po strehah in cestah kakor toča.

Oblasti so odredile prve varnostne ukrepe. Razdelile so mesto v okraje. Vsak okraj je imel svoje zaklonišče — sprva kar navadne kleti. A že naslednji dan je pretreslo mesto grozno razdejanje bombe, ki je v loku od strani — tedaj še ni bilo v modi »obrušavanje«, ki je po učinku seveda neprimerno hujše — pri letela v trnadstropnico v bližini admiralata, prebila fasado, drugo in prvo nadstropje in pritičje ter eksplodirala v klet-

ti, kjer je iskalo zavetja dvajset stanovalcev. Enajst jih je bilo ubitih, ostali pa so bili težko ranjeni, ker jih je rušeča se zgradba zasula. Od teh se jih je šest zadušilo, predno so jih odkopali.

Tedaj so oblasti sprevidele, da so navadne kleti grob, ne pa zaklonišče. Tedaj šele, poučene s tako tragičnim izkustvom, so pristopile k strokovnjaškemu reševanju problema. Vse predele v primerni razdalji okoli javnih in vojaških objektov so nemudoma izpraznili in strogo prepovedali tam vsako naselitev. Nemudoma so začeli graditi podzemna zaklonišča. Prvenstveno so vrtali predore v griče, na katerih se je razprostiralo mesto, ali pa izrabili že obstoječe kraške jame.

Strope in stene so utrdili z armiranim betonom in jeklenimi ploščami, napeljali elektriko in vodovod, opremili prostore s poljskimi posteljami in odejami, uredili ambulante, kantine in latrine. Porabili so tudi starinske trdnjave, ki so bile pokrite z več metrov debelimi železobetonskimi ploščami. Le izjemoma so po mestu armirali kleti, če je bil kak predel le preveč oddaljen od tako opisanih zaklonišč.

Tako je vsak okraj premogel več zaklonišč v primernih razdaljah. Ob vhodu je bila označena velika rdeča pika z rdečo puščico, ki je kazala smer vhoda. Napisi, razven številke, ki je označevala zaklonišče, ni bilo, ker je rdeča pika govorila že sama zase dovolj. Znak za alarm je bil po možnosti 5 minut pred napadom dan z vzvišenega gradu s štirimi topovskimi streli. In že je vsakdo vedel, koliko je ura. Z že pripravljenimi najmujejšimi stvarmi je nemudoma stekel v najbližje rajonsko zaklonišče. Sprva je bilo nekaj nediscipliniranosti. Ljudje so radi pasli radovednost na nenavadnih, zlasti ponoči bajno lepih prizorih v zraku. Umaknili so se šele ko so zaslišali značilno žvižganje bombnega vijaka, ki je odletel šele sto metrov pred ciljem, tako da je preostalo za pravočasni umik še nekaj dragocenih sekund. Tudi aretacije radi nediscipliniranosti niso zalegle. Šele, ko se je nekaj takih radovednežev valjalo po tleh v lastni krvi, se je v preostale mahoma vselila samodisciplina. Po zračnem napadu so posebne vojaške straže, ki so pazile na tatove, ponoči pa še celo na špijone, ki so s podstrešij napadajočim letalom dajali svetlobne znake, z rogovi po cestah dajale znak da je nevarnost zaenkrat minila.

O. Š.

PRVA DELITEV POLJSKE

Meseca februarja leta 1772. so ruska carica Katarina, pruski kralj Friedrich in avstrijski cesar podpisali sporazum o delitvi Poljske. Takoj nato so vtrale vanjo njihove vojske; premagale slabotni odpor konfederacionistov v Čenstohovi in si vzele: Rusija Belo Rusijo, Prusija del Velike Poljske in vzhodno Prusijo (toda brez Gdanska in Torunja), Avstrija pa Rdečo Rusijo (del Ukrajine) ter krakovski pokrajino (brez Krakova). To je bila prva delitev Poljske leta 1772. Toda osvobodilci so hoteli, da to osvoboditev potrdi še sam poljski sejm. Ta je bil sklican leta 1773. in je to res storil, čeprav se je sklepu uprli plemiči, ki so bili v Novogrodsku, ki je razgaljenih prisiljen stopil pred vrata in terjal, da ga ne umore, kakor store tako sramoto, ki ne bi mogel preživeti. Ta zgodovina dogodek je znan posebno po veliki slikarja Matejke. Preostalo Poljsko so hoteli Poljaki rešiti z novo ustavo, ki 3. maja l. 1791. To ustavo je bil odobren liberum veto, kralj Stanislav Avgust je na njo prisegel. Toda ta ustava, ki je bila tedaj najmodernejša na svetu, let n. pr. prva v Evropi ustanovila tudi svetno ministrstvo, je ostala neizvedena. Preden je mogla postati kri in meso, so zunanji sovražniki izvedli že drugo delitev.

DRUGA DELITEV POLJSKE

Spomin na to ustavo je ostal poljski državni praznik vse do sedanje četrte razdelitve. Za drugo delitev sta se sporazumela avstrijski cesar Franc in ruska carica Katarina, dočim je pruski kralj garantiral meje okrnjene Poljske, je pa svojo obljubo kmalu snedel. Leta 1793. je Rusija napovedala Poljski vojno in Poljaki so se hrabro bojevali. Toda nečim so bili za mir in proti vojni in se združili v konfederaciji, ki je imela središče v Targovici. Naenkrat je pridružil še kralj, in vojna je bila končana v korist Rusov. Tedaj je več generalov pobegnilo v zamejstvo; med njimi tudi slavni Koščiuskó (Kosceziusko). Na ta način je sledila sramotnemu miru leta 1793. nova delitev, ki se pa prištevava še k drugi in je le njena izpopolnitev. Ob tej priliki so dobili Prusi še Gdansk, Torun, Veliko Poljsko, Mazovsko in Ukrajino, Rusi pa vso Belo Rusijo in Poljsko. Na sejmu v Grodnu, ki naj bi bil peti potrdil delitev, so vsi molčali, le nek izdajalec je zaklical, da pomeni molk priznanje trditve. Na ta način je bila priznana obnavzočnosti pruskega poslanika tudi nova parcelacija. Toda že naslednjega leta je dvignil Koščiuskó vstajo s pomočjo krakovskih kmetov. Sprva je bil uspešen, konec je pa bil strašen. Varšavo je napadel sam pruski kralj s svojimi četami in jo po dolgem odporu na obilnih uspešnem čakanju Poljakov na švedsko pomoč, no francosko, turško in švedsko pomoč vklonil ter zasedel. Prusi so tedaj poklali v Varšavi na tisoče Poljakov.

TRETJA DELITEV POLJSKE

Sedaj je sledila dne 3. januarja l. 1939. tretja in dokončna razdelitev Poljske, ki je s tem sploh prenehala obstajati kot država. Ko je korakal nekaj let pozneje Napoleon proti Rusiji, je ustanovil začasno novo »varšavsko kneževino«, in Poljaki so se mu navdušeno pridružili. Toda ko je bil pred Moskvo premagan, je bilo konec tudi teh kratkih poljskih sanj o osvobojenju. Spremenilo se je to, da je postala »varšavska kneževina« poljska kraljevina, a ostala je zvezana z Rusijo s personalno unijo. Carjev brat je postal podkralj v Varšavi in je povzročil le izvajati rusifikacijo, kar je povzročilo leta 1830. vstajo, ki je seveda »poljska« padla. Nasledje je bil, da je bila »poljska kraljevina« priključena naslednji Rusiji kot navadna provinca. Leta 1863. je sledila nova vstaja, a vstaja je končala šele leta 1918. pod vodstvom Pilsudskega. Živela je ne celih 21. let, ko so jo sedaj z nova zasedli in med seboj — že četrti — razdelili Nemci in Rusi. Objektivno — krivdo za četrto delitev bo pokazala šele zgodovina.

Varujte vsepovsod strogo nevtralnost

Ban dr. Natlačen je izdal za območje dravske banovine tole uredbo:

Zaradi ohranjanja javnega miru in reda na ohranjanje mi območju, posebno radi varovanja popolne nevtralnosti naše države v sedanjem evropskem vojnem sporu, odredjam na podlagi čl. 67 v zvezi s členom 65. in 66. zakona o notranji upravi to uredbo:

§ 1. Prepovedano je sprejemati oddajo inozemskih radio postaj na odprtih prostorih in v javnih lokalih (gostilnah, kavarnah, bufetih itd.), kakor tudi v zasebnih stanovanjih pri odprtih oknih. Trgovine z radijskimi aparati smejo prenašati oddaje za poskušnjo samo tako, da ne slišijo na ulico.

§ 2. Prepovedano je nošenje krojev, emblemov, oblek, znakov, zastav in podobno, kar bi mogli služiti za propagando v korist ali škodo katere koli vojskujoče se države. Od tega so izvzeti kroji, obleke, emblemi, znaki in zastave, katerih nošenje je oblastveno dovoljeno.

§ 3. Prepovedana je uporaba simboličnih kretenj, znamenj in slik ter prepevanje pesmi in igranje godb, ki bi bile po svoji predstavi ali vsebini primerne za propagando v korist ali škodo katere koli vojskujoče se države.

§ 4. Prepovedano je izpostavljanje časopisov, objav, knjig, slik in drugih predmetov, ki bi mogli služiti kot propagandno sredstvo v korist ali škodo katere koli vojskujoče se države.

§ 5. Prekrški proti tej naredbi se bodo kaznovali po čl. 69. točka 2. zakona o notranji upravi v zvezi s § 12. zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o notranji upravi z denarno globo od 10 do 1000 din, v slučaju neplačila v odrejenem roku pa z zaporom od enega do dvajset dni.

§ 6. Ta naredba stopi v veljavo v smislu člena 71. zakona o notranji upravi z dnem, ko bo objavljena v Štirnem listu kraljevske banske uprave dravske banovine. Obenem prenehajo veljati naredbe, ki so jih v tej stvari izdala prvostopna občupravna odnosno policijska oblastva v dravski banovini.

Da bo prijetno in lahko

ZA SIGURNO IN DOBRO HOJO SAMO

tilde Čretnikove v Čretu št. 23. Deček ima svetle lase, je krepko razvit ter ima na sebi mornarsko obleko, rdečo dalmatinsko čepico, visoke čevlje in sive nogavice. Kdor bi kaj vedel o dečku, naj to javi občini Teharje ali orožniški postaji v Storah.

c. Dijaška kuhinja v Celju bo imela redni občni zbor v petek, 6. oktobra, ob 18. v klubski sobi Celjskega doma.

c. Glasbena matica v Celju. Ker je bil rok za vpis v Glasbeno matico naknadno podaljšan, se stari in novi gojenci še vedno sprejemajo.

c. Lastniki orožnih listov, ki se niso plačali banovinske takse na orožne liste, se pozivajo, da takoj plačajo banovinsko takso pri predstojništvu mestne policije.

c. V Trnovljah pri Celju je umrla 49 letna posestnica Julijana Stropnikova, v Smarjeti pri Celju pa 67 letna zasebnica Ivana Okornova.

c. Svinjska sejma bosta v Celju v sredo, 4. in v soboto, 7. oktobra.

c. Zdravniško dežurno službo za člane OUZD ima jutri dr. Hočevar v Kolenčevi ulici 4.

c. Nočno lekarniško službo ima od 30. septembra do 6. oktobra lekarna pri »Križu« na Kralja Petra cesti.

c. Specerija, kolonijale, poceni pri Romih & Kramer, Prešernova 8, Celje.

Ptuj

p. »Kralj Edip« bo letos otvoritvena predstava Mestnega gledališča. Za to starogrško dramo, ki je bila že neštetokrat na svetovnih odrih, in za avantgardistični način prikazovanja, ki je lani vedno prinesel presenečenja, je zavladalo med Ptujčani precejšnje zanimanje. Žizek je pričel z vežbanjem. Premiera bo v petek, 13. oktobra.

p. Divji kostanj. V Ptuj so dolgi drevo-redi divjega kostanja. Poleti nudijo prijetno senco, v jeseni pa boren zaslužek revežem. Zdaj ga že pridno klatijo in nabirajo. Tako si prislužijo par dinarjev.

p. Srež. Okoličani pripovedujejo, da je bil včeraj jutraj tako hud mraz, da je bila na pr. ajda trda od sreža in da je voda poledenela. Ta mraz naglo zori jesenske pridelke.

p. Kino Ptuj predvaja danes in jutri film »Mali pomorščak«.

Prekmurski drobiž

Dijaški odsek Sokola v Soboti je uvedel debatne sestanke, ki imajo namen širiti in izpopolnjevati izobrazbo med njegovim članstvom. Prvi tak sestanek je bil v torek, 26. t. m., v Sokolskem domu. Obravnaval je temo »Slovenska študentska mladina in kmetsko ljudstvo« o kateri je imel referat Franc Sebianič.

Trgovska šola v Soboti bo začela z rednim poukom v ponedeljek, 2. oktobra, ob 8. uri zjutraj.

Grajski kino v Soboti predvaja od 1. do 3. oktobra film »Patrioti«. V nedeljo dopoldne ljudska predstava franc. filma »Povratak v zori«.

Šlana je nastopila nenadoma v Prekmurju ter naredila precej škode.

Sezonski delavci, ki so bili ilegalno na delu v Nemčiji, smejo tudi pošiljati denar po redni poti in sicer 40 RM mesečno. Vsi delavci smejo vzeti s seboj pri vrnitvi 10 srebrnih RM, ki jih bo Jugoslov. bank. društvo v Mariboru in na Jesenicah ter Putnik odkupovalo po 10 dinarjev.

Celje

NAPRAVITE RED!

V našem mestu je polno zalege tuje miselnosti. Ta zalega, ki smo jo skozi 20 let gojili kakor gada na svojih prsih, nima v teh dneh drugega posla, kakor tajinstveno prišepetavanje od ust do ust o nečem bodočem, »kar bo sedaj kmalu prišlo...« Nesramnost te tuje, od naših žuljev narzle svojati, gre celo tako daleč, da si upa v obraz groziti z neko listo, na katero se vpišejo vsi, ki si upajo kaj izreči, kar ni po volji miselnosti teh ljudi. Vmes so agitatorji, ki se vedno vozijo med našim kmetskim ljudstvom, ga hujskajo in mu pripovedujejo fantastične stvari, ki baže nas in naše ozemlje čakajo v bodoče. S temi vrstami ne obtožujemo vseh naših so-državljanov tuje narodnosti, je vmes tudi nekaj poštenih; vemo pa, da jih velika večina tako misli, kakor smo opisali. Naloga naše oblasti je, da posveti gotovim ljudem vso pažnjo, da se napravi red. Za vse enake pravice! Nihče ni privilegiran, pa če se tudi prišteva h kakemu ljudem narodu. Razvežite vozle, ki se bo potem razvil sam!

c. Odbor Rdečega križa v Celju se iskreno zahvaljuje vsem in vsakomur, ki je pripomogel k lepemu uspehu v tednu Rdečega križa.

c. Redna telovadba starejših bratov obih Sokolskih društev v Celju se prične v torek, 3. oktobra, v telovadnici Sokolskega doma v Gaberju.

c. Otrok je izginil. V četrtek popoldne je izginil od svojega doma v Čretu pri Celju triletni Martin Čretnik, sinček Ma-

Sport

Tretji mariborski »derby«

NEDELJSKA TEKMA MED MARIBOROM IN RAPIDOM BO ODLOČILNA ZA PLASMA V JESENSKEM PRVENSTVU

V nedeljo bo Rapidovo igrišče prizorišče tretjega mariborskega »derbyja«. Srečala se bosta lokalna nasprotnika Maribor in Rapid v borbi za točke, ki bo odločilno vplivala na končni izid jesenske prvenstvene tablice. Rapid ima izglede, da doseže vsaj drugo mesto, medtem ko se bo Maribor potrudil, da uide z nevarnega spodnjega konca. Obe moštvici bosta vložili v borbo vse svoje moči, tako da bo prišlo na svoj račun tudi občinstvo, ki se v vedno večjem številu vrača k nogometnim tekmam.

V prvenstveni predtekmi se bosta srečali rezervni moštvi obeh klubov, dočim je dopoldne na Železničarjevem igrišču na sporedu juniorska prvenstvena tekma Slavija—Železničar.

Razen mariborske prvorazredne tekme je v mariborskem okrožju na sporedu Gradjanski—Mura v Cakovcu, v drugorazrednem prvenstvu pa vlada posebno zanimanje za ptujsko tekmo Drava—Ptuj, dočim je poblašča Slavija odstopila brez igre obe točki SK Lendavi. Ako morda v zadnjem trenutku Slavija svojega sklepa vendarle ne bo izpremenila, bo jesensko prvenstvo bržkone ostalo Lendavi, prav lepe izglede pa ima tudi še ptujska Drava,

toča doseči mora v tekmi proti Ptuj precej visok rezultat.

CELJSKI PRVENSTVENI NOGOMET

V celjskem okrožju je v nedeljo na sporedu samo ena prvorazredna tekma. V Hrašniku se bosta sestala SK Hrašnik in Atletik iz Celja. V drugorazrednem prvenstvu prve skupine bo v Celju tekma Jugoslavija—Eorut (Gotovlje), v drugi skupini pa bosta odigrala prvo prvenstveno tekmo v okviru JNS-a kluba Slovan in Mislinje. Tekma bo v Guštanju. Tudi celjsko juniorsko prvenstvo se bo v nedeljo nadaljevalo s tekmo Jugoslavija—Celje.

s. V trboveljski drugorazredni skupini sta v nedeljo na sporedu prvenstveni tekmi Relje—Svoboda in Litija—Trbovlje.

s. Drugorazredno prvenstveno tekmo Drava—Ptuj na Ptuj bo sodil celjski sodnik g. Hobacher mesto ss. g. Turka, ki je suspendiran.

s. Sodniki prvorazrednih tekem v mariborskem in celjskem okrožju so: Rapid—Maribor gg. Konič (Veble), Gradjanski—Mura gg. Veble (Kopič), Hrašnik—Atletik g. Mehle.

Seja celjskega mestnega sveta

Celje, 30. septembra.

Šloči se je vršila redna seja celjskega mestnega sveta. K zapisniku zadnje seje je mestni svetnik Roš podal izjavo, da je v istem pasus glede neke njegove prijave nepravilen in zahteval, da se dovoli pasus iz zapisnika črta. Župan je podal izjavo, da se bo o tej zahtevi sklepalo na prihodnji seji. Mestni svetnik Roš je po tej županovi izjavi sejo zapustil. — Nato je župan poročal, da so vsi sklepi zadnje seje izvršeni. Glede nove stavbe celjskega doma pri Celjski koči je izjavil, da zadevo proučuje sedaj posebna komisija. Ko bo podala svoje mnenje, se bo o tem definitivno sklepalo. — V nadaljevanju novih delih mesta se izvrši poplavljanje kanalizacije. — V Komenskega ulici se otvori cesta za promet preko Koprivnice. — Pokojniški zavod bo znižal obrestno mero za posojila, ki jih ima pri njem mestna občina od 9 do 3%. — Delo kanalizacije Vodnikovce ulice se odloži. — Raznim prosilcem mesta mestna občina parcele na Sp. Ladanju. — Glasbeni Matici se dovoli tudi nadalje brezplačen električni tok za razsvetljavo. Glasbena Matica plača samo odpadajočo trošarino. — Pri železniškem prelazu v Kersnikovi ulici se namesti me-

sto sedanje 40-vatne 75-vatna svetilka. — Podano je bilo poročilo o regulacijskem načrtu mesta Celja. — Ko bo izvršen definitivni regulacijski načrt mesta, bodo na celim mestnem teritoriju nameščene nove enotne hišne tablice v zeleno beli barvi. — Odobri se novi trening-prostor za Jožefovim hribom. — Zgradila se bo nova mestna 15 tonska tehcnica. Stala bo 100.000 din. Posebna komisija bo našla za tehcnico primeren prostor. — Uredi se cesta na parceliranem Zanggerjevem posestvu ob Krekovi cesti. — Ustanovi-tev ženske obrtne šole se začasno odloži. — Nekemu prosilcu na Hribu sv. Jožefa se odkloni prošnja za gostilniško koncesijo. — Prosilci Miklavžini Marjeti se dovoli izvrševanje gostilniške koncesije na Cesti na Dobravo. — Radi odsotnosti personalnega referenta se določi sta kot namestnika soprodpisovala za mestno občino obvezne listine mestna svetnika Fazarinc in Gologranc. — Radi odsotnosti perzonalnega referenta se določi za namestnika mestni svetnik Gologranc, za namestnika finančnega referenta Fazarinc, za namestnika socialnega referenta Jagodič. — Javni seji je sledila tajna seja.

Regulacija Mure

Zadnja leta je bilo mnogo govora o regulaciji Mure. Odobren je bil že tudi najpomembnejši kredit ter bi morali biti vidni tudi uspehi. Vendar je za enkrat še vse po starem. Zadnja poplava je samo stanje še močno poslabšala. V posebno nevarnem položaju so vasi, ki leže nižje od veržeskega mostu. Med temi je iz- Mura naredila največje razdejaje ter namo- zopodkopuje rodovitno zemljo. Za- sliha obramba pred poplavo tkz. »pav- ne pomaga ter je že popolnoma razde- jana. Prebivalstvo vseh treh Bistic je že ob raznih prilikah zahtevalo, da se Mu-

ra dokončno regulira ter da se zavaruje vsaj malo imetja, ki ga siromašno ljudstvo v teh krajih poseduje. Murina regula- cija je bila v teh krajih tudi najcenejše sredstvo za volivno agitacijo. Razumljivo je zato, če je posebno v teh krajih nujno, da se to vprašanje dokončno reši in to ne samo radi gnotne škode, ki jo vsako leto prinaša, temveč tudi iz na- rodnopolitičnih razlogov. Pospešeno delo na dokončni regulaciji Mure pa je tudi eno izmed najnujnejših zahtev Prekmur- ja in Murskega polja, ki v sedanjih pri- likah lahko nudi primerno zaposlitev re- patriiranim »sezoncem«.

RIBICI ZAJELI Z MREZO 300 KG TEŽKO MINO

V Novalji na Pagu so zajeli ribiči pri ribarjenju v mrežo 300 kg težko mino, ki je bila že vsa obrasla z morskimi travami in polži. Ko so ribiči zagledali, kaj je v mreži, so se prestrašili in spustili mino znova na morskno dno. Vsekakor pa bodo morali mino, ki je nasleda blizu Paga menda že za časa vojne, uničiti.

SAMOMOR LOČENE ŽENE V RUŠAH

V petek zjutraj se je razneslo po Rušah, da so našli v postelji mrtvo 35-letno uslužbenko ruškega trgovca Lamprelita, Vero Koserjevo. O zadevi so bili takoj obveščeni ruški orožniki, ki so ugotovili, da je Koserjeva izpila večjo količino li- zola ter zaužila več tablet aspirina. Pri mrtvi obupanki, ki je ločena žena, in ki je šla v prostovoljno smrt zaradi živ- ljenjskih razmer, nad katerimi je obupa- la, so našli tudi dvoje pisem. Eno je bilo naslovljeno na ločinkinega moža, drugo pa na njenega sedanjega službodajalca trgovca Lamprelita.

o. 100 frankov bo zastopnik ministrstva za socialno politiko na obmejni železniški postaji na Rakeku zamenjal za 110 dinarjev našini izseljencem, ki se vračajo iz Fran- cije.

o. Nesreča v Trbovljah. V Haukovi ope- karni v Trbovljah je stroj zgrabil 17 let- nega delavca Bogdana Zupana za levo nogo in mu jo zmečkal. Ponesrečenec se zdravi v bolnišnici.

AMNESTIJA ZA DRŽAVNE IN SAMO-UPRAVNE URADNIKE

Pravosodni minister je na ukaz kr. na- mestnikov podelil splošno amnestijo za vse disciplinske krivde državnih in sa- moupravnih uradnikov in uslužbencev od 26. avgusta pr. leta, ki so bile storjene v zvezi z volitvami poslancev v narodno skupščino dne 11. decembra ali pa da nastale kot samostojna dejanja ali v zvezi z amnestiranimi kazenskimi de- jani. 83.271, neglede na to, ali se je zdelo, da je začel ali pa da je v teku. Vse prečišči postopki se ne bodo uvedli.

CENA HMELJA SE DVIGA

V Savinjski dolini se živahno nadaljuje hmeljska trgovina. Hmelja je vedno manj, kar so ga hmeljarji večinoma že zgodaj prodali. Cena za hmelj boljše vrste se je znatno dvignila in ga plačujejo po 40 do 42 dinarjev kg. Ostali hmelj kupujejo po 36 do 38 dinarjev. Iz prve roke je prodajno 40 % letošnjega pridelka.

SNEG V SAVINJSKIH PLANINAH

Ze nekaj dni so Savinjske planine po- krije s snegom. V noči na četrtek pa je padel sneg tudi na Gornjem Gradom, kjer so s snegom pobeljeni nizki grički nad mestom. Toplota je povsod zelo padla.

Maribor

Dvajsetletnica slovenskega narodnega gledališča v Mariboru

Z nocojšno slovesno prvo predstavo nove sezone 1939-40 proslavlja naše slovensko Narodno gledališče v Mariboru dvajsetletni jubilej svojega nastanka. — Ustanovljeno je bilo v jeseni leta 1919. njegovi prvi začetki pa segajo daleč nazaj v sedmo desetletje prejšnjega stoletja, ko je tedaj nastala Čitalnica prva prišla gojiti poleg petja tudi igranje, iz katere se je preko Delavskega bralnega in pevskega društva ustanovilo Dramatično društvo in postavili po prevratu temelji sedanjemu Narodnemu gledališču. Brez te dolgotrajne priprave potom diletantskih odrov naš sedanji poklicni oder v Mariboru ne bi bil mogoč.

Dramatično društvo, ki je neposredno utrla pot Narodnemu gledališču, je bilo ustanovljeno leta 1904, in bo tako tudi še letos slavilo 35-letnico svojega obstoja. Že njegovi ustanovitelji pa so si zamislili končni cilj tako, da se iz diletantskega razvije redno, poklicno gledališče s svojo lastno gledališko stavbo, ki naj bi zamenjala dvorano v Narodnem domu. Te načrte je preprečila vojna, ko se je pa končala z osvobojenjem našega mesta in priključitvijo h kraljevini Jugoslaviji, so člani Dramatičnega društva pričeli takoj misliti na redno gledališče, zaenkrat tedaj še v Narodnem domu. Splošne razmere so jim delovanje v zimi od l. 1918. na 1919 sicer onemogočile, toda načrti niso bili opuščeni. Največ zaslug si je za to pridobil tedanji neumorni član in igralec Dramatičnega društva ter sedanjí trgovec g. Franjo Majer s svojo iniciativo, ki jo je sporočil mestnemu komisariju g. dr. Vilku Pfeiferju, katerega naloga je nato bila pridobiti za slovensko poklicno gledališče v Mariboru poslopje dotedanjega nemškega mestnega gledališča na Slomškovem trgu.

Dne 22. junija leta 1919. je bila sklicana na magistratu anketa, katere so se udeležili mnogoštevilni zastopniki slovenskih društev in oblastev, narodno vlado v Ljubljani je pa zastopal poverjenik g. dr. Karel Verstovšek. Anketa še ni rodila dokončnih sklepov, dala pa je zelo važno odločitev o razpustu nemškega Gledališkega in kazinskega društva in prevzemu njegove gledališke zgradbe po mestni občini. Kot uradni upravitelj je bil imenovan sodni svetnik dr. Dev. Dva vodilna zastopnika Dramatičnega društva, pokojna g. dr. Koderman in g. prof. Voglar sta kmalu nato odšla v Ljubljano, da pridobita za Maribor tedanjega igralca g. Hinka Nučiča, ki se je zaradi nesoglasij z ljubljansko upravo pripravil na odhod v Zagreb. Po ogledu in presudiranju razmer v Mariboru, se je Nučič takoj odločil, da opusti selitev v Zagreb in se rajši posveti organizaciji mariborskega slovenskega poklicnega gledališča. Nučič je sklenil z Dramatičnim društvom pogodbo o prevzemu ravnateljskega mesta, pozneje pa o zakupu celega gledališča. Tako je bilo opravljeno prvo in najvažnejše delo za otvoritev prve sezone v jeseni leta 1919.

Hinko Nučič je sestavil prvi ansambl iz igralcev in igralk ljubljanskega ter tržaškega gledališča in ga izpopolnil z nadarjenimi sodelavci dotedanjega odra Dramatičnega društva v Narodnem domu. Prvaki prvega ansambla so bili Berta Bukšekova, Valo Bratina, Štefa Dragutinovičeva, Edo Grom, F. Gregorin, Pavel Rasberger, Rado Železnik itd., izmed Mariborčanov pa so sodelovali Franjo Majer, dr. Miloš Vauhnik, Rožanski, Danica Savinova in drugi. Še pred otvoritvijo sezone je pa Nučič priredil meseca junija tri gostovanja z Ibsenovimi »Strahovi«, Funtkovo »Za hčer« ter Heyermannsovo »Amnestijo«. Objava za pričetek sezone je bila tiskana prvič dne 4. septembra leta 1919. Ustanovila se je dramska šola s 56 obiskovalci in razpisale so se vaje za Finžgarjevo »Verigo«. Dramatična šola je dala že v začetku nekaj poznejših umetnikov prve vrste, med njimi zlasti gdč. Elviro Kraljevo in gdč. Viko Podgorsko. Dramatično društvo je dalo na razpolago ves svoj inventar z garderobo.

Otvoritev prve sezone, in s tem prve-

ga poklicnega slovenskega gledališča v Mariboru, je bila dne 27. septembra z vpriporitvijo Jurčičeve zgodovinske drame »Tugomera«. Obisk in sprejem je pokazal, da ima Maribor dovolj navdušenega občinstva, ki bo ustvarilo močno in trajno gledališko publiko. Tako ta prva kakor druga sezona sta potekli ob velikem zanimanju javnosti in ob vedno večjem umetniškem razvoju mladega kulturnega zavoda, ki se je tedaj imenoval uradno še Mestno gledališče v Mariboru. Toda že Hinko Nučič se je trudil, da bi bilo podržavljeno, a je dobil za enkrat le manjšo državno subvencijo; docela je bilo to vprašanje rešeno šele pozneje, ko je po spremenitvi iz Mestnega v Narodno gledališče postal upravitelj dr. Radovan Brenčič. Hinko Nučič je po nastalih

nesoglasjih koncem druge sezone odšel v Zagreb. Na njegovo mesto je stopil začasno Valo Bratina.

Hinko Nučič je gledališko poslopje, ki je bilo zastarelo in zanemarijeno, po svojih močeh že prvo sezono preuredil in ustvaril še podlago za glasbene predstave, ki naj bi se pridružile dramskim. Prvi temelji za opero in opero so bili že tedaj postavljeni. Do razvoja in razcvita pa je oboje dvignil dr. Radovan Brenčič, ki si je pridobil tudi nepozabne zasluge za to, da se je gledališče kljub hudim krizam, ki so sledile, obdržalo stalno vse doslej, ko slavi jubilej svojega dvajsetletnega obstoja. Naj bi dal prav ta jubilej netiva pobudi za gradnjo novega, modernega in res dostojnega gledališkega poslopja v Mariboru!

Mlad razvanjski vlomilec

Zadnje dni je bilo v Razvanju izvršenih več vlomov. Pri Tereziji Kerhetovi v Razvanju se je ponoči vlomilec splazil skozi podstrešje v stanovanje in odnesel uro, dva zlata prstana ter nekaj obleke. Kmalu nato je bilo vlomljeno na isti način tudi pri Tereziji Pristanikovi. Tudi tam je tat odnesel dve uri, dva zlata prstana, tri srebrne verižice in 280 din gotovine. Oba vlomita sta bila prijavi-ljena tezenskim orožnikom, ki so uvedli preiskavo. Orožniški narednik gospod Ivan Krušec je osumil 18-letnega Janeza

Z., ki ima na vesti že več vlomnih tatvin in je bil kljub svoji mladosti zaradi tega že dvakrat predkaznovan. Zato je preteklo noč čakal na mladega vlomilca, ki stanuje pri nekem posestniku v Bohovi pri Hočah. Ko se je Janez vrnil z nočnega sprehoda, ga je orožnik prijel. Na orožniški postaji je po daljšem oklevanju priznal oba vlom v Razvanju in vrnil nekaj ukradenih stvari. Denar je v neki mariborski gostilni že zapil. Mladega vlomilca so, včeraj izročili sodišču.

13 romunskih letal nad Mariborom.

V prvih popoldanskih urah je včeraj letelo nad Mariborom 13 malih enokrilnih lovcev. Ugotovili so, da so to romunska vojaška letala, ki so bila kupljena v Nemčiji. Z romunskimi piloti so bila letala poslana v Romunijo.

POUK ANGLEŠČINE

Kakor prejšnja leta, bo Angleški klub tudi letos organiziral pouk angleščine. Pouk bo razdeljen na tri razrede. Prvi razred, za začetnike, bo vodil prof. dr. Kotnik, predsednik angleškega kluba. Drugi razred, za tiste, ki že nekaj znajo, bo vodil Mr. Peter Boughey, ki je šele pred nedavnim prispel iz Londona. Tretji razred, ki bo pod vodstvom kluba, bodo obiskovali že naprednejši »Angleži«; ta tečaj bo organiziran kasneje. Kdor se zanima za angleščino, naj se javi v ponedeljek, 2. oktobra, ob pol 7. v prostorih Angleškega kluba, Gregorčičeva 27. Dandanes se pač ne izplača še posebej poudarjati, kako važno je znanje angleščine. Če se zanimaš za novice, jih dobiš v angleških listih in radijskih poročilih. Za ljubitelja lepe književnosti pa se z znanjem angleškega jezika odpirajo nepregledni užitki. Pouk bo zelo poceni, da se bo moglo čim več ljudi prijaviti. Prvi tečaj, ki bo imel 2 uri na teden, bo stal 40 din mesečno; drugi in tretji pa 50 din mesečno.

m. Imenovan je ing. Ivan Rozman za banovinskega uradniškega pripravnika VIII. kol. skup. pri banovinskem vinarskem in sadjarskem zavodu v Mariboru.

m. Napredoval je v višjo položajno skupino primarij dr. Josip Benčan, banovinski šef oddelka pri banovinski bolnišnici v Mariboru.

m. Premeščeni so po službeni potrebi banovinski kmetijski svetnik ing. Franjo Kotlošek z banske uprave na banovinsko vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru; banovinski arhivar Franjo Novak iz Ptuja v Maribor desni breg in banovinski upravni pisarniški uradnik Franc Tretjak iz Maribora v Ptuj.

Robin Hood

KINO ESPLANADE

m. Dijaška kuhinja v Mariboru je prejela od g. dr. Antona Hrovata, zdravnika v Ormožu, v počastitev spomina rajnega šol. upravitelja Draga Pinteriča 150.—, v počastitev spomina drž. tožilca g. dr. Ivana Hojnika so zbrali mariborski odvjetniki 500.— din in nazakali Dijaški kuhinji 300.— din. Vsem darovalcem se odbor najlepše zahvaljuje.

m. Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičnim svojcem v nedeljo vrši zdravnik g. dr. Turin Ivan, Maribor, Linhartova ulica št. 12.

Zobozdravnik dr. F. Kartin, Maribor

specialist

se je preselil v Jurčičevo ul. 4. I. nad

* Klub absolventov trgoške akademije priredi v nedeljo, 1. oktobra, celodnevni izlet v Gorice. Odhod s posebnim avtobusom ob pol 10. uri izpred glavnega lodbora. Vožnja in prehrana 35 din. V slučaju slabega vremena je preložen izlet na nedeljo, 8. oktobra, brez posebnega obvestila. — Odbor.

* Srečke drž. razredne loterije »SREČE« — PUTNIK MARIBOR. Prvo izvajanje že 11. oktobra 1939. Tudi pisarne naročila izvršujemo najskrajneje in poobratno.

* Francoski krožek. Vpisovanje v francoski otroški vrlec in v vse tečaje mladine in odrasle bo od 2. do 7. oktobra. Kraj, dan in ura so razvidni na plakatu v Gregorčičevi ulici 4. Pouk se začne takoj.

* Dne 5. oktobra 1939 bo ob 9. uri običajnih prostorih postaje Maribor javna licitacija najdenih predmetov.

* Plesni zavod Pečnik začne informacije s poučevanjem plesa. Informacije v trgovini muzikalij Oto Perz, Gosposka ulica 4-II.

* Naročniki Prešerna — dvignite del v podružnici knjigarn in papirnice »Tiskovne zadruge«, Maribor, Aleksandrova cesta 13, telefon 25-45.

* Naročniki za knjige Vodnikove družbe sprejema knjigarna in papirnica »Tiskovne zadruge«, Maribor, Aleksandrova cesta 13, telefon 25-45.

* Grmek—Studenti, vsako nedeljo koncert!

* Privatna plesna šola Simonek. Vpisovanje ter pojasnila za vse plesne tečaje dnevno, Gosposka ulica 20-I.

* Milostiva, ne pozabite važnega nacionalnega kozmetika-masaža »LADY«, Gregorčičeva ulica 4-II.

* Nočna lekarniška služba (od 30. septembra vključno 6. oktobra): Lekarna pri sv. Križu, vogal Aleksandrove in Meljske ceste, Glavni trg 12, tel. 25-85; lekarna pri sv. Križu, vogal Aleksandrove in Meljske ceste, 25-32.

Kino

* Kino Esplanade. Premiera mariborskega filma »Veliki valček« z Louise Kornej in slavno koloraturno pevko Milivo Korjusa.

* Grajski kino. Danes najboljši francoske filmske industrije »Kata gorjuka« (Nekronana carica). Danielle Rioux.

* Kino Union. Do ponedeljka »Tumen sijajni film iz ruske preteklosti. Koren, Franken Viktor.

* Zvočni kino Pohorje 30. septembra 1. okt. prekrasen film »Moč ljubezni«. Usoda mlade matere.

Radio

Nedelja, 1. oktobra
Ljubljana: 8. Duet klavirja in harmonike; 9.15 Prenos cerkvene glasbe; 10.30 Koncert na ploščah; 10.30 Koncert »Tabor«; 11.30 Koncert pevskega zbora »Tabor«; 12.30 Lahek glasbeni program in plošče; 13.30 daja za podoželje; 17.30. Koncert vojne godbe; 19.40 Nar. ura; 20. Vokalni koncert; 20.45 Koncert RO; 22.15 Vesele pesni; 22.30 Koncert RO; 22.30 Koncert plesno glasbe. — Rim: 20. Verdijeva opera na ploščah. — Zagreb: 12.30 Koncert plesno glasbe. — Solija: 21.50 Koncert plesno glasbe. — Stockholm: 20. Simfonični orkester. — Bukarešta: 17.17 Plesna ljudna romunska glasba.

Mariborsko gledališče

Sobota, 30. sept. ob 20.: »Hilane Jernel in njegova pravica«. Premiera. Prednostna otvoritvena predstava. Predstavo govori g. dr. M. Šneider. Nedelja, 1. oktobra, ob 20.: »Verigo«. Premiera. Ponedeljek, 2. okt.: Zaprtlo. Torek, 3. oktobra, ob 20.: »Celjski grof«. Premiera.

Epilog slovenjegoriškega banketa

Včeraj je bila na okrajnem sodišču v Mariboru zanimiva politična sodna razprava, v kateri je nastopil mariborski podžupan g. Franjo Žebot kot obtoženec in bivši župan v Velki g. Anton Ploj kot tožitelj. Predmet razprave je bil razgovor med obema na nekem slovenjegoriškem slavnostnem banketu.

Dne 20. novembra preteklega leta je bila blagoslovitev ceste pri Mariji Snežni, ki jo je zgradil mariborski okrajni cestni odbor. Tegajša na slovesnosti zastopal načelnik in mariborski podžupan g. Franjo Žebot. Po svečani otvoritvi je bila v župnišču pogostitev gostov. Slučaj je hotel, da sta bila domačemu županu g. Antonu Ploju, ki je bil predstavnik dr. Kukovčeve liste, in podžupanu gospodu Žebotu dodeljena skupna sedeža pri banketu.

G. Žebot, ki je slišal razne govorice v tej izpostavljeni obmejni občini, je povabil župana z Velke na razgovor v osamljeni kot slavnostne dvorane. Razgovor

se je tikal domače politike in volitev Moral je biti precej razburčen, ker je podžupan g. Franjo Žebot po lastni izjavi smatral za svojo dolžnost, da o tem razgovoru zaupno poroča banu dr. Načelniku. Posledica tega je bila takojšnja razrešitev župana g. Ploja. Ta je smatral Žebotovo poročilo banu za kleveto in je vložil ovadbo pri okrajnem sodišču v Mariboru. Nerodno je bilo to, da niti eden niti drugi nista imela potrebnih pravic. Sodnik g. Štukelj, ki je vodil razpravo, je posredoval za poravnavo. Obtoženi Žebot je v podkrepitev svojega poročila banu navajal tisoče čudnih znakov, in delu bili raztrošeni pri Mariji Snežni, in delu stvo, da so bili v Plojevem občinskem odboru tudi nekateri drugovrstni zastopniki. G. Žebot, prepričan, da je opravil v inkriminirano ovadbo samo svojo dolžnost, je pristal na svojo izjavo, sodno poravnavo. Preklical bo svoje trditve in plačal sodne stroške.

Prilagoditna kramljanja

Sonce v gorice razsipa zlato

Dr. Stanko Bevk / Že črček prepeva in vabi v trgatve

Česli mesec vinotok prihaja in z njim zasno petje trgačev po slovenskih vinogradih. Trta je letos bogato obrodila in dobro vino bomo pridelali. Stoletja sem že poje črček po naših goricah in vabi v trgatve.

Gojenje trte ali loze je že jako staro. Že pred pet tisoč leti so sadili to zlahno rastlino, zobali sočne jagode in pili sladki mošt ali pa kuhali iz njega z različnimi dodatki okusne mezge in slaščice. Prej pozneje so spoznali — najbrže po navadi — vinski vrenje in njegov proizvod, »ki v kozarcih se smeje«. Besedo smo nemara povzeli po Rimljanih, ki so bili vrlji vinopivci, ti pa bržčas od trgačev, ki so rekli vinu »vaju«. Hebreji imajo naziv za vino je »jain«, grško pa »ojnos«, kar bo ene in iste korenike.

V sv. pismu beremo, da je oče Noe prvi zasadil trto. Tudi na nekaterih drugih mestih se omenja vino. Homer pripoveduje, da so iz Tracije na ladjah vozili vino grškim borcem pred Trajo, in Odissej je opojil kiklopa Polifema z vinom, ki mu ga je podaril svečenik Mavrok. Imel pa je gotovo vino tudi doma, kajti svinjar Evmej ga je pogostil z vinom, ko se je po dolgih blodnjah vrnil na dom. Grki in Rimljani so izprva priljubljali vino vode, kadar so pili. Seveda je bilo njihovo vino močnejše od našega. Sicer vemo n. pr. o falernskem vinu, da je gorelo s plamenom, tako je bilo močno. Za Cezarja in cesarjev niso vina več »krotila« z vodo in pijanstvo se je jako razpaslo. Dasi je bilo vina v Italiji na pretek, so boljše sorte še uvažali iz Grčije, zlasti z njenih otokov, kjer je rasla slaveča kapljica.

Rimljanom je bilo vino prepovedano. Kakor poroča Kato st., so možje in očetje poljubovali žene in hčere zato, da se prepojo, če jim usta ne diše po vinu.

Ko je Cezar zavojeval dežele preko celotne Azije, pa prenehalo je z razširjenostjo islamaške vere. Koran pravi v 5. surati: »Hudič se poslužuje vina in igre, da z njim v vas ogenj nesloge in vas zapeljuje k pozabi na boga in molitve.« Odrle so grozdje v veliki meri porabili na izdelavo slaščic in sušili iz njega rožne ter cibabe.

Za najstarejšo trto velja danes trs, ki je pred 355 leti posadili na neki farmi v severni Karolini; debel je kakor mož, tež prsi in še vedno bogato rodi. Še dedišči trsi rastejo v Migreliji, stari Kolih, pa njihova starost ni ugotovljena. Zlahki vinski trti jako sorodna, če močnata v njena zarodnica, pa vsaj predhodnica v srednji Evropi, je divja trta, ki raste po lokah ob večjih vodah. Pri nas jo n. pr. najdemo ob Savinji in Savi in Celja nizdol do Brežic. Ta trta je modrina in dvolična: poedinke s prašnimi cvetovi imajo globoko krpaste liste, modro zelene, plodovi so sicer majhni in ne zelo sočni, vendar so jih prednamci uporabljali, kar kažejo najdenine nazaj v kladsko dobo. Iz bronaste dobe so našli tudi na Hrvaškem in v

2. divjo trto, ne smemo zamenjati vinograde, ki jo sadimo ob hladnicah, ograjah in konci razraslih vitic. Črnomodre jagode niso užljne. Listi so peternati in jeseni rumeno rdeči. Dobili smo jo iz Amerike, kjer so nekatere vrste rastejo v Aziji, od koder pa ni nobena rastlina toliko opevana kakor zlahka vinska trta, dasi bi trati prirodojci dali marsikateri drugi naziv, gledajoč na njeno važnost za človeka pred-

nost. Pa ljudstvo in pesniki ne sodijo vrednosti po hranivosti in kalorijah, marveč bolj po tem, kar »greje srce in nam dobro voljo da«. Slična je izbira tudi v živalskem svetu. Pesniku ne vzbuja občudovanja 25 m dolgi kit in prav tako ne mikroskopsko majhna papučica. Pač pa opeva one živali, ki se odlikujejo po hrabrosti, mojstrskem letu, lepem petju in drugih sličnih vrlinah. Zlasti v narodnih pesnitvah zavzema med opevanimi živalimi zato prvo mesto — sokol. Sokol je hraber, drzen ptič. Kadar drvi za plenom, ga komaj dohajaš z očmi. Za svoj obstanek se bori junaško, vedno vidno v zraku, kjer se meri v spretnosti letanja z napadencem. Nikdar lokavo ne zalezuje plena, ampak viteško se bori zanj. Zato je veljal že od nekdaj za plemenitega ptiča. Njegove odlične lastnosti je človek že davno spoznal in jih skušal obrniti v svoj prid. Priučil je sokola poslušnosti in ga rabil za lov. Sokolarstvo je staro že nekaj tisoč let. Iz Indije se je

razširilo po vsem starem svetu. V srednji Aziji, v Perziji in sosednjih deželah, dalje v Sahari (Beduini) ter deloma na Angleškem kot sport je sokolarstvo še danes v navadi. Tudi v Nemčiji. Tudi v Nemčiji so v novejšem času zopet pričeli s to umetno panogo lova. V kraje naše države so zanesli sokolarjenje Turki. — Dandanes ve le še kakšen stavec v južnejših predelih naše domovine o tem kaj povedati. V Evropi je bilo sokolarstvo na višku od 14. do 17. stoletja. Cesarji, kralji in vitezi so sokolarili; bila jim je to najljubša in najlepša zabava. Sokoli so bili dragi, zlasti za bele severnjake so plačevali ogromne zneske, tudi 1000 cekinov za enega. Angleški kralj Edvard III. je predpisal smrtno kazen za onega, ki bi ukradel izučenega sokola. Za lov je bil sokol sposoben samo tri leta. Prav čuditi se moramo, da se je sokolski rod kljub temu, da so ga lovili povsod, do danes in celo še precej številčno ohranil.

Posti se, da boš dolgo živel

ZANIMIVI POSKUSI S POSTOM, KI SO DOKAZALI, DA POST ZELO UGODNO VPLIVA NA ČLOVEŠKI ORGANIZEM

S poskusi so nekateri zdravniki znanstveniki dokazali, da se organizem z izmeničnim postom in zadostnim hranjenjem ne navaja le na manjše količine hrane in s tem nič ne izgubi na svoji moči in zdravju, ampak da post celo izredno ugodno vpliva na organizem. Dokazali so, da je telo po postu mnogo odpornejše ter z večjo lahkoto sprejema beljakovine in masti.

Z dokazi je bilo tudi ugotovljeno, da post tudi v duševnem pogledu vpliva zelo ugodno. Preroki vseh veroizpovedi so se postili. Stara je resnica, da je samo v čistem telesu čista duša. Špartanska mladina se je morala vaditi v postu, da bi se tako utrčila nasproti vsem posvetnim poželenjem. In tudi današnjemu človeštvu bi ne škodilo nekaj malega posta. V tednu vsaj en dan, ali dva postna tedna v letu, kar bi bilo v korist zdravju, odpornosti in lepoti.

Zmanjšanje hrane posebno godi onim, ki imajo to ali ono srčno bolezen, zlasti srčno napako. Čim se tako bolnik za nekaj časa odreče težjim jedem kot mesu, mleku, jajcem itd., se njegovo stanje ne-

navadno izboljša, srce postane čvrstejše in lažje prenaša vsakdanje napore. Slavni kirurg Billroth je v svojem 60 letu zelo trpel zaradi bolezni srčnega mišičevja. Zdravil se je po lastni metodi. Po 10 dni ni užil ničesar nit vode. In mož je ozdravel in dočakal visoko starost.

Kajpada, taki recepti o postu veljajo le za one, ki imajo jedače dovolj in ne trpijo pomanjkanja. Siromakom, ki jedva živijo iz rok v usta, so tale navodila popolnoma odveč. Zanje je post nekaj običajnega. Predolg post, ki je nekake »prisilne narave«, pa seveda vpliva porazno na človeški organizem.

NADOMESTILO ZA SONCE

Botanik W. Schropp je ugotovil, da se v rastlini zelo poveča količina klorofila, če se jo gnoji s kalijem. Porast klorofila je zlasti močan, če ima rastlina na razpolago dovolj svetlobe. Toda ob popolnem pomanjkanju svetlobe je mogoče s kalijem v izvestni meri nadomestiti sončno svetlobo, da lahko rastlina nemoteno uspeva.

Priprave za popoln sončni mrk 1941

Popoln sončni mrk, ki bo 21. sept. 1941., bo dobro viden zlasti v sovjetski Rusiji. Največji ruski observatorij Sternberški in astronomski institut v Moskvi ter observatorij Pulkovo v Leningradu se že sedaj skrbno pripravljajo na opazovanje sončnega mrka. Mrk bo pričel pri Vorošilovskem na severnem Kavkazu, kjer bo vzšlo sonce že v mrku. Totaliteta zona bo tekla nato ob severnem delu Kaspiškega morja in bo pri Kzil-

Ordu dosegla 103 sekunde trajanja. Najdalje bo mogoče opazovati sončni mrk v Alma Ati, glavnem mestu Kazakstana, in sicer 123 sekund. Mrk bo izginil v smeri Formoze.

Različni občutki v sedlu.

— Zdi se mi, gospod Novakovič, da hoče konj z vami pobegniti.
— Jaz pa menim, da hoče pobegniti brez mene.

Vitamini in človeško življenje

Če poznate živila z vitamini, vam ne bo težko sestaviti jedilnega lista

O vrednosti in važnosti vitaminov vladajo še danes zelo nasprotujoči se pojmi. Nekateri mislijo, da jih lahko preprosto prezremo in da služijo samo nekaterim poslovnim sposobnim ljudem, da si polnijo na njih račun žepa. Drugi vidijo v njih edino zveličavno pot, da se človeštvo osvobodi dosedanje kuhinjske prehrane, in sanjajo o vitaminskih toaletah, ki naj bi nadomestile vsako drugo hrano. Da pretiravajo prvi in drugi, lahko dokaže znanost, ki dela brez predsodkov.

Med vitamini so najvažnejši vitamina A in D, ki ju dobimo predvsem v maščobah, in vitamina B in C, ki ju je dobiti zlasti v sadju. Vitamin A nahajamo samo v živalskem tkivu, v rastlinskih toščah ga torej ni. V večini zelenih rastlinskih delov pa dobimo snov karotin, ki enači vitaminu A. Ker pospešujeta vitamina A in D rast ter zadržujeta nastanek rahitisa, sta za prehrano neobhodno potrebna. Za srečo vsebuje večina živil vitamin A. Med temi živila je imenovati na prvem mestu jetra, a maslo, solata, špinata, krompir, korenje, sir, jajca, zelje in paradiž-

niki vsebujejo v 100 g prav tako večjo množino te snovi, nego je potrebujemo nujno vsak dan.

Manj številna so živila, ki bi vsebovala v 100 g vsakodnevno, človeku potrebno količino vitamina B. Največ ga je v droži, ki je iz tega razloga velikega pomena za pripravo primernih zdravil. Razen v kaleri riža, pšenice in koruze dobimo vitamin B v večji količini samo še v svinjini. Običajne zelenjave, kakor zelje, solata ali špinata, imajo sicer tudi še precej tega vitamina, toda če jih ne zaužijemo v velikih količinah, ne morejo kriti dnevne potrebe po njem. Izjema je krompir, a tudi le zato, ker ga zaužijamo običajno v večji množini.

Vitamin C je važen zavojo svojih učinkov proti skorbutu. Dobimo ga v celi vrsti vsakdanjih živil, n. pr. v zeljnatih vrstah, špinatu, peteršilju, kolerabi, hrenu, ki jih pa vse prekaša črna grozdčija in šipkovi plodovi. Tudi citriona in oranža ne more tekmovali z njima, čeprav zadostuje sok dveh oranž, da zadosti dnevni potrebi odraslega človeka po tem

Z arzenikom nad kobilice

Italija se je skoraj 20 let zama borila proti eni izmed največjih »šib božjih« kobilicam. Borba je veljala milijone in milijone lir, pa se je še večkrat zgodilo, da so kobilice docela uničile obetajoče žetve in upropastile cele kmetske pokrajine. Po dolgotrajnih poskusih v laboratorijih pa se je posrečilo najti vsaj zadovoljivo obrambno sredstvo proti tej milijonski požrešni armadi. Poskusi so pokazali, da je za kobilice največji strup arzenik. Arzenik se razsipa po poljih v silno majhnih količinah, ki ne škodijo živini in človeku. Po nekaj dneh jamejo kobilice trumoma poginjati. Poskusi v večjem obsegu so se odlično obnesli na Siciliji in Sardiniji, ki največ trpita vsako leto zaradi kobilic.

Podgane in alkohol

Na univerzi v Cansas Cityu so napravili zanimive poskuse s podganami, da bi ugotovili, kako podgane reagirajo na alkohol. Šestnajst podgan je mesec dni dobivalo alkohol namesto vode. Podgane so se izredno hitro privadile na novo pijačo ter niso pokazale nobene vidne izpremembe. Čez mesec dni so zaprli te podgane v posebno kletko v družbo drugih 16 podgan, ki pa doslej niso uživale alkohola. V kletki sta bili dve posodi, ena z vodo, druga z alkoholom. Alkoholizirane podgane se vode sploh niso več dotaknile, dočim so se ostale podgane na daleč izogibale posodi z alkoholom. Posledice alkoholnega zastrupljenja so se pri podganah pokazale šele čez pol leta, ko so pričele slabeti in polagoma poginjati.

STAROST HMELJA

Rastlina hmelj je sicer zelo stara in že dolga stoletja znana, vendar pa jo človeštvo uporablja v sedanji namen kot dodatek pri varjenju piva šele malo časa. Po nekaterih raziskavanjih je ugotovljeno, da je hmelj rastlina slovanskega izvora, kar dokazuje že samo njeno prvotno ime. Slovani so bili vendar znani kot najboljši »pivovarci«.

— Gospod župnik, kaj pravite, ali je greh v nedeljo loviti?
— Nikakor, gospod baron, nedeljski lov ne, toda ponedeljske laži!

Ženski kotiček

Kje in kako se spozna največ bodočih zakoncev

Pot, ki pripelje dva mlada človeka v zakon, je včasih prava pot usode. Na najčudovitejše načine se včasih strneta dve življenski poti v eno, včasih pa seveda tudi na najenostavnejši način.

Bodoča zakonca se morata na vsak način najprej spoznati. So slučaj, kjer se spoznata na lastno željo, če ne z obeh, pa vsaj z ene strani, so pa slučaj, kjer se spoznata čisto slučajno in nezaželeno in igra v prvem času celo neka antipatija precejšnje vloge.

Precejšnje število zakoncev se pozna že iz otroških let. Morda sta celo skupno hodila v ljudsko šolo. Takrat ni bilo ne duha, ne sluha o poznejši ljubezni, in pogosto je deček svojo bodočo ženo neusmiljeno tiraniziral, vlačil za lase, zmerjal in omalovaževal. Mnogi zakoni imajo svoj začetek na študentskih klopih, ali pa v dnevnem srečanju na poti v šolo (na pr.: on v gimnazijo, ona v trgovsko akademijo). Še večjo vlogo igra pri tem spoznavanju šport. Mnogi zakonci, ki žive danes posebno srečno življenje, so se spoznali pri smučanju, tenisu, telovadbi, na raznih izletih itd. Eden najvažnejših čimteljev za sklepanje zakonov pa je menda služba. Koliko se poroči učiteljev in učiteljic, zdravnikov in asistentk, uradnikov z uradnicami, tovarniških delavcev s tkalkami, advokatov s svojimi stenotipistkami itd. V službi se ljudje najlažje in najbolje spoznava. Pa tudi kavarne in plesišča so večkrat

prostori, kjer je bil dan početek marsikateremu poznejšemu zakonu.

Vsa ta poznanstva so več ali manj vsakdanja in najštevilnejša, zakoni pa sklenjeni na podlagi dobrega poznavanja drug drugega ter v večini srečni.

So pa tudi takozvana čudežna poznanstva, ki so bila sklenjena bogve kje. Teh poznanstev je manjše število in ne vodijo tako pogosto v zakon, kakor prejšnja, ker navadno ne more priti do globljega spoznavanja radi različnih krajev bivanja. Takšna poznanstva se sklepajo v letoviščih, kopališčih, na vlakih in parnikih. Poznejša korespondenca odloča ali bo prišlo do zblizanja ali ne.

Najzanimivejša pa so poznanstva, ki bi se ne bila nikoli izvršila, da ni bilo nekega srečnega ali nesrečnega slučaja. Nenadoma se kraj gospodične ustavi. Za volanom sedi mlad gospod in jo povabi, da prisede, ker je pač takoj preračunal, da mora biti njena pot še dolga. Ali pa: eden ali drugi se je ponesrečil s kolesom ali na planinski turi ter našel v osebi svojega bodočega a doslej nepoznanega zakonskega druga usmiljenega samaritana. Ako bi ne bilo nesreče, bi izostalo poznanstvo in z njim mogoče prav srečen zakon.

Torej, nihče ne ve, kjer ga čaka nesreča ali sreča, nihče ne ve kje, kdaj in kako bo zapečatil svojo življensko pot. »Čudna so pota usode«, pravimo, in v pogledu sklepanja zakonov so res čudna.

Skušaj izkoristiti vsako malenkost

Stvari, ki ne morejo več služiti svojemu prvotnemu namenu, še niso vedno za smetišče. Mnogi predmeti se dajo v popolnoma drugi namen še prav s pridom uporabiti, treba je le nekoliko iznajdljivosti. Naj služi v dokaz le nekaj primerov:

Pri šivanju in prenašanju raznih oblek, kakor tudi od neuporabnih oblek, ostane vedno mnogo najrazličnejših krp, katere se navadno v veliko nadlego gospodinje potikajo po stanovanju. Vse te krpe, pa naj bodo iz kateregakoli materiala, pisane ali enobarvne, zreži na enako široke trakove, jih med seboj sešij in navijaj v klobčič. Ko imaš že več velikih klobčičev, si lahko napraviš iz teh trakov prav čedne in uporabljive preproge. Preprogo lahko sešiješ ali skvačkaš, iz ožjih trakov pa spleteš ali stkeš. Iz popolnoma belih trakov pa si lahko spleteš močne vrvi za perilo. Imeti moraš v tem slučaju tri klobčiče.

Razno posteljno in namizno perilo, ki je že preveč raztrgano ali pokrpano, uporabimo lahko za najrazličnejše brisalke. Večje ali manjše cele kose izrežemo, obrobimo in opremimo z zankami za obešanje. Uporabljamo jih za brisanje poso-

de, oken, kozarcev in sličnega.

Obnošenih nogavic tudi ne zavrži. Razreži jih na drobne koščke. Z njimi lahko napolniš blazine za divan. Lahko pa tudi nogavice razparaš po šivu in jih sešiješ več v mehke cunjice za brisanje prahu.

Naša podstrešja

Pravzaprav v večini slučajev tega imena ne zaslužijo, ker so bolj podobna muzejem, in to navadno še prav razmetanim muzejem.

Podstrešje pač navadno smatramo za prostor, ki ga tuje oko nikoli ne vidi, če izvažamo dimnikarja, ki parkrat na leto pokuka vanj. To je torej lahko prostor, kjer leži vse križem krašem. Čemu neki obdaja človek sebe s toliko navlakom? Vse kar je trenutno, navadno pa trajno neuporabno, leti na podstrešje, kjer je predano pozabi, razpadu in spoditikanju, kadar v tem zapuščenem delu hiše vršimo opravke, kakor so razobešanje zastave, sušenje perila pozimi in nameščanje nove ropotije.

Bilo bi jako pametno, ako bi sedaj,

GLORIA HOLDEN kot Zolajeva žena v filmu »Vest človeštva«.

ko tudi občina v smislu požarno-policijskega reda zahteva ureditev podstrešij, zagrabili končno vso to večletno navlakom in jo temeljito prerešetali. Spoznali boste, da shranjujete na podstrešju devetdeset odstotkov same takšne ropotije, ki je ne boste nikoli več uporabljali. Tu leži par kosov obrabljenega pohištva, ki ga v stanovanju nismo več hoteli gledati. Prodajte ga! Za majhen denar bo revežu izpolnilo praznino v njegovem stanovanju. Če pa je preslabo, ga skurite in par dni vam ne bo treba kuriti dragih drv. Po raznih kotih leži vse polno starih čevljev. Večina njih je v takem stanju, da niti berača ne bi več osrečili z njimi. Na ogenj z njimi! Na drugem koncu so zopet cele skladovnice starega papirja. Prodajte ga in dobili boste zanj majhno vsotico. Nadalje leži povsod okoli stara obleka, dežniki, posoda, slike in kdo ve, kaj še vse. Skurite kar je za nič, kar pa ni, pa prodajte, a če vam ni do izkupička, poklopite te stvari potrebnim, ki jih bodo morda gledali z drugačnimi očmi.

Kuhinja

Juha pire. Skuhaj mehko pol kg olupljenega krompirja v slani vodi. Posebej pa naredi z dvema žlicama masti, čebulo in peteršiljem in tremi žlicami moke svetlo prežganje, zalij ga s krompirjevo vodo ter gladko razmešaj. Krompir zmešaj in zmešaj s prežganjem, prideni še četrt litra kisle smetane in malo popra pa vse precedi. Končno prideni še 15 dkg kuhane ter na drobne kocke zrezane svinjine, ko še malo prevre, jo daj z na kocke zrezanim ter opečenim kruhom na mizo.

Ovrtje telečje prsi. Skuhaj v neslani vodi telečje prsi s peteršiljem, zeleno, korenjem in čebulo, toda ne premehko. Potem jih vzemi iz vode in pogni iz njih vsa rebra. Nato jih prereži poprek čez pol, potem pa še kakor so bila rebra, na koščke za prst debele; te nasoli, povaljaj

v moki, jajcu in drobtinah ter jih v Vodo, v kateri se je meso kuhalo, dobro porabiš za juho.

Pečen pršut. Prekuhaj pršut ali pršut čeve zarezance s kožo vred toliko, da je koža mehka. Pri kuhanju pa pršut malo česna in kumne. Potem vzemi iz piskra in načni kožo s špičastim žezlom za prst na široko po dolgem in na tako široko povprek, da je koža kašna na kocke razrezana. Potem posoli krog pršuta, potresi malo s poprom pa peči, pečenju ga polivaj s presnim maslom; se zarumeni, tedaj je pečen in ga lahko daj na mizo. Zraven lahko daš pečen kruh, pir ali samo zeljato salato.

Nadeva karfijola. Razcepi karfijolo na velike cvetke, skuhaj v slani vodi in odcedi. Namaži plitvo skledo s presnim maslom, ter potresi z drobtinami. Naloži na skledo na krožnik karfijolne cvetke tako, da so obrnjene cvetke ven, v sredo na strobo dani polovico pripravljenega nadeva. Nadev zmešaj osminko litra smetane, jajci, dve žlici drobtin in pest na kocke zrezane gujati. Naloži zopet karfijol na sredjo deni ostali nadev, na vrh pa daj lepo karfijolno cvetko, da se nadev vidi. Zmešaj še tri žlice smetane, dve žlici jajc in žlico drobtin ter vlij na karfijol. Vrh karfijole deneš lahko še košček presnega masla. Potem postavi v pečico, da se lepo rumeno zapeče. Obloži potem karfijolo s kupčki praženega riža in krompirja. Lahko jo daš tudi brez priloge na mizo.

Orehove šibice. Naredi krhko testo: 18 dkg moke, 14 dkg presnega masla, en jajce, dva žlici sladkorja, žlico mleka in sok dveh limon; urno ga naredi in pusti, da četrto ure leži na hladnem prostoru. Potem ga zvaljaj pol prsta debele in speci v precej vroči pečici. Nadev: 50 dkg drobno zrezanih orehov, 18 dkg sladkorja, malo cimeta in 2 dkg presnega masla, zalij z osminko litra zavretega mleka. V hladno zamešaj rumenjake ter namazaj pečeno testo: zmešaj en beljak, malo limonovega soka in 14 dkg sladkorja, namaži na nadev, razreži dva prsta široko in toliko dolge koščke ter jih speci v malo vroči pečici.

H. de Vere-Stacpoole

USODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN

28

Rastoča zaupnost med Švalo in Ericssonom je bila Magnusu že davno trn v očeh, in dejstvo, da sta bila sama ure dolgo zunaj, ga je bolelo.

Nenadoma izbruhne:

»Nobene pravice nima, biti s teboj skupaj!«

»Nobene pravice? Zakaj pa ne?«

»Zaročena je z Gundmundssonom, to vendar veš. Veš pa tudi, da je moja nečakinja.«

»Govoriš, kakor da nimaš trohice pameti v glavi!«

»Imam pa srce v prsih, in to več, kakor je mogoče reči o tebi.« In ko je udaril s pestjo po mizi, je kričal:

»Nisem te pripeljal semkaj, da me go-ljušaš! Nisem te privedel sem, da mi upro-pastiš nečakinjo. Povedal bom vse Gud-mundssonu. Povedal bom njenemu očetu! Pri moji duši — njenemu očetu po-vem! Poznam te!«

Rjovel je kakor kak norec. Hipoma se obrne na peti in zdrvi iz hiše.

Ericsson stopi na prag in gleda za

njim, dokler ni izginil v smeri proti morju.

Potem je vzel čepico in odšel tudi sam, toda v nasprotni smeri. Šel je mimo žup-nišča, kjer je župnik Olsen delal na vrtičku. Zavil je mimo cerkve in Švaline hi-še in šel vedno naprej ob bučeči reki. — Okoli sebe se ni oziral.

Čutil se je v svoji notranjosti vzne-mirjenega.

Mislil je manj na Magnusa kakor na Švalo. Magnusove besede so ga na neki čudni način pritegnile k njej; njena po-doba je stala nenadoma pred njim v top-lih barvah.

Kakšno čuvstvo je bilo to, ki ga je na-vdajalo — ki ga je vznemirjalo in prese-nečalo, kakor more presenetiti samo ne-kaj čisto novega in neznanega.

Ali ljubi Švalo?

Ne, to ni ljubezen, ali vsaj ljubezen mo-ža do žene ne, kakor je doslej razumel to čuvstvo.

V zadnjih dveh tednih so se razpletle med njima vezi tovarštva. Njen veseli

odkriti pozdrav, če sta se srečala, njen topli prijazni glas, njeno zanimanje za hišo, iz vsega tega je spletla usoda rahlo mrežo, da bi ujela njegovo naklonjenost. Celo Helgi, lisička, je prispevala po svoje k temu. Mala sinja živalica je divjala z dekletom skozi njegove misli. Obe sta našli tople kotičke v njegovem srcu, kotiček, ki je bil njemu samemu doslej neznan.

Švalo ni bila zanj nič drugega kakor pač Švalo — nekaj svetlega in prijazne-ga — košček modrega neba.

Kriki ptic so ga prebudili iz premišlje-vanja. Bil je že visoko nad Gundmunds-sonovo hišo. Čim tišje je bilo krog njega, tem glasneje je bučala reka. Sedel je na skalo in mislil na Švalino pripovedovanje o povodnjem možu in kako nevarno je, na bregu Floke zadremati.

In čeprav se je dotaknila Ericssonove duše ljubezen, se tega ni zavedal; čutil je le nejasen, tople nemir v svoji notranjo-sti.

Vračal se je v dolino. Njegova jeza na Magnusa je prešla. Ko je prišel mimo Gunnarssonove hiše, se je ozrl ne bi kje odkril Švalo; veselilo bi ga, če bi jo mo-gel pozdraviti, in ko je nadaljeval pot, se je čutil nekoliko samega, ker je ni videl. Blizu cerkve je srečal Gundmundssona,

ki ga je pozdravil. Ericsson je odzdravil ne da bi opazil, da je bil njegov lastni pozdrav toplejši kakor drugače.

Ko je prišel domov, se je bil Magnus že vrnil in sedel pri večerji. Po napetem prizoru, ki se je bil odigral med njima, je ležal nad tem njunim povratkom v sku-pen dom nekaj humor. Ericsson je vrzel dolgoletnem varčevanju je našel končno samo tale skromni dom — in se zavze-mal za Švalo, ker je mislil, da ji je kolo storil kaj hudega.

Ericsson se mu je približal od zadaj položil prijateljsko roko na pleča in de-jal:

»Magnus, kakšen tepček si!«

Magnus je obrnil obraz proti njemu: bil je ves rdeč. Imel je usta polna krom-pirja, oči pa polne solz. To je bil prav Magnus — jokati in jesti hkrati!

Poizkušal je grizljaj, ki ga je imel v ustih, kar najhitreje pogoltniti, da bi mo-gel odgovoriti z novo žaljivko, toda ne-kaj v Ericssonovem obnašanju ga je za-držalo, tako da je samo požrl in molčal.

Ericsson je sedel na svoje mesto. (Dalej.)

Decentralizacija jugoslovanskega šaha

PRED USTANOVITVIJO SLOVENSKE, HRVATSKE IN SRBSKE ŠAHOVSKE ZVEZE

Čim se v naši državi spreminjale notranje politične razmere ter se je vsepovsod pričelo izvajanje decentralizacije, je zlasti na Hrvaškem nas opilo vprašanje decentralizacije jugoslovanskega šaha in njegove organizacije. V Zagrebu so že izdelali osnutek pravnih, ki določajo organizacijo slovenske, hrvaške in srbske šahovske zveze kot do- zela samostojnih organizacij s sedeži v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Vodilni funkcionarji si od te decentralizacije obetajo še večjo živahnost in delavnost v posameznih pokrajinah. Pravila pa kljub decentralizaciji predvidevajo še poseben vrhovni forum, ki združeval vse tri šahovske zveze v naši državi. Sedež vrhovnega saveza naj bi bil namenoma vsaka tri leta v Ljubljani, Beogradu in Zagrebu.

V Zagrebu so že marljivo na delu pri to- zadevni reorganizaciji, dočim Beograd in Ljubljana zaenkrat še molčita. V Sloveniji ta reorganizacija ne bo težka, ker že ves čas obstoja Slovenska šahovska zveza, ki združuje vse šahovske klube Slovenije, tako da bo to le gola formalnost. Tako reorganizacija jugoslovanskega šaha, četudi bo v bistvu pomenila le formalno raz- delitev področij, bo vendarle vplivala zelo ugodno. Ob složenem delu bodo odpadla vsa trenja in favoriziranja. Zveze se bodo mo- rale nasloniti izključno na svoje lastne moči. Tako bo nastopilo plemenito tekmovalstvo med zvezami, kar bo nujno zelo poživilo šahov- ske prireditve ter z večjimi nastopi dalo možnost nadaljnjemu razvoju. Vrhovni savez pa bo na znanj lahko močno predstavljal jugoslovanski šah, ki je že sedaj v medna- rodnem švetu zelo upoštevan.

PODIJETNI KOTOV

Turnirja za letošnje rusko prvenstvo pri- stajajo se eno partijo nevarnega Botvinnik- ova konkurenta mladega Kozova, ki je z vedno duhovitim napadom premagal ruskega mojstra Lisicina.

177. Indijska obramba
Beli: Ko. ov Črni: Lisicin
1. d4. S16 2. c4. e6 3. Sc3. Lb4 4. e3. c5 5. d5 (beli men. da mu bo dvojni kmet zadost- ni odmena za par tekačev), Lxc3 (dobro tudi La5 6. dxc5. Lxc3. Da5) 6. bxc3. Da5 7. De2. d6 8. S13. Ld7 (črni skuša priti za veliko ceno do proligre, vendar pa je bilo pozicija boljše Sc6 in nato e5) 9. Ld3. La4 10. Dd2. Sbd7 11. 0-0. 0-0 12. e4. e5 13. Ld7. Tfe8 14. Tae1. Tab8 (Lisicin je optimist in ne vidi grozečega napada, ki ga beli pri- staja) 15. Sh41. b5 16. Dcl. bxc4 17. Lxc4. Dd5 (do tu je črni preračunal možnosti, be- lica presenečenja pa že ni videl) 18. Lxf6. S13. S151. Te5 20. Sxd6. Dxc3 21. Df4. d3 22. Td1. Lc2 23. Sxf7. Tfe8 (ali Dxc4 24. Sxd5. Dd5 25. Sxd3. Lxd3 26. Txd3! in dobi) 27. e6. Dd4 28. Dg51. Dxc4 26. Sh6+. Kf8 27. e6. Dd4 28. S15. D17 (črnemu ni več rešitve; na Kf8 odloči 17+1) 29. Sd6. Txe3 30. Dh6+ 31. Kxf7. Kxf7 32. fxe3. Ke6 33. 17 in črni preda.

V PRAGI ŠAHIRAJO

Prej tako razgibano šahovsko življenje v Pragi je postalo sedaj nekoliko tišje. Glavni razlog so igrali v Buenos-Airesu. sprva z velikim uspehom, v finalu pa je sledilo več porazov, tako da so zasedli šele 6. mesto. V Pragi so ustanovili nov šahovski klub

Praga, v katerem se je zbralo več dobrih praških šahistov, med njimi mednarodno znani mojstri v dopisnih partijah J. Kubanek. Edino ta klub živahneje goji igro, čeprav so še pred drevi preko meja protekto- rata grmeli topovi. Kubanek je odigral proti Žanti match, ki ga je dobil v razmerju 5½ proti 1½. Z matcha naslednja bojevitost par- tija:

179. Sicilijanka
Beli: Kubanek Črni: Žanta
1. e4. c5 2. d4. cxd4 3. S13. e5 4. Lc4 (ne Sxe5?? zaradi Da5+; še boljši pa je c3!), Sc6 5. 0-0. Le7 6. c3. Db6 7. b31. S16 8. cxd4. exd4 9. e5. Se1 10. Te1. Sc3 11. Sxc3. dxc3 12. Sg5. Lxg5 13. Lxg5. 0-0 14. S16!?. Dd4 15. Dh5. gxf6 16. Tad1. Df4 17. Ld3. h6 18. Te4. Dg5 19. Tg4. Sxe5 20. Dxb6 in črni preda, kers ledi na Sd3 21. Tg5+. fxe5 22. Dxe5+. Kh8 23. Td3. d5 24. Tg3!

Z OLIMPIADE V BUENOS-AIRESU

Po redkih poročilih z olimpiade v Buenos-Airesu prihajajo polagoma tudi partije, ne- katere boljše, nekatere slabše. Na olimpia- dah namreč nikoli ne igrajo turnirsko kvali- ficirani šaha, ker so okolnosti običajno take, da se mojstri ne morejo pogledati v pozicije s tistim mirom in fantazijo kot je to mogoče na turnirjih.

Nizozemska je igrala sicer podietno, ven- dar pa je bilo njeno moštvo zelo oslabiljeno, ker sta manjkala dr. Euwe in Landau. K 9. mesu, ki ga je nizozemska dosegla, je pre- cej pripomogel tudi mojster de Groot.

178. Sicilijanka.

(Match Nizozemska-Danska)

Beli: de Groot Črni: Chris.ensen

1. e4. c5 2. S13. Sc6 3. d4. cxd4 4. Sxd4. S16 5. Sc3. d6 6. Le2. g6 7. Le3. Lg7 8. Dd2 (običajno je 8. 0-0: napadalni igralci igrajo tu Sh3 z nadaljevanjem 9. f4. 10. g4 in 0-0) Sg4 9. Lxg4. Lxg4 10. i3. Ld7 11. Sd5. 0-0 12. c4. Tc8 13. b3. a6 14. 0-0. f5 15. Tad1. H2? (pričetek napadne kombinacije) 16. Sxc6. fxe3 17. Sxd8. exd2 18. Sxe7+. Kh8 19. Sxb7!. Tce8 20. Sd5. Ld4+ 21. Kh1. Lc6 22. Txd2 in črni preda.

š. Celjski šahovski klub je otvoril v sredo novo sezono z brzoturnirjem za prvenstvo v mesecu septembru. Prvenstvo si je priporil talentirani šahist o. mošolec Jože Černelč z 9 točkami od 10 dosegljivih. Sledijo gg. inž. Sajovic, Schneider, prof. Tavčar in drugi.

Roosevelt in „nebeški oče“

Zedinjene države Severne Amerike imajo, kakor znano, mnogo milijonov črncev, ki so se razmnožili iz ostankov nekdanjih iz Afrike pripeljanih sužnjev. Navadno stanujejo črncci po mestih v posebnih četrtih. Tako imajo svojo četrt tudi v New Yorku in se imenuje Haar- len. Ta četrt ima svojega posebnega in nenavadnega »boga« — pravijo mu Fa- ther Divine, »nebeški oče«. Ta Father Divine stoji na čelu posebne črnske sek- te, ki ima izredno veliko število prista- šev, čeprav je bila ustanovljena še raz- meroma nedavno.

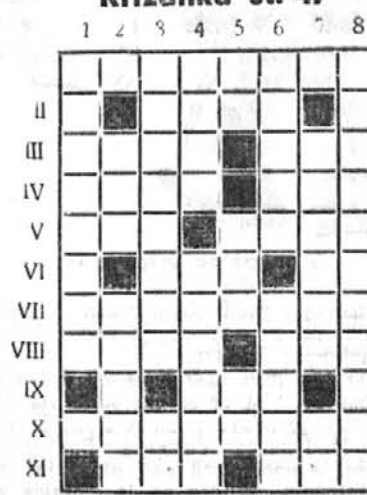
Father Divine se je sedaj »zaljubil« v 700 juter obsegajoče zemljišče, ki leži tik ob rodbinskem posestvu prezidenta Roosevelta. Na tem zemljišču bi rad ustanovil »nebo« za svoje »angele«. Za posestvo ponuja pol milijona dolarjev in ga bo po vsej priliki tudi dobil. Father Divine pa ni samo dober prerok in pri- dobitnik, ampak tudi diplomat. Zato je napisal pred sklenitvijo kupčije presiden- tu Rooseveltu pismo, v katerem ga vpra- ša, če mu morda ne bi bilo ljubo, da bi postal sosed tega »nebeškega kraljestva«. Toda Roosevelt mu je odgovoril, da ga to ne bo prav nič vznemirjalo. Prosil ga je le, naj ne poseka na zemljišču drev-

ja, ker ga je zasadil sam veliki prezident in ameriški junak George Washington. Takoj nato je dobil Roosevelt pismeno zahvalo, katero je »nebeški oče« sklenil s sledečimi resničnimi črnckimi besedami: »To me dela srečnega, zdravega, ve- selega, miroljubnega, živahnega, polnega ljubezni, priprisanja v uspeh, čistega in dobro formiranega po duhu in telesu v vsaki mišici, vseh kosteh in v vseh ži- lah.« Ameriški črncci so ostali pač kljub vsej civilizaciji še vedno — Afričani.

Dedna obremenjenost.

Franček je prinesel z doma podpisano obvestilo učitelja: — Franček stalno go- vori v šoli, ne da bi bil vprašan. — Kaj ti je dejal oče, ko je to podpiso- val, je vprašal učitelj. — Da sem po materi dedno obreme- njen.

Križanka št. 47

Besede pomenijo:

Vodoravno: I. samosilnik; II. del rast- line; III. najmanjši del prvine; del rud- nika; IV. žitni proizvod; hebrejski du- hovnik; V. če; domača žival; VI. sorod- nik; VII. posnemovalec; VIII. bolezen; šte- vilka; IX. glodalec; X. rimski zarotnik; XI. mesto v Dalmaciji; blazen. Navpično: 1. pisatelj; 2. struja; moško ime; 3. tropska žival; zajmek; 4. pomanj- kanje svetlobe; blago; 5. kvarta; pesem; tuj zajmek; 6. ukrajinsko ime; pokrajina, ki so jo lani zasedli Poljaki; 7. znana opera; medmet; 8. evropska prestolnica; star izraz za kmeta.

Križanka

Vodoravno: 1 slovenska reka; 4. prislov časa; 5. pesnitev; 6. slov- nični izraz za živo bitje (rodilnik); 8. ustanovitelj prote- stantizma (naro- be); 9. oblika vo- de (rodilnik, narobe!); 10. mera za zlato.

Navpično: 1. mejašica; 2. pridelek Lukarije; 3. klic; 4. stopinja; 7. ozra- čje.

Iz Markove računice

Marko si tare glavo nad sledečim računom, ki ga je našel v stari raču- nici. Nekatere izmed števil v raču- nu so bile namreč zabrisane s črni- lom. V našem računu jih bomo za- znamovali z »x«.

$$\begin{aligned} & x \times 1 \times . 2 \times 5 \\ & x \times 3 \times \\ & 2 \times 0 \times \\ & 1 \times 7 \times \\ & 8 \times 6 \times 5 \end{aligned}$$

Izpišite račun s številkami

Moč mišičevja. Mišičevje v člove- ški nogi je tako močno, da bi lahko dvignilo težo do 5000 kg.

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. koza; 5. puran; 6. opera; 7. volan; 8. on; 9. na; 10. vas. Navpično: 1. kupon; 2. orel 3. za- rana; 4. ananas; 5. povod.

Rešitev težke naloge.

Na pr.: $97 + 53 + \frac{9}{12} + \frac{4}{8} = 151$. So pa še možne tudi drugačne re- šitve!

Rešitev rebusa.

Topol.

»Večernik«

za mladino

Leto 1

Maribor, 1. oktobra 1939

Štev. 39

List življenja

VLADKO KOS

List uveli z drevja pada, hrast pa stoče in ječi, kakor v joku se vpogiba, z listi skozi noč sumi.

List pa pade v blatno cesto, se obrne, obleži.

Zmočijo ga dro. ne kaplje, noga težka ga zdrobi.

Glej, prav takle list življenja vsakdo je, dokler živi.

Potlej pa se vrne v zemljo, saj je človek — iz prsti.

Pripovedka o Varšavi

Na grbu mesta Varšave je upo- dobljena sirena, nekaj pa je bil na grbu upodobljen povodni mož. Ne- ka stara poljska pripovedka nam pri- poveduje o tem, zakaj sta prišla po- vodni mož in sirena na grb Varša- ve.

V davnih, v zelo davnih časih je varoval Varšavo povodni mož. Ži- vel je v Visli in varoval grad od vsega hudega, v prvi vrsti pa pred strašnimi zmaji, ki so gnezdili v pe- činah vzdolž reke. Nekega dne, ko se je povodni mož bojeval z zmaji, je prignal zmaje do samega morja. Po- vodni mož je sedel na obalo, da bi se spočil. Takrat pa je opazil v mor- ju lepo sireno. Morska boginja spočetka ni hotela

ničesar slišati o povodnem možu, sčasoma pa ji je začela ugajati moč povodnega moža. Končno pa je le pristala na to, da bo vzela povodnja- ka ter odšla z njim v Varšavo ob Visli.

Ali takrat ko se je povodni mož menil z morsko sireno, so se dogodile v Varšavi strahovite reči. Pošasti so napadle grad, se vgnezdile po pe- čovju nad reko in napravljale mestu neprecenljivo škodo.

Povodni mož pa ni pozabil, da je mesto pod njegovo zaščito. Takoj se je odpravil nad sovražnike in začel ljut boj. Premagal je zmaje, vendar pa mu je bila v boju zadana marsi- katera težka rana. Morska sirena ga je negovala noč in dan ter mu lečila rane, ali povodni mož je vkljub temu podlegel.

Morska boginja je dolgo točila sol- ze za umrlim povodnim možem, na koncu pa se je odločila, da se bo vr- nila v globine morja, od koder je prišla. Ali takrat se je za hip ozrla na lepo mesto, ki ga je njen mož ta- ko hrabro obvaroval pred sovražni- ki. Zamislila se je in se vprašala: »Kdo ga bo odslej branil?« Nato je dvignila možev meč in rekla:

»Čldelej te bom pa jaz ščitila!« Zategadelj so kasneje upodobili hvaležni prebivalci morsko sireno v svoj grb.

V Braziliji so našli diamant, ki ga po velikosti prištevajo na četrto me- sto.

Pomniki z mladino

Stanko Pahič. »Na pragu domo- vna se še nekam dobro bere ter bo črtica izšla v tej številki. Pri pri- povedovanju ne smeš biti preveč sentimentalni in solzav. Če je živ- ljenje res težko in žalostno, se ti za- radi tega, ker to pripoveduješ, ne smeš v črtici jokati, ampak opisati stvar tako, da bo že iz do- doma samega razvidno težko živ- ljenje ali pa žalost, ki jo hočeš v črtici podati. Manj prepričljiva za čit- telja je »Peta jesen«. Nisem se še odločil, če jo bom objavil. Pesem »Z vlakom v temno noč« bo izšla. Te lepo pozdravljam!

Računska zanimivost

Kateri zna sestaviti podobne raču- ne, kakor so naslednji?

$$\begin{aligned} 1 \times 8 + 1 &= 9 \\ 12 \times 8 + 2 &= 98 \\ 123 \times 8 + 3 &= 987 \\ 1234 \times 8 + 4 &= 9876 \\ 12345 \times 8 + 5 &= 98765 \\ 123456 \times 8 + 6 &= 987654 \\ 1234567 \times 8 + 7 &= 9876543 \\ 12345678 \times 8 + 8 &= 98765432 \\ 123456789 \times 8 + 9 &= 987654321 \\ 1 \times 9 + 2 &= 11 \\ 12 \times 9 + 3 &= 111 \\ 123 \times 9 + 4 &= 1111 \\ 1234 \times 9 + 5 &= 11111 \\ 12345 \times 9 + 6 &= 111111 \\ 123456 \times 9 + 7 &= 1111111 \\ 1234567 \times 9 + 8 &= 11111111 \\ 12345678 \times 9 + 9 &= 111111111 \\ 123456789 \times 9 + 10 &= 1111111111 \end{aligned}$$

Naivejša knjižnica v starem veku je bila v Aleksandriji ter se je ime- novala »Akademija učenjakov«. Knji- žnica je obsegala 900.000 zvitkov z različnejšo znanstveno vsebino. Zvitki so bili iz pergamentne kože.

Film

Tragedija prve Chaplinove ljubezni

Pred dobrimi desetimi leti je Fred Carno, ki je bila znana osebnost v angleškem igralškem svetu, nastopal z artistično skupino, ki je igrala komične točke v najrazličnejših varietetih po londonski periferiji. Predstave so bile po večini prikrojene okusu predmestnega občinstva.

V to artistično skupino je prišel nekega dne po priporočilu svojega brata tudi Charles ter

CHARLES CHAPLIN

prvič nastopil pred občinstvom. S plačo, ki jo je dobival za nastope, je komaj kril svoje najpotrebnejše izdatke.

Njegov prvi nastop je bil kaj klavirni, pač negotov, kakor so negotovi vsi nastopi začetnikov, je izjavil pozneje Fred Carno dopisniku londonskega časopisa »Europe«. Marsikdo se je spodtaknil nad njegovim mlahavim nastopom, vendar se je Charles komaj nasmehnil.

Nekega dne pa je Charles Chaplin vse presenetil. Pred skupino se je pojavil docela »urejen« — s snažnim ovratnikom, z novo kravato in z docela novimi čevlji. Tudi njegove stopinje so bile prožnejše in nasmeh okrog ust lagodnejši. Na vsak način se je moralo z njim nekaj zgoditi. Kajpada se za tem ni moglo skrivati pri dvajsetletniku ničesar drugega kakr prva ljubezen.

Vendar ni Charles nikomur ničesar pripovedoval, mi ga pa tudi nismo povprašali, tudi takrat ne, ko je prišel nekega dne, prav takrat, ko je igral »Nepotrebnega Timma«, pred občinstvo docela pobit, kar je vplivalo

neverjetno komično. Malo nato je odšel v Ameriko.

Ko se je čez nekaj let vrnil v London z vso svojo slavo, je neki večer pobegnil s Fredom Carnom iz družbe ter obšel z njim vse tiste kraje, kjer je doživljal svoje prve nastope. Na Kenningtonskem prelazu pa se je Charles znenada ustavil ter začel pripovedovati:

— Tu sem zagledal Hetty. Hetty je bila moja prva ljubezen, niti to ne... Komaj nekoliko besed sem spregovoril z njo. Takrat sem bil star 20 let, svet se mi je dozdeval čudovit lep, vsi ljudje pa srečni ter zadovoljni. Ko sem se nekoč tod sprehajal, sem zagledal med zelenjem mlado dekle, in srce mi je začelo hitreje udarjati. Ona je imela 18 let, bila je preprosto in skromno oblečena, v rokah pa je nosila klobuk. Hodila je s tihiimi koraki, ki so me tako privlačevali, da sem jim moral slediti. Sklenil sem, da jo bom prihodnji dan obiskal. Napravil sem se kakor je treba ter se čutil docela preronega. Prišla je točno ob istem času kakor prejšnji dan. Bil sem srečen ter z zanosom zrl na njo, kako se je oddaljevala. Ta igra se je ponavljala nekoliko tednov, da, celo opazil sem, da je ona tudi mene opazila. Vedno, ko je šla mimo mene, se je prijateljski nasmehnila.

Neki dan pa sem se le opogumil. Postal sem vseeno.

Srce mi je burno bilo, ko sem jo čakal. Ko pa je prišla sem se odkril, se ji približal in povedal:

»Imenujem se Charles.«

Hotel sem dodati prav za prav še tudi ime, vendar sem bil tako razburjen, da tega nisem mogel spraviti iz sebe.

Ona pa je zardela, povsila oči in tiho dejala:

»Imenujem se Hetty.«

Nato sva brez besede odšla pod zelenim prehodom. Ko sva prišla do konca prehoda, sem se nemo odkril, medtem ko se je ona vsa pobledele priklonila.

Drugi dan sem jo znova čakal uro, ure... nje pa ni bilo. Čakal sem jo tudi naslednji dan, tretji dan, ves teden...

Ali nje nisem nikoli več videl!

f. V Pragi nadaljujo s snimanjem. Vključ vojni vihar na vzhodu in na zapadu v Pragi nadaljujejo s snimanjem začetih filmov. Mack Fritsch snima dva filma »Eva govori neumnosti« in »Njihovo ozračje«; nadalje snima Otokar Varva »Začarani dom«, Vlasta Burian »Ulica poje«, Václav Binovec »Nedolžna« in Miroslav Cikan »Srce v celofanu«.

Paul Muni — genialni mojster maske

S skupnim številom svojih kreacij se je mladi filmski igralec Paul Muni afirmiral za enega izmed najbolj talentiranih ameriških filmskih igralcev. Najbolj uspešni kreaciji pa je podal Muni v »Pasteurju« in v »Vesti človeštva«, kjer je kreiral slavnega francoskega romanopisca Emila Zolaja.

V obeh filmih se ni Muni pokazal samo za dovršenega umetnika, ampak tudi kot odličnega posnemovalca osebnosti, ki jo podaja. Njegova maska ni samo kopija osebnosti, ki jih igra, ampak Muni podaja igranju vsak gib, slehno mimiko, skratka celokupno držo osebnosti. V obeh navedenih filmih se je

Paul Muni pokazal pravega mojstra. Ko bi mo te dni gledali na platnu kreacijo njegovega Zolaja v starih letih, pač ne bomo mogli niti najmanj opaziti, da igra starega, vendar duševno še tako gibčnega pisatelja — mladi Muni. Zadnje pač ni nikakšna serija zaslug, ampak talent igralca.

V Hollywoodu so letos končali novi filma »Juarez« in »Juarez«, mehiškega puntarja. O filmu »Juarez« Muni je kreaciji smo svoje dni pisali.

„Gangsterski“ filmi in vzgoja mladine

Zagrebske »Novosti« so objavile zanimiv razgovor z zagrebškim mladinskim sodnikom dr. Hedvigom Jelušičem, ki je v svojem razgovoru izjavil, da tudi filmi iz »gangsterskega« življenja vzgojno vplivajo na mladino.

Ker se nahajamo pred novo filmsko sezono in ker postaja film vedno v večji meri duševna hrana mladine, ne bo odveč, če bomo prinesli v kratkem izveščeno mnenje znanega zagrebškega mladinskega sodnika o tej tako delikatni zadevi.

Ali film res deluje kvarno na mladino? Mladi svet zanima v filmu v prvi vrsti njegova pustolovska stran, torej to, kar ga v razvojni dobi samega najbolj miče in kaj prihaja najmočnejše do izraza v begu v svet. Mnogo ameriških »gangsterskih« filmov je tako prikrojjenih, da vplivajo po svoji vsebi-

ni vsekakor vzgojno na mladino, dosti pa je med njimi tudi takšnih, ki so brez vsakega šnega jedra in ki bi jih bilo treba za mladino prepovedati.

Mladinski sodnik je tudi mnenja, da vplivajo šundromani in podobno slabo branje na mladino kvarnejše kakor slabi filmi. Slabo branje dobi mladostnik laže v roko ter ga je lahkotno dalje časa pri sebi. Za filme pa je težje imeti več denarja ter časa za izostanek od hiše. Zato je film pogosto dosti nevarnejši za mladino bogatejših slojev.

Pavšalno prepovedovati filme za mladino ne gre, ker to v mnogih primerih nima uspeha, pač pa naj bi imeli več vesti filmski producenti, glavna skrb pa ostane slejkopreje starših, da skrbijo, kam zahaja njih mladih, ter da jim pomagajo in svetujejo.

f. Milijonska reklama. Da se Evropa ne spozna na reklamo, je stara in znana stvar. Nasprotno pa so Amerikanci pravi mojstri reklame. Filmska družba »Eks« je takole reklamirala svoj novi film »Stanley in Livingstone« v filmski reviji, ki je namenjena filmskim podjetnikom: »Ako boste kupili naš film, bomo delali za vas reklamo vsi ameriški listi.« Nato našteva podjetje časopise in revije, ki izhajajo v milijonskih nakladah; revije se tiskajo v nakladi do 4.000.000 izvodov in še čez, časopise pa v nakladi do 25.000.000 izvodov dnevno. — Takšni oglasi so opremljeni nato še z risbami in slikami, tudi z barvnimi slikami, tako da je le malo verjetno, da se ne bi filmski podjetnik ujel na lim.

f. Film iz Kitajske. Kljub vojni na Kitajskem še tam vedno snimajo filme. Nek filmski studio v okolici Činkinga dela že od začetka japonskega vpada na Kitajsko. Med najnovejšimi kitajskimi filmi je vzbudil največjo pozornost nacionalistični film »Okrvavljeno mesto.« Zadnje filmsko delo je podprla tudi kitajska vlada. V filmu sili v ospredje zelo močna propagandna tendenca.

f. Dva nova Ufini filma. Rudolf van der Noss je zrežiral novi Ufin film »Sommer«. Filmski manuskript za film je napisal Arthur Pohl. V glavnih vlogah pa nastopajo: Viktor Staal, Viktorija v. Ballasko, Carl Radtke, Uršula Grabley in Heinz Engelmann. — »Ufin« dalje pravi Ufin film »Moja teška tvojca teška«, v katerem bodo nastopili: Arthur Roberts, Olly Holzmann in Godden.

f. Kaj je Hollywood? Neki slavni igralec je tole izjavil o filmskem svetu: »Hollywood« je tisti kraj na svetu, ki je več zapravljen kakor zasluži, in to za nepotrebne reči, da bi se človek moral pred onimi ljudmi, ki nas ne cenijo, namajati radi.

Sola in življenje.

— Pepca, po čem spoznamo staro perutnino?
— Po zobeh.
— Perutnina vendar nima zob.
— Nima, toda mi jih imamo.

Na pragu domovine

Stanko Polič.

Na daljnem zameglenem obzorju morsk gladine se je dvigalo sonce. Morje se je v njegovih žarkih svetlilo v bleščeči svetlobi, da je slepilo oči. Kakor valjujoča reka zlata so se videli lahni valovi, ki so se prelivali iz bleščeče svetline v modrino morja. Vseposvoda je dihal svež zrak.

Potniški parnik »Velet« je plul v domovino. Dolga svetleča brazda se je lesketala za njim. Sonce je zlatilo ponosne jambore, ki so nosili bela jadra, valoveča v vetru. Na krovu so se sprehajali potniki in se zaspasno ozirali. Tu in tam je poletel kak galeb.

Ob ograji palube je slonel slaboten možak, Mate Boškovič. Mežikal je v sonce, ki mu je prešerno sijalo v blede lica. Med redkimi na ladji je komaj čakal, da zagleda na obzorju obalo svoje domovine. Po dvajsetih letih tujine je hrepenel po njej. Veliko se je zgodilo tu, in onkraj morja od časa, ko se je polni mešane vere v srečnejše življenje poslovil od borne domačije na kameniti krpi našega Primorja ter se napotil v svet. V daljni svet. Dolga in polna trpljenja je bila njegova življenska pot, ali bil je je vesel... vedel je, da bo kmalu v domovini.

Svetel dan je že bil, a Mate Boškovič je še vedno upiral oči v daljo, da ugleda obalo svoje domovine.

»Bomo kmalu zagledali zemljo?« je vprašal mornarja, ki je prišel mimo s svežnjem vrvi v rokah.

»Ali ga ne vidite! Seveda, saj ste ravno na nasprotni strani. Na oni strani ladje se vidi že od jutra,« mu je nekam robato odvrnil mornar.

Mate Boškovič je odšel na nasprotno stran. Od veselja so se mu raz-

širile oči. Zemlja se je v vsej krasoti razprostirala pred njim. Mesto je zapazil ob morju pod skalnimi gorami in morje pred njim je bilo na gosto posuto z belimi jadrnicami obrežnih ribičev.

Mate Boškovič je strmел, pri srcu mu je bilo neizrečeno lepo. A tedaj ga je pograbil suh kašelj. Mate Boškovič si je podržal pred usta robec in se izkašljal. Robec je pordečila rožasta kri.

Majhne ribiške jadrnice so se oprežno izogibale parniku, ki je počasi vozil proti luki. Potniki so se zbirali na krovu, da bi čimprej stopili na zemljo. Mate Boškovič se je veselil tega najbolj. Strmel je v mesto, kjer so vihrale zastave. Pozabil je na svojo prtljago; šele ko je parnik zavozil v luko, se je spomnil nanjo. — Stopil je po krovu. A tisti hip ga je zapeklo v grlu, v glavi se mu je zavrtelo, da se je nehote pograbil za ograjo, kjer je spolzel na tla.

»Velet« je zavil v luko in Mate Boškovič je še vedno strmел v obalo, a v njegove oči je že legla hladna mrtvaška senca.

Izpolnila se mu je poslednja velika želja, da je videl domačo zemljo.

Smešnice

Ročno delo.

Učitelj: Trdin, kdo ti je razpraskal obraz?

Solar: To je ročno delo moje sestre.

Solska cvetka.

Profesor: Kaj se je zgodilo znamenitega 1769. leta?

Dijak: Takrat je bil rojen Napoleon.

Profesor: Dobro. A pet let pozneje?

Dijak: Takrat je bil Napoleon star pet let.

Sto let fotografije

Zgodovina fotografskega aparata je stara komaj dobrih sto let. Prva dva, ki sta odkrila fotografiranje, sta francoska znanstvenika Niépce in Daguerre. Njuna odkritja segajo v leto 1829, dočim je javnost zvedela za fotografiranje šele dobrih 10 let kasneje, ko je 6. januarja 1839. izšel v nekem manjšem francoskem listu članek, ki je pripovedoval o skoraj neverjetnih odkritjih nekega gospoda Daguerreja. Dan kasneje pa je v pariški Akademiji znanosti in umetnosti že predaval direktor observatorija in profesor Politehnične visoke šole Jean Aragoaux o Daguerrovi iznajdbi ter o Daguerriu, kateremu se je posrečilo razviti z živosrebrno paro z jodom prevlečene živosrebrne ploščice ter na ta način v njih vloviti kakor v kakšnem ogledalu slike ljudi ter drugih predmetov. Ta način fotografiranja je imenoval takratni znanstveni svet »daguerrotipijo«. Kmalu nato se je izum izpopolnil ter se razširil na vse kontinente sveta.

19. avgusta 1839. leta je zasedala na svečani seji pariška Akademija znanosti in umetnosti. Znanstveniki in umetniški svet, ki se je zbral pred palačo, kjer so zborovali umetniki in znanstveniki, je bil znenada priča nenavadnemu dogodku. V vežo je prihitel nekdo iz publike in zaklical: »Jodovo srebro...!«, za njim pa drugi ter zaklical: »Živo srebro...!« Svet ni vedel, čemu to kričanje, ali ta dan se je na Akademiji znanosti in umetnosti pred najširšo publiko predavalo o Daguerrijevem odkritju.

Izdelavo prvih fotografskih aparatov in fotografskih potrebščin je prevzelo neko pariško podjetje, od katere je kupil pozneje trgovec Saks 6 aparatov ter jih s potrebščinami vred poslal v Berlin. Za en aparat je

dal trgovec 425 frankov, dočim je za prevoz v Nemčijo plačal 600 frankov. Prva pošiljka fotografskih aparatov je prišla v Berlin pred dobrimi 100 leti, in sicer 6. septembra 1839. Od tod se je potlej fotografiranje naglo razširilo po vsej srednji Evropi.

Z mirno dušo lahko zapišemo, da je fotografski aparat v enem stoletju osvojil ves svet. Na letošnjem jesenskem velesejmu v Lipsku je lahko obiskovalec videl »Kontak« — Zeiss Ikona, ki je po teži 9 krat lažja od svojega pradedca, po velikosti 150 krat manjši, po občutljivosti osvetljujeva po 60 krat občutljivejši za svetloste, in nazadnje od modernega filmskega aparata milijonkrat boljši in laže uporabljen kakor je bil Daguerrijev prvi fotografski aparat.

Zelj je okoli 240 vrst. Nekatere želje so prave velikanke. Tako je neka želva velikanca velika 1 m in teža 450 kg. Druga takšna želva velikanca je dolga 1 m in pol, visoka 1 m in živi na Galapaških otokih. Izmed umrlih želj je bila največja želva Colossochelys atlas, ki je živela na Himalaji. Njen oklep je bil dolg tri metre visok pa dva metra.

Nalivno pero ni nikakšna novejša iznajdba, ampak ga je iznašel neki Francoz že pred tri sto leti. Iztopisa dveh Nizozemcev, ki sta potovala l. 1638 skozi Paris, je svet zvedel, da so Parižani uporabljali takrat gosja peresa, ki jih ni bilo treba stalno namakati v črnilo.

Četrtilograma težki hrošč. Južnoameriški državci Venezueli živijo do četrtilograma težki hrošč (tehtajo do 220 gramov). Prirodni slovní svet ni vedel zanje, ker so jih učenjaki šele pred nedavnim odkrili.

Zanimivosti

Nafta: kri sodobne vojne tehnike

Clemenceau: „Vsaka kaplja nafte je enakovredna kapli človeške krvi“

Nafta, kri moderne tehnike, je bila odkrita pred 80. leti v Pensilvaniji v USA. Takrat pač ni nihče mislil, kako veliko vlogo bo igrala nafta v teku nadaljnjih let, zlasti pa v sedanji dobi, ko je nafta skoraj tako potrebna, kakor človeška kri. Skoraj bi rekli, da se moč kakšne države presoja po količinah nafte, ki je eno najvažnejših pogonskih sredstev.

80 LET ODKRITJA NAFTE

Odkritje prvega vreca nafte predstavlja novo poglavje naše zgodovine. Če bi ne bilo nafte, bi še do danes nobeno letalo ne preletelo mogočnega Oceana. Brez tega zemeljskega olja bi avtomobi-

TEKOČINA, KI JE PREOBRAZILA SVET

Mirno lahko trdimo, da je nafta skoraj preobrazila svet. Nafta ustvarja iz zemlje kapital, ta pa po svoji volji spreminja svet. Industrijo nafte sta osnovala dva popularna moža, ki jima je nafta dala sloves najbogatejših ljudi na svetu. Bila sta to John Rockefeller in Henry Deterding, ki sta šele nedavno umrla.

Po odkritju naftinih vrelcev so nastajala kar preko noči številna podjetja in petrolejske družbe, kakor gobe po dežju. Toda ta podjetja niso bila kos naglemu razvoju in se niso mogla povzpeti preko začetnih težav v predelavi nafte in so se zato drugo za drugim prodajala. Nafta je uničila na stotine eksistenc in tudi življenji. Takrat pa je nastopil mladi in podjetni John Rockefeller, ki je pokupil vse delnice onih družb, ki so imele vsaj nekaj možnosti in izgledov za obstoj. Osnovni je naftni koncern Standard Oil, ki je sedaj najmočnejše tovrstno podjetje na svetu in izkorišča številna petrolejska polja v vseh državah sveta. Matično društvo tega koncerna Standard Oil of New Jersey razpolaga danes s kapitalom 665 milijonov dolarjev ali 36 in pol milijard dinarjev. Čisti dobiček te družbe je znašal leta 1937 samo! osem milijard din. Ta koncern je samo v omenjenem letu zaslužil toliko, kolikor znašajo vsi davki letno v naši državi.

HENRY DETERDING

Življenjsko delo drugega predstavnika naftne industrije, Henryja Deterdinga, je bila ustanovitev nizozemsko angleškega koncerna Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Exploitatie van Petroleum-

bronnen in Nederlandsche Indie. Tudi ta koncern izkorišča nafto po celem svetu, zlasti pa v Venezueli, USA in Holandski

John Rockefeller

Indiji. Oba opisana koncerna predstavljata približno eno četrtno svetovne produkcije nafte.

PROIZVODNJA V ŠTEVILKAH

V produkciji mineralnih olj vodijo USA, ki so imele leta 1900 43% svetovne proizvodnje, leta 1924 nad 70%, sedaj pa znaša okoli 61%. Lani je znašala njihova produkcija 165 milijonov ton. Na drugem mestu je Sovjetska Rusija z 28.3 milijonov ton ali 10.8% svetovne produkcije. Sledi Venezuela, ki je šele nedavno dobila vidno mesto v svetovni produkciji nafte. Lani je proizvedla 27.7 milijonov ton, t. j. 10.2% svetovne produkcije. Na četrtem mestu je Iran s produk-

cijo 10 milijonov ton (3.7%). Sledijo Holandska Indija s produkcijo 3.3 milijonov ton (2.7%), Romunija s 6.6 milijonov ton (2.4%), Mexiko s 4.8 milijonov ton (1.8%), Mezopotamija s 4.3 milijonov ton (1.6%), Trinidad 2.5 milijonov ton (0.9%), Argentina z 2 milijona ton (0.9%), Peru z 0.8% itd.

VOJNI SPORI ZA NAFTO

Petrolejski vrelci so bili v zadnjih desetletjih predmet raznih svetovnih zapletljivost. Zaradi nafte so se narodi med seboj klali. Isto se ponavlja tudi dandanes, zlasti ko je svetovna vojna pokazala, kako velikega pomena je v vojni nafta. Veliki francoski državnik Clemenceau je ob koncu svetovne vojne dejal, da pomeni vsaka kaplja nafte kapljo človeške krvi. Ker se je predelava nafte v mineralna olja in v bencin tako naglo razvila in pokazala veliko vlogo. Od svetovne vojne do danes se je produkcija nafte po četvorila. V primeru svetovne vojne bi ena sama velesila porabila več mineralnih olj, kakor leta 1919 vse države skupaj.

Zelo zanimiva so izvajanja dveh nemških strokovnjakov dr. Steinberga in dr. Friedensburga, ki sta izračunala, da bi Anglija v primeru vojne potrebovala letno 35 milijonov ton tekočega goriva, Francija 15 milijonov ton, Italija 8 milijonov ton. Nemčija bi potrebovala okoli 20 milijonov ton, nemška produkcija sintetičnega bencina pa znaša samo 3 in pol milijonov ton letno. Ker je poleg Rusije Romunija edina evropska država, ki ima večja ležišča nafte, je razumljivo, da so vse oči uprte vanjo in da je ta država središče političnega zanimanja.

Poveljnik nemške armade

Današnji nemški armadi poveljuje general Walter v. Brauchitsch. Brauchitsch je bil rojen 4. oktobra 1881 v Berlinu. Po

končani kadetski šoli je bil postavljen za poročnika tretjega pehotnega gardnega

polka. Po svoji želji je bil že čez leto prestavljen k nekemu artilerijskemu polku. V rangi je naglo napredoval in kmalu prišel v generalni štab. V svetovni vojni je bil generalštabni oficir ter je sredi julija 1918. dobil čin majorja. Po svetovni vojni je bil v Reichswehru, kjer je 1923. dobil čin podpolkovnika ter kmalu nato stopil v vojno ministrstvo. Kot polkovnik je bil načelnik štaba šeste divizije, kasneje pa načelnik vojnega ministrstva. 1931. je postal general-major, 1. 1932 pa je bil imenovan za inspektorja artilerije. Po reorganizaciji nemške vojske je bil 20. aprila 1936. imenovan za artilerijskega generala, 1. 1937. pa za vrhovnega poveljnika četrte grupe komande s štabom v Lipskem. 1938 je bil imenovan za vrhovnega poveljnika celokupne nemške vojske s činom generalpolkovnika. Skoraj istočasno je bil von

Brauchitsch sprejet v tajni kabinetni svet ter je 3. marca 1938. dobil rang ministra.

Nizozemska kraljica štedi bencin

Čim je izbruhnila sedanja evropska vojna, je nizozemska kraljica Vilhelmina pričela z javnimi primeri opozarjati Nizozemce, kako je treba v takih dneh štediti in prenašati zlo, ki ga prinaša vojna. Svoj avtomobil je dala zapreti v garažo ter se odslej vozi po prestolnici le še na biciklu, da tako štedi z bencinom. Njena gesta je vzbudila med Amsterdamčani splošno navdušenje in priznanje.

Večni mir.

Voltaire je nekoč vprašala postarana dama, zakaj tudi v nebesih ni zakona. »To je v zameno«, je dejal slaveni Francoz, »saj na zemlji v zakonu tudi ni nebes!«

„Rajši smrt ko suženjstvo in sramoto!“

Tako bo svobodoljubna Švica branila svojo neodvisnost

Pretekli teden je v zveznem svetu predsednik švicarske konfederacije s povzdignjenim glasom izjavil med drugim: »Možje in žene, vojaki in državljani, starci in otroci, vsi morate v tem trenutku položiti sveto prisego: Prisegam, da bom dal svoje življenje za domovino! Boljša je smrt nego suženjstvo in sramota!« Te besede švicarskega predsednika na dovolj zgovoren način razlagajo dejstvo, da se je mala in nevtralna Švica odločila, da do poslednjega diha brani svojo neodvisnost in državno samostojnost.

Švica je izdelala kljub jamstvu za svojo nevtralnost, jasen obrambni načrt, ne zanašajoč se na jamstva nevtralnosti, ki jih ima od vseh sosednjih držav.

Švica sicer nima niti Maginotove niti Siegfriedove obrambne črte. Ima pa svoje visoke gore, ki celo švico obkrožajo na mejah. Na mnogih vrhovih je švicarska obramba zgradila majhne, toda silno močne utrdbe, dobro založene z orožjem, municijo in prehrano. Te trdnjave so na

gorskih vrhovih nevidne vse dotlej, dokler ne začnejo bruhati iz lin smrtonosnega ognja. V tem je tudi njih velik strašni pomen.

Švica je že docela izvršila mobilizacijo. Mobilizacija je potekla silno disciplinirano in z nepojmljivo naglico. Bila je izvršena v pol ure. Ko je v vsakem kraju v Švici na občinskem domu pričelo biti plat zvona, je vsak Švicar vedel, kaj to zanj pomeni. Kjerkoli je bil, je prekinil s svojim delom, odložil orodje in po čim krajši poti odšel na dom, kjer je zamenjal svojo navadno obleko z vojaško uniformo, pograbil orožje in odhitel pred ob činski dom.

Švicarska politika sloni že dolga stoletja na načelu popolne nevtralnosti. Po dobah dolgotrajnih vojn je Švica 1515. proglasila znano objavo o svoji nevtralnosti. Vendar pa ta nevtralnost ni bila spoštovana v dobi Napoleonovih vojn, ko so tuje vojske korakale skozi Švico, jo oropale in izkoristile. Takrat je Švica dobila dovolj izkustva, kako naj se ravna

v bodoče.

Ko je koncem avgusta 1914 grozila Švici podobna nevarnost, je mobilizirala 220.000 ljudi, ki branijo njeno nevtralnost. Skozi celo svetovno vojno je nad 100.000 švicarskih vojakov varovalo švicarske meje.

Kakor takrat, tako čuva Švica tudi danes svojo neodvisnost z orožjem v roki. Švica je sedaj mobilizirala okoli pol milijona odlično opremljenih vojaških sil, polovico te svoje armade ima v rezervi. Skupno je Švica porabila za opremo svoje vojske nad 20 milijard din.

Švicarska vojska se razlikuje od drugih vojsk zlasti kar tiče vojaške izobrazbe, ki sloni na strogem načelu izključne obrambe države. V Švici nastopi vojaška obveznost z 20. letom in traja samo 4 mesece. Ta čas uporabijo švicarski mladeniči z intenzivnim vojaškim poukom. Do končanega 32. leta mora vsak švicarski vojaški obveznik vsako leto na tri tedenske vaje, z 48. letom pa vstopejo vsakega obveznika v rezervo.

George Clemenceau

lizem ne bil na tako visoki stopnji in moderna tehnika bi se mnogo bolj počasi razvijala. Nihče ne proslavlja 80-letnico naftnega odkritja, ki je bila prav te dni, toda kljub temu se vsi narodi sveta zaveda o važnosti krvi sodobne tehnike.

PRVI VRELCI V PENSYLVANIJ

Pred 80. leti je ameriški polkovnik Edwin E. Drake hodil po Pensilvaniji, ki je bogata na mineralnih oljih. Vrtal je zemljo in nenadoma je privrel na dan veliko močan curek nafte. Takrat je Drake spoznal pomen vrtnja, saj je z njim odkril prvi vrelci nafte. Sicer so že pred tem poznali to zemeljsko olje, toda le tam, kjer je bilo neposredno pod površino zemlje. Ti mali izvirki so bili mnogo manj znani, da bi jih mogli širokopotežno izkoriščati, dasi so že poznali pomen nafte. Drake je torej prišel na zamisel, da se lahko nafta pridobiva na isti način, kakor voda in sol, namreč z vrtnjenjem v zemljo. Šest let po Dravskem odkritju so v Pensilvaniji napravili prvi vrelci nafte, ki je dal letno že za 18 milijonov dolarjev nafte za izvoz.

KRI SODOBNE TEHNIKE

Polkovnik Drake ni prišel samo slučajno do nafte. Njegov uspeh je bil plod dolgotrajnega proučevanja in načrtnega dela. Ko je Drake vrtal zemljo, so se mu namreč smejali, kajti nafta je svet že davno poznal v Perziji, Mezopotamiji, Rusiji in Romuniji. Toda niso je mogli dojeti, kajti količini izkoriščati, ker niso znali priti do eruptivnega vreca. Niti niso znali, da leže v zemlji takšna naravna bogastva in je prav zato nafta ena najvažnejših mineralnih olj, ki so ga tako porabili na veliko izkoriščati in uporabljati v sodobni tehniki.

272 MILIJONOV TON LETNO

Produkcija nafte se je naglo višala. Iz leta v leto je bila večja, tako da je leta 1900 dosegla že 20 milijonov ton. Pravi razvoj nafte pa se je pričel šele z motorizacijo prometa. Leta 1914. je produkcija znašala že 53 milijonov ton, 1930. se je zvišala na 150 milijonov ton. Preteklo leto pa je znašala produkcija nafte že 272 milijonov ton.

Grenka usoda vojnih ujetnikov

Čeprav so vojni ujetniki zaščiteni, je vendar njih položaj obžalovanja vreden

V vseh dobah človeške zgodovine, ki se ne ponaša s preveč častno okolnostjo kar tiče krvavih vojn, je bila usoda vojnih ujetnikov vselej odvisna od vladajočih družabnih razmer. Čim naprednejši je postal družabni sistem, v toliko se je lažjalo tudi težak položaj vojnih ujetnikov.

V prvih zgodovinskih dobah so razna plemena, ki so se med seboj borila, rešavala vprašanja vojnih ujetnikov na silno enostaven način. Vojne ujetnike so enostavno pobili in jih nato pojedli. Čim so se človeška plemena dvignila na prvo kulturno stopnjo in so jela obdelovati zemljo, gojiti živino itd., je tovrstno ljudstvo jelo izginjati. Položaj vojnih

ujetnikov se je »izboljšal« v toliko, da vojnih ujetnikov niso več jedli, ampak so jih samo pobili, jim strgali z glav kožo in v svojih domovih postavili lobanje vojnih ujetnikov kot zmagovalne trofeje.

V dobi suženjstva so pričeli izkoriščati zmagovalci vojne ujetnike kot najcenejšo delovno silo. Vojni ujetniki so bili v tej dobi osebna last zmagovalca. Bili so brez osebne svobode in zmagovalci so jih razpolagali z njimi po svoji volji kakor z živino.

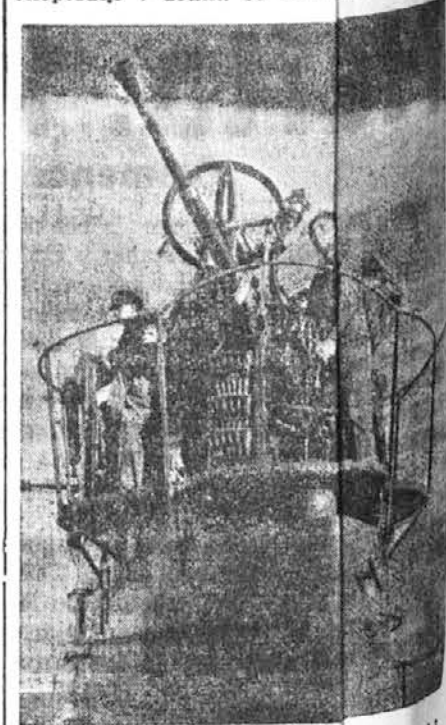
V srednjem veku je to nečloveško stanje vojnih ujetnikov dobilo nekoliko miljejšo obliko. Vojni ujetniki so bili sicer še nadalje sužnji in delovna sila zmagovalca, toda z uveljavljanjem človeških in državljanjskih svoboščin so bili deležni vsaj majhne svobode tudi vojni ujetniki. Ta svoboda je bila sicer skrajno omejena, toda imeli so pravico osebne in telesne zaščite.

V današnji moderni vojni dobi so vojni ujetniki samo začasno v ujetništvu, in sicer vse dotlej, dokler traja med tabo-roma vojno stanje ter se ne vzpostavijo normalni odnosi. Po končani vojni so

ujetniki izpuščeni in se lahko vrnejo na svoje domove. Običajno se to dogaja na ta način, da se vojni ujetniki z ene in druge strani zamenjujejo. Sovražnik je dolžan postopati z vojnimi ujetniki obzirno in po načelih človečnosti. Vlade posameznih držav navadno postopajo z vojnimi ujetniki približno tako, kakor s svojimi vojniki. Če vojna še traja, uporabljajo ujetnike pri najrazličnejših delih v ozadju. Ujeti oficirji, ki dajo svojo častno besedo, pa uživajo več svobode nego nižji oficirji in navadni vojniki. Včasih so celo popolnoma osvobojeni ter jih pošljejo v internacijo v nevtralno državo, če se obvežejo, da se ne bodo več vojskovali.

S haaško pogodbo 29. julija 1899, je bil organiziran posebni urad za obvestila o vojnih ujetnikih. Poleg tega skrbi za usodo vojnih ujetnikov tudi mednarodna organizacija Rdečega križa, ki zlasti vzdržuje stike med ujetniki in njihovimi svojci. Kljub temu, da se je v današnji dobi položaj ujetnikov zelo omilil, pa vendarle v srcu nikomur ni prijetno biti daleč od domovine, od domačih in svojega naroda.

da se izstreljujejo v atmosfero granate napolnjene z neko posebno tekočino. Pri eksploziji v zraku se tekočina razprši v

Protiletalski stolp na švedski podmornici

drobne kapljice, ki visijo v zraku in tvorijo majhne oblake. Granate se izstreljujejo v ozračje z navadnimi protiletalskimi topovi. Ko se na ta način izstrelijo v ozračje več takih granat in se ustvari množica majhnih oblakov, je to goščo s posebno razstreljivo granato težati oblačje. V ozračju nastane pravcati požar.

Ta način obrambe bi bil proti letalom uspešen zaradi tega, ker bi se prižgale oblake v trenutku, ko prihrumijo nad kraje sovražna letala. V gorečih oblakah bi se letala sama vnela in zgorela. Nevarnost okolnost te obrambe pa je v tem, da bi lahko zračne struje odnesejo iznad dolobnega kraja te obrambne oblake.

Dardanele

Morska ožina Dardanele med Evropo in Azijo je edina zveza Sredozemskega in Črnega morja. Ožina, ki je na obalah zelo razčlenjena, je dolga 67 km in široka od tri do sedem km. V zgodovini je igrala veliko vlogo, zanj so tekle borbe že v 4. stoletju pr. Kr. Ob preseljevanju narodov so tu prišla v stik razna plemena, ki so si potom borb utirala pot na Zpad in v Sredozemsko morje. Bizantinski vladarji so že zgodaj spoznali velik pomen te morske ožine, pa so jo zategadelj utrčili.

V dobi Napoleonovih vojn, ko je bila Turčija zaveznik Francije, so se 1807, nenadoma znašle v tej ožini pred Carigradom angleške vojne ladje. V krimski vojni 1853-56 so bili Dardanele svobodno odprti angleški in francoski mornarici, ki sta takrat skupno s Turčijo napadali Russe. V pariškem miru 1856, pa je bila ta strateško tako važna ožina proglašena za nevtralno.

Kljub tej okolnosti se je interesna borba velesil za Dardanele vodila še naprej. Goreče so bile zlasti diplomatske bitke, ko so velesile skušale čim bolj utrditi svoj položaj v Dardanelih. 1896 se je Rusija resno pripravljala, da zasede Dardanele, za kar je takratni ruski poslanik v Carigradu izdelal podroben načrt. V Rusiji pa so se že vršile v tem smislu vojaške operacije. Proti načrtu se je uprl finančni minister in carjev učitelj Pobedonoscev. Obema je uspelo, da sta carja odvrnila od avanture, ki bi prinesla težko vojno.

V svetovni vojni so zavezniki skušali že l. 1914, prodreti skozi blokirane in minirane Dardanele v Črno morje, da bi tako vzpostavili zvezo z Rusijo. 1915. so bile v tej ožini težke pomorske bitke, ko se je morala angleška vojna mornarica umakniti. Poslej so do konca vojne trdno gospodarili nad Dardaneli Turki.

S sporazumom v Lausani je bila imenovana posebna mednarodna komisija pod predsedstvom Turčije, ki je dobila nalogo, da bdi nad Dardaneli. Po odhodu zveznih čet 25. septembra 1923 iz Carigrada pa so postali Turki izključni gospodarji nad Dardaneli. Tudi v sedanjem vojnem stanju se šestokrat omenjajo Dardanele, ki naj bi igrali v vojni še zelo pomembno vlogo. Na Dardanelih je silno za interesirana zlasti Rusija, ki bi rada dobila svobodno pot za svojo mornarico iz Črnega v Sredozemsko morje.

Goreči oblaki proti letalom

Obramba proti letalskim napadom dela vojaškim strokovnjakom še vedno velike skrbi. Tako na fronti kakor v ozadju so vsepovsod postavljene protiletalske baterije, ki naj bi uspešno ubranile prebivalstvo pred napadi iz zraka. Vendar pa dosedanja obramba še vedno ni tako dovršena, da bi mogla v celoti preprečiti

uspešnost letalskih napadov. Letala so namreč nagla, se nenadoma pojavijo in v hipu vsujejo nad mesto in fronto veliko gorje. Med mnogimi poskusi protiletalske obrambe je zelo zanimiv načrt, ki se je pred nedavnim pojavil v Parizu. Od njega si vojaški strokovnjaki še mnogo obetajo. Ta obrambni način obstoja v tem,

Moderne pošasti: tanki, tanki, tanki

V vojni se je tank prvič pojavil kot bojno orožje 1911, in sicer takrat šele na papirju, ko ga je narisal avstrijski poročnik Buroti. Svoj načrt je predložil avstrijskemu vojnemu ministrstvu na Dunaju. Vojni strokovnjaki so se načrtu posmehovali, češ da je to fantazija, ki bi jo utegnil s pridom uporabiti za svoje vizionarne romane Francoz Jules Vernes. Strokovnjaki so bili naravnost zaprepasčeni in si niso mogli predstavljati voza brez koles, ki bi obenem mogel celo streljati.

Angležem pa se načrt tanka 1914 ni več zdel fantazija. Pričeli so v serijah graditi tanke že koj ob izbruhu svetovne vojne. Vendar pa so se prvi tanki pojavili na zapadnem bojišču šele 1916. Anglija je poslala v Francijo na stotine malih in večjih tankov, ki so se znašli na bojišču kakor male zverine. Vojaštvo je v strahu opazovalo te premikajoče se pošasti brez koles. Aktivno so posegli tanki prvič v borbo v bitki septembra 1916 na Sommi. Sprva so bili tanki popolnoma nepremagljivi. Proti njihovemu jeklenemu oklepu je bila vsaka krogla zaman. Svoj prvi poraz so doživeli šele aprila 1917 v borbi s prvo in sedmo nemško armijo. Takrat so lahko vozili tanki z največ do 32 km hitrosti. Na zapadnem bojišču jih je bilo 324, od tega so jih Nemci razbili oziroma zajeli 107. Največji poraz so tanki doživeli v bitki 20. novembra 1917 pri Cambreu, ko so Nemci ujeli več tankov.

V dveh letih se je uporaba tankov kot bojnega sredstva izredno izpopolnila, poleg odlične oborožitve so dobili tanki tudi posebno pripravo za proizvajanje umetne megle, v katero so se lisaško zavili, čim jim je grozila nevarnost. Svoj največji triumf so v bivši svetovni vojni doživeli tanki ob priliki napada 4. angleške armije 8. avgusta 1918, ko so prebili do takrat nezavzetno nemško linijo v globini 14 km.

Nemški vojski so prizadejali tanki sprva silne izgube, zlasti zategadelj, ker je bila nemška vojska proti njim docela brez orožja. Ko pa so Nemci zajeli nekaj tankov, so se seveda tudi sami začeli posluževati tega uspešnega sredstva. Pričeli so izdelovati številne tanke, prvega pa so zgradili poleti 1917, vendar pa se nemški tanki v svetovni vojni niso kdo ve kako

dobro obnesli.

Začetkom 1933 je imela Francija 4800 tankov, Velika Britanija 600, Italija 150, Poljska 350, Sovjetska Rusija 750, Češko-slovaška 120, USA 110, dočim Nemčija takrat še ni imela nobenega tanka. Ko pa je prevzel vlado Nemčije nacionalni socializem, ki je šel preko versajškega mirovnega dogovora, je Nemčija pričela graditi moderne tanke v velikih množicah.

nah. Točno se niti danes ne da reči, koliko ima Nemčija tega pošastnega orožja. Seveda tudi ostale države niso zaostale, vendar pa se da samo ugibati o moči tankov v posameznih državah.

Med tanki razlikujemo v glavnem dve vrsti: težke in lahke tanke. Težki tanki opravljajo svoj morilni posel v zvezi s pehoto ob priliki napadov, ko prvi prebijajo pehotne sovražne položaje. Ti tanki sicer osvojijo teren, vendar pa ga ne morejo delj časa obvladati ter je zato nujno potrebno, da pride takoj za njimi pehota in zasede dotični teren.

Novi nagli tanki pa se danes že uporabljajo kot samostojne bojne edinice. Iz španske državljanske vojne, pa tudi iz sedanje vojne na Poljskem, je razvidno, da so imeli tanki precejšen uspeh. V glavnem se uporabljajo zato, da odbijajo

sovražne predhodne edinice, da prvi odvr-
tijo strateško važne položaje ter da vr-
rujejo boke. V odprtem in globljem boju
so namreč boki silno izpostavljeni so-
vražnemu napadu in prožijo malim edi-
nicam tankov izredno priliko za napad.

Mali tanki tehtajo približno 5 ton, ni-
majo topov, ampak so oboroženi s te-
mami. Posadko tvorita dva
človeka, eden opravlja stajnico, drugi
motor tanka. Povprečna hitrost takega
tanka znaša okoli 50 km na uro. Lahki
tanki tehtajo do 9 ton, oboroženi so s
polavtomatičnimi topovi kalibra 3,7 do
4,7 cm, z dvema strojnicama in s posadko
od dva do 4 ljudi. Srednji tanki so težki
25 ton, imajo samo 1 polavtomatski top
od 4,7 do 5,7 cm, 3 do 6 stajnic in po-
sadko do 7 ljudi. Njihova brzota znaša na
neugodnem terenu do 30 km na uro. Ve-
liki težki tanki tehtajo do 80 ton, imajo
v svojem trupu 2 do 3 težke topove, več
strojnic in manjših topov.

V španski državljanski vojni, ki je bila
nekaka preizkušnja novih tehničnih mo-
delov pridobitev, se je izkazalo, da lahki
tanki, v katerih se nahajajo samo 1 člo-
veka, nimajo kdo ve kako pomembnih uspe-
hov, kajti en sam človek ne more delj
časa vzdržati peklenskega napada, ko mo-
ra obenem naravnati motor in služiti
strelnemu orožju. Ta posel sveda enega
samega človeka telesno in duševno pre-
več izčrpa.

Francozi so zgradili večje število te-
žkih tankov, oboroženih s topovi kalibra
15 cm. Ti tanki, ki jih Francozi nazivajo
»2-Ce«, so težki do 70 ton, dolgi 10 me-
trov, široki tri metre, visoki pa 4 metre.
Poleg njih so zadnja leta Francozi zgra-
dili nekaj še večjih tankov. Slaba plet
tankov je v tem, da strelci nimajo dovolj
velikega pregleda na terenu, ter so strel-
ne line preozke in ne dopuščajo razgleda.
Zaradi te pomanjkljivosti so začeli na-
tanke nameščati majhne periscope. Naj-
večja sila tankov je v tem, da vozijo zelo
naglo in so silno okretni ter lahko zmo-
rejo še tako velike ovire. Vendar pa ima-
jo danes armade proti tankom še dokaj
učinkovita sredstva, s katerimi uničujejo
te pošastne zverine sodobne vojne.

— Imenitno, gospod doktor, da sem vas srečala; v bokih imam silne bolečine, kaj naj bi to le bilo?

— Kar tako vam tega ne morem povedati. Slečite se čim hitreje!

Razburljivi doživljaji francoskega zdravnika na Kitajskem

SKROMNO GOSPODINJSTVO SAMCA

PREKRSTITEV

PREGLAVICE S KITAIŠČINO

JETRA MU VEČ NE DIHAJO

RAZJARJENA MNOZICA DEMOLIRA ANATOMIJO

PREVRAT, SENZACIJA IN ZABAVA
OTROČIČEV

ravnateljju. A pravkar je bil guverner smeje postavil hčerko sebi na kolena in isto je storil njegov sosed s svojim dečkom. »Kričali so, ker niso vsega videli,« je dostojanstveno pojasnil ravnatelj.

KITAJEC VEDNO PRIPRAVLJEN NA SMRT

Kaj je to? Brezčutnost? Okrutnost? Ali samo drugačno pojmovanje smrti, kot ga imamo mi? Po nekaj letih prebivanja na Kitajskem, v tem ogromnem človeškem mravljišču, je prišel dr. Gervais do tega prepričanja. Kitajcu je misel na neizogibni konec tako

130.000 plačanih zaušnic

ZANIMIVA STATISTIKA CIRKUŠKEGA KLOVNA

Slavni romunski cirkuški klovn Tandeanu, ki je pred nedavnim nastopi svoj resnično zaslužen pokoj, je izdal v posebni knjigi svoje doživljaje, ki jim je priključil statistiko svoje kariere. Med ostalimi statističnimi postavkami svojega življenja navaja tudi statistiko zaušnic, ki jih je sprejemal v cirkuški areni kot klovn in za katere je dobival še poseben honorar. S posebno pogodbo je imel Tandeanu določeno višino honorarja za zaušnice, in

Smrtna obsodba požrešnih krokodilov

NA OTOKU BORNEU Z NADPRIRODNIMI SILAMI ODKRIJEJO ZLOČINSKEGA KROKODILA IN GA POBIJEJO

Slavni raziskovalec Jean Scott je na svojem popotovanju okoli sveta naletel na otoku Borneu na zanimiv običaj domačinov, ki ne prizanesejo niti krokodilu, ki zagreši »umor.« Za takega krokodila velja poseben način preiskave in obsodbe. Nekemu takemu primeru je prisostvoval sam Scott te o njem pravi na-

— Neverjetno, kako čudno diši danes ta cigara!

vcepljena, da ga smrt ne straši in se nanjo pripravlja iz čisto praktičnih pogledov. Najvažnejše je, vse zadevne verske sege izpolniti. Na smrt bolan starček posluša, kako na dvorišču tesar teče njegovo rakev. On sam se pogaja s krojačem in čevljarjem, ki mu bosta napravila zadnjo popotno oblačilo. Bogat Kitajec rad razkazuje prijateljem že davno pripravljen rakev, morda darilo hvalnega sina, in hvali z veseljem zadovoljstvom njeno lepo obliko in dobri les, kjer bodo počivale njegove kosti.

sicer je bil honorar odvisen od silovitosti zaušnice. V vsej dobi svoje klovnske kariere je dobil 130.000 zaušnic, ki so mu prinesle 2 in pol milijona dinarjev. Za vsako zaušnico torej približno 20 dinarjev. Grenak kruh! Toda Tandeanu pravi, da se je polagoma zaušnic tako privadil, da so mu bile vsakdanja potreba, kakor jedača in pijača, s katero si je slajšal svoje skromno življenje.

slednje:

Krokodil je pri kopanju požrl neko mladenko. Domačini so nato »sklicali sodni dvor«, v katerem je igral najvažnejšo vlogo takozvani »klicar.« Ta je odšel na obalo reke, kjer se je pričel dreti na vse pretege. Kmalu se je pojavilo več krokodilov, ki so iz valov »buljili« v »klicarja« in sodni dvor, ki se je v tem zbral na bregu. »Klicar« je pričel nato govoriti proti krokodilom obsodbo in med tem se je pričel proti njemu plaziti nek krokodil. Domačini so planili nanj in ga pobili. Tako je bilo pravici zadoščeno. V krokodilovem želodcu pa so res našli razgrizeno truplo nesrečnega dekleta.

Scott pravi dalje, da je slučaj zagone-
ten, vendar pa se ga da razjasniti. Kro-
kodili so zelo radovedne živali. Človeku,
ki nanje vpije in jim maha z rokami, se
približajo na izvestno daljavo, varujoč
se prevelike bližine. Krokodil pa, ki je
že kdaj napadel človeka, je pogumnejši
ter pride h »klicarju.« Zato je zelo ver-
jetno, da je prav tisti krokodil, ki pride
tik k človeku. »razbojnik«, ki ga čaka
smrtna obsodba.

Vojna je živinsko, pa tudi docela ne primerno sredstvo za sporazumevanje.

Ničemurna roža

V Mehiki raste roža po imenu »trikolora«, ki ima čudovito lastnost kar tiče barve cvetne čaše in cvetnih listov. V teku enega samega dneva namreč trikrat menja svojo barvo. Zgodaj zjutraj je popolnoma bela, proti poldnevu prehaja na rdeče in postane popoldne temno rjava s rdečim nadihom. Proti večeru postaja vijoličasta ter zvečer preide v docela modro barvo. Čim pa sonce popolnoma zaide, postane spet bela. Zanimivo je, da ta roža vonja samo po eno uro na dan, in sicer popoldne, ko je temno rjavo-rdeča. Vsekakor zanimiva roža, podobna mnogim ničemurnim ženskam, ki večkrat na dan šarijo s preoblačenjem.

Slavnostna pečenka na Novi Gvineji

Domača plemena na Novi Gvineji se še vedno niso odvadila ljudožrstva. Sicer so ta svoj pragon že precej zatrli, vendar pa je med njimi še možnost, ko pojedó svojega sorojaka, in sicer na zelo svečan način, kar predstavlja v Novi Gvineji nekako slavnostno pojedino. To se zgodi namreč takrat, kadar kateri izmed rojakov ukrade svojemu sosedu ženo. Ob tej priliki se zberejo na posvet stari domačini, ki običajno tatu obsodijo na smrt, o čemer pa obsojenca ne obvestijo. Naslednjega dne priredijo veliko slavnost, na kateri divje plešejo moški in ženske, med njimi tudi obsojenec. Nenadoma pa eden izmed mož plane na obsojenca ter ga s kijem pobije na tla. Ranjenca prederejo nato s kolom ter ga spečejo na različni in ga svečano pojedó.

Vrabci s Helgolanda

Navadno se trdi, da je vrabec najzanesljivejši človekov »prijatelj«, ki se naseli in tudi v najhujših zimah ostane zvest svoji domači grudi. Poskusi, ki so jih pred nedavnim napravili, pa so ugotovili, da se vrabci tudi selijo iščoč s ugodnejših življenjskih pogojev. Poskus se so napravili na malem otoku Helgolandu, ki je 70 km oddaljen od kopnega in leži v Severnem morju. Tudi tu se je namreč naselilo kljub neugodnim pogojem precej vrabcev, ki tolčejo težko življenje z ondotnimi prebivalci. Polagoma pa so se jele številne jate vrabcev znatno krčiti. Zato so leta 1937. več vrabcev označili z obročki na nogah, da bi slučajno moglo ugotoviti, kam pravzaprav vrabci odhajajo. Lani so na Bavarskem in v Šleziji našli več vrabcev, ki so bili označeni z obročki s Helgolanda. Proti svojemu običaju so se torej vrabci odselili precej daleč od svojega bivališča.

Razširjenost malarije v Jugoslaviji

Priobčeni zemljevid nazorno prikazuje tri pokrajine, kjer je pri nas malarija najbolj razširjena: na prvem mestu je Macedonija (I), potem Dalmacija (II), nato Hrvatska in Podonavje (III).

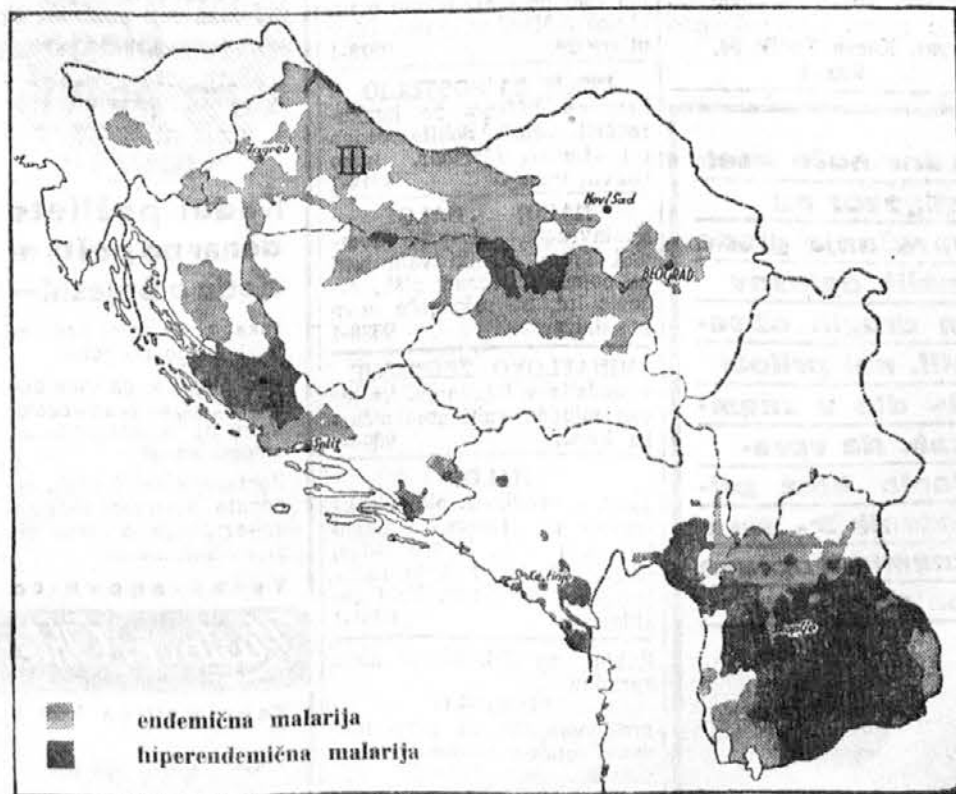
V Macedoniji ne preneha nevarnost obolenja za malarijo skozi vse leto, razen januarja in februarja. Letno boleha v teh krajih za malarijo do 250.000 prebivalcev, v gotovih letih pa se dvigne število obolelih celo do 500.000. Najbolj so prizadete po malariji v Macedoniji južne pokrajine, kjer umre 50 do 75% bolnikov zaradi malarije.

Dalmacijo se je smatralo dolgo čas, za enega izmed najbolj malaričnih krajev v Evropi. Močvirnate pokrajine, skalovito hribovje, med katerim se nahaja nešteto izdolbenih kotanj, kjer se zbira deževnica, ter kamenita obmorska obrežja so pač dokaj prikladna ležišča komarjev.

V III. predelu je malarija najbolj razširjena po Hrvatskem, posebno okrog Beograda ter vzdolž Donave in Save, kjer pomladansko in jesensko vodovodni prestopi strugi obeh rek ter se razlije po nizkem obrežnem svetu.

V vsakem teh malaričnih krajev so Higienski inštituti (v Skoplju, Cetinju, Splitu, Zagrebu, Beogradu in Novem Sadu), ponekod pa podružnice. Zdravniške postojanke razdeljujejo v teh krajih brez

plačno bolnikom kmin. Obenem pa svetujemo bolnikom, da jemljejo v času mrzlice, da se ubranijo malarije dnevno 40 g kinina za zdravljenje pa vsak dan me-

MALI OGLASI

GENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. Najmanjša pristojbina za te oglase je din 8.— Družbe prekladi dopisovanja in zenitovaniški oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.— Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasi tavek za enkratno objavo znaša din 2.— Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu oziroma en le vposlati v listu skupaj z naročilom ali pa po pošti položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse ovisne odzveze glede malih oglasov se mora priložiti znak za 8 din.

Razno

NOGAVICE — PLETENINE
volno za strojna in ročna dela, konjske koce, posteljne odeje, platno - perilo, blago za ženske obleke itd. dobite ugodno v novi trgovini in pletilnici »MARA«, Koroška cesta 26. 7888—1

PONIKLANJE,
pokrovanje predmetov vseh vrst dobro in poceni pri »Ruda«, Maribor, Trstenjakova ulica 5. 6177—1

200 DIN NAGRADE
dam tistemu, ki mi priskrbi stalno službo. Naslov v upravi »Večernika«. 9337-1

Kdor hoče
DOBRO VINO PITI
mora v Prešernovo klet priti! Na zalogi imamo izborni sv. Peterčan, dobro pitno vino od g. Preaca ter odlično aromatično vino Lutomercan Trafenik v Gosposki ulici. 9087-1

DIN 50.000
proti vknjižbi na prvo mesto iščem. Cenj. ponudbe pod »10%« na upravo »Večernika«. 9278—1

SPALNICE, JEDILNICE, KUHINJE
vseh vrst v najmodernejših lastnoročnih izdelavih dobite v zalogi pohištva. Aleksandrova c. 48. 4311—1

POZOR!
Gostilna Podgoršek. Nova vas, toči prima vinski mošt »Bouvier« liter po 8 din. 9361-1

HALO!
v gostilni Kren, Pobrežje, v nedeljo sirove in orehove gibanice. Se priporoča Klemenšak, gostilničar. 9414-1

GLASBENI ZAVOD
vpisuje gojence tudi še nadalje; Aleksandrova 19/I. (nad trgovino Benko). 9427-1

PRISTNE KRANJSKE KLOBASE
zopet dnevno sveže na zalogi. Z. Anderle, Maribor, Gosposka 20. Tel. 29-10. 9431-1

MOTORNO KOLO
150—350 ccm³, v dobrem stanju, kupim in udim v protiračun poleg gotovine 5-cevni radio aparat, lanski model. Ponudbe na podružnico »Večernika« Ptuj, pod »Dobro ohranjeno«. 9370-3

Posesi
PRODAM PARCELE
ob glavni cesti, za vsako obrt pripravne. Ptujška cesta 87. 8975—1

Lepa
STAVBENA PARCELA
2000 m², na prodaj v vasi Kamnica pri Mariboru. Naslov v upravi »Večernika«. 9326-2

HIŠA
enostanovanjska z lepim ograjenim vrtom in parcelo ugodno na prodaj. Vprašati v gostilni Šabeder. Tezno. 9344-2

DRUŽINSKO HIŠO
v Zagrebu bi prodal ali zamenjal za stavbeno parcelo v okolici Maribora. Vprašati Koseskega-21, po-7. uri zvečer. 9419-2

SPALNICA
moderna, gladka, kavkaški oreh, pobarvano, poceni; na prodaj. Mizarstvo Miklošičeva 6. 9334-4

GRAMOFON
kovčeg s ploščami »Columbia«, napredaj. Kurež. Počehova 16. 9464—4

VRATNI IN OKENSKI PODBOJI
kompletni, z okvirji, šipami polkni, železna otroška postelja, vse dobro ohranjeno. Radvanjska cesta 52. Pišoru-Maribor. Vprašati samo popoldne. 9371-4

ZENSKI PLAŠČ
čevlji, pernica in podglavniki na prodaj. Poizvedbe: Trx svobodel, mlekarna. 9389-4

SPALNICA
lepa, trda, in velika kuhinjska kredenca ugodno na prodaj. Naslov v upravi »Večernika«. 9393-4

GOSTILNO
v lepem kraju z 29.000 m² posestva prodam za 40.000 din, tudi za hranilne knjižice. Informacije: Maribor, Delavska ulica 24. 9396-4

RADIO 6
na prodaj. Klavniška 12. 9351-4

KUHINJSKO OPREMO
skoraj novo, prodam. Tržiška c. 5.

Stanovanje
TRISOBNO STANOVANJE
z vsemi pritliklinami se odda. Naslov v upravi lista. 9198—3

2 SOBI S ŠTEDILNikom
oddam. Tezno. Ptujška c. 94. 9255—3

DVOBNO STANOVANJE
lepo, sončno, z vso pritliklinami oddam s 1. novembrom. Koroška c. 102, pritliklinje. 9294—3

Stanovanje
2 sobi, kuhinja, ter 1. soba s kuhinjo z vsemi pritliklinami in vrtom v Studenci se odda. Vprašati Sodna ul. 23. Kraj. 9310—3

STANOVANJE
enosobno, sončno, oddam s 1. novembrom. Jeronimova ulica 21, pritliklinje. 9337—3

Vsak je svoje sreče kovač!

V kratkem se prične 39. kolo Državne razredne loterije, ko bo zopet razdeljenih nič manj kot osem premij in 42.000 dobitkov v skupni vrednosti

65 milijonov dinarjev

Prvo žrebanje bo 14. oktobra t. l.

Nove srečke so že dospele in se dobe v naši hiši sreče in glavni kolektori

bančni poslovalnici

v Mariboru, Gosposka ulica 25, telefon 20-97

BEZJAK

Cela srečka stane din 200.—, polovica din 100.— in četrtinka din 50.—. Bezjakove srečke so že marsikomu prinesle novo življensko srečo, kakor nam to kaže naslednja statistika nekaterih do sedaj izžrebanih premij in dobitkov:

Premije:	Din	2,008.000	srečka	štev.	68.326	
	"	1,002.000	"	"	59.971	
	"	301.000	"	"	85.526	
	"	200.000	"	"	34.210	
Dobitki:	din	100.000	—	srečka	štev.	4.638
	"	100.000	—	"	"	7.336
	"	100.000	—	"	"	77.664
	"	100.000	—	"	"	77.696
	"	100.000	—	"	"	86.831
	"	100.000	—	"	"	86.834
	"	80.000	—	"	"	97.039
	"	60.000	—	"	"	83.519
	"	50.000	—	"	"	19.306
	"	50.000	—	"	"	88.152

Hišni posestniki in najemniki preglejte Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni **ANTON RAJSP, MARIBOR** Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 9013—1

HALO!
Najceneje kupite ves stavbeni material in rezan les kakor premog in drva pri C. Krašer, Studenci. 8475—3

PIPE ZA SODE
zamaške, kegle in kugle izdeluje poceni Kaver Tomaž, strugar, Kneza Koclja 34. 9060-1

Kdor hoče imeti odgovor na vprašanja glede malih oglasov in drugih obvestil, naj priloži 3.- din v znamkah. Na vprašanja brez priloženih 3.- din v znamkah uprava ne odgovarja

NA HRANO
dobro, sprejemem več oseb. Vprašati v pekarni Feiertag, Glavni trg 19. 9343—1

GOSTILNA TRIGLAV-VOLLER
vsako nedeljo in praznik koncert. Igra Vergles-kapela. Se priporoča gostilničarka. 9347-1

V nedeljo dne 1. okt.
VESELICO
dobra vina in kuhinja pri Kolariču, Počehovski dvor. 9354-1

MLEKO
toplo in sveže, mlečne izdelke, sadje, zelenjavo, la cvetlični med, kruh, kekse, bonbone, čokolado, pivo v steklenicah in vso špecerijo Vam nudi ob solidni postrežbi Milka Zupan, Tržaška c. 46, v hiši g. Mesička. 9365-1

PROTI REVMI IN ISHIASU
znano izborni Mako-perilo za odrasle in otroke, izdelamo tudi po meri tekoni 6. ur. »Luna«, Maribor, samo Glavni trg 24. 9373-1

PERJE ZA POSTELJO
kemično čiščeno, po konkurenčnih cenah dobite vedno pri »Luna«, Maribor, samo Glavni trg 24. 9374-1

HALO! HALO!
Restavracija »Lovski dom« nad Tremi ribniki vabi jutri na pojedino pečenih pišk, pečenic itd. Se priporoča nova gostilničarka. 9388-1

MIHAELOVO ŽEGNANJE
v nedeljo v Razvanju, kamor vse vlijudno vabi gostilničarka Lebe. 9394-1

HALO!
Jutri, v nedeljo 1. okt. vinska trgovatev pri »Lovcu« v Frankopnovi 39. Dobro vino, sladek vinski mošt in razna jedila na razpolago. Vabi gostilničar. 9381-1

Rabim za dokončanje nove zgradbe

POSOLILO
proti vknjižbi na prvo mesto. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Posolilo«. 9387-1

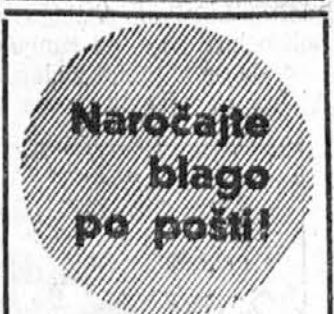
POZOR!
Dobro kosilo in večerjo dobite pri Pall, Razlagova 24-II. 9455—1

Kupim

SLOVENSKE KNJIGE
stare in nove, časopise vseh vrst kupi Hinko Sevar, Ljubljana, nasproti St. Jakobske Sole. 9285—3

MAJHNE ORGLE
kupim ali zamenjam za 3-vrstno harmoniko (Freiton). Ponudbe Krčmarju, Podplat. 9400-3

DOBER ŠTEDILNIK
kupim: D. Jelenc, Koroška 17. 9453—3

Kadar pošljete denar po pošti, ni sledu o bojazni—

zakaj bi se torej ball naročiti blago po pošti? Ako blago, ki ga Vam bom poslal, ne bi ustrezalo, Vam ga zamenjamo ali vrnemo denar.

Zahtevajte naš brezplačni, bogato ilustrirani katalog najrazličnejšega blaga pri zelo nizkih cenah.

Voloblagovnica

Zagreb, Ilica 4 in 6

»Zlati« Zagreb (iz pošte) pred

HIŠO
3—5 stanovanjsko kupim. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Gotovina«. 9321-12

HIŠA
z velikim pritliklinjem in vrtom na prodaj. Aleksandrova 16, v mestu. 9359-2

STAVBIŠČE (VRT)
470 m², lepa lega, na prodaj. Ob bregu 30. 9420-2

NOVOZIDANA HIŠA
večstanovanjska, na prodaj. Spodnja Radvanjska cesta. Nova vas št. 50. 9423-2

KUPIM
hišo v Mariboru do din 48.000 proti gotovini. Ponudbe na upravo lista pod »Tudi periferija«. 9436—2

LEPA HIŠA
dvostanovanjska, klet, gospodarstvo, lep vrt s tresiem. 1460 m², na Teznu takoj naprodaj. Vprašati gostilna Jelen. Tezno. 9463—2

HIŠA
na Pobrežju, obtoječa iz 2 sob in kuhinjo ter z vsemi pritliklinami, veliki vrt, je takoj za prodaj. Vpraša se v Modni-trgovini K. Tkalec. Gosposka ul. 32. 9470—2

Prodam

NEPOSNETO MLEKO
se dostavlja na dom po din 2.— liter, Kormann, Vinarška ul. 1, tel. 24-05. 9196—4

GASILSKI AVTO
1/2-tonski Ford, tipe AA, dobro ohranjen, popolnoma nova karoserija, za motoriko in 18 oseb, prodam ali dam v račun za nov ali dobro ohranjen tovorni, poltovorni avto ali limuzino. Senčar M. Strigova. 9282—4

VINSKE SODE
rabljene, 600 litrov, prodaja Sulzer, sodar, Vojašniška 7. 9332-4

IZABELA GROZDJE
večjo količino 1 din kg prodaja Remec, Studenci, Obrežna 76. 9342-4

SPALNICA
kompletna, z vložki, matraci, čista, skoraj nova na prodaj. Cankarjeva 38, Pobrežje-Maribor. 9395-4

BRZOJAV!
Prvovrstno meso od 3 din naprej na prodaj v mesariji Copetti, Vojašniška 11. 9378-4

BUČNO OLJE
vedno sveže in dobro nudi Tovarna bučnega olja, Maribor, Taborska 7, pri mostu. 9409-4

DVE POSTELJI
eno kompletno, nočne omare, mizo, stole prodam. Kacijanerieva ulica 22/II., Melje. 9411-4

PIANINI
kratki klavirji svetovnih znanih Ehrbar, Stigl-Original, Hofmann po najnižjih cenah. Plačilo na obroke. F. Bodner, Tyrševa 6. 9412-4

SADNI MOST
prodaja po din 5 liter vinograd Kiffmann, Košaki 52. 9415-4

NAMIZNE HRUŠKE
hrušovec, rizling po 8.—, traminec po 9.— din pri Halbarthu, Kalvarška. 9417-4

PISALNI STROJ
znamke »Ideal« naprodaj. Vpraša se v kavarni »Central«, pri blagajni. 9435—4

SPECERILSKA TRGOVINA
center Maribora, s 3-sobnim kompletno mebliranim stanovanjem, z 2 dobrimi zastopstvi radi preselitve naprodaj. Ponudbe pod »38.000« na upravo »Večernika«. 9441—4

SOD
200 l poceni naprodaj. Pušnikova 23. Studenci. 9451—4

STARO POHIŠTVO
razno in peči poceni naprodaj. Ogledati od 15. do 16. ure Kamniška 2-I. 9454—4

DVA VINSKA SODA
800 in 1000 l naprodaj Vprašati Tomažič, Maribor, Kneza Koclja ul. 9455—4

DVOBNO STANOVANJE
oddam s 1. novembrom. Gajeva 7. 9326—5

STANOVANJE
soba in kuhinja, shramba, kabinet, oddam poceni. Za igriščem Rapida. Polasnik na Betnavski cesti 80. 9327-5

STANOVANJE
oddam. Beogradska ulica 18. 9328-5

SOBO S KUHINJO
in prazno ulično sobo na krojača ali pisarno oddam v Mlinski ulici 8. 9331-5

STANOVANJE
sončno, dvosobno, z vsemi pritliklinami in vrtom na Pobrežju, Dr. Verstovškova ul. 22 (blizu Tržaške ceste). Vprašati s 1. novembrom. 9335-5

STANOVANJE
soba, kuhinja in predstava, oddam mirni stranki. Jadranška 40, Pobrežje. 9336-5

SOBO S ŠTEDILNikom
oddam. Prodajni tudi staro pohištvo. Kalahova 23. Studenci. 9339-5

STANOVANJE
soba in kuhinja, oddam s 1. oktobrom mirni stranki. Ki. Tezno. Majistrova 1, pri postajališču. 9340-5

STANOVANJE
soba in kuhinja, se odda. Pobreška cesta 38. 9341-5

STANOVANJE
sončno, oddam. Tezno, Obrežje. 9344-5

STANOVANJE
dvosobno, sončno, oddam s 1. novembrom. Studenci. 9346-5

STANOVANJE
soba in kuhinja, oddam. Stanko Vrazova 20, Pobrežje. 9347-5

SOBO
s štedilnikom oddam. takoj. Studenci, Ciril-Metodova 17. 9348-5

Otvacitev

nove modne in
konfekcijske
trgovine

„Lama“

Maribor, Jurčičeva ulica 4

V ponedeljek dne 2. oktobra 1939

Vabimo Vas na brezobvezen ogled trgovine. Vodili bomo volno, ročna dela, nogavice, pletenine, perilo za dame in gospode, plašče, obleke, klobuke itd. po solidnih cenah. Priporočamo se in jamčimo za solidno postrežbo.

„Lama“, Jurčičeva ul. 4

SOBO S ŠTEDILNIKOM
oddam oddam za 2 osebi. Na-
slov 40. Pobrežje. 9430-5

STANOVANJE
oddam oddam takoj oddam.
Naslov 4. Maribor. 9357-5

SOBO S ŠTEDILNIKOM
oddam oddam takoj oddam.
Naslov 23. 9397-5

KOMFORT. STANOVANJE
oddam oddam s 1. novem-
brom na Aleksandrovi cesti
28. Vprašati v trgovini
9398-5

STANOVANJE
oddam oddam s kuhinjo takoj od-
dam. Boltenkova 4. Nova vas
9399-5

TRISOBO STANOVANJE
oddam oddam oddam. Vprašati
v upravi »Večernika«. 9382-5

DVOJE STANOVANJE
oddam oddam s kopalnico.
Naslov 10. 9383-5

STANOVANJE
oddam oddam s vsemi pritliklinami
v središču mesta. Po-
slov na upravo »Večernika«. 9384-5

STANOVANJE
oddam oddam s kuhinjo blizu
kolodvorja se odda zakonec-
ma brez otrok. Naslov v
upravi »Večernika«. 9403-5

DVE STANOVANJE
oddam oddam v eno enosob-
no oddam v najem v Ribni-
škem selu. Naslov v upravi
»Večernika«. 9405-5

LEPO STANOVANJE
oddam oddam s kuhinjo v novi stav-
bi oddam v najem. Pobrežje.
Naslov ulica 55. 9407-5

SOBO IN KUHINJO
oddam oddam. Maribor. 9410-5

TRISOBO STANOVANJE
oddam oddam s 1. no-
vembrom. Wildenrainerjeva
9422-5

LEPO STANOVANJE
oddam oddam s kuhinjo kolodvorja.
Naslov 3. za 175 din od-
dam mali družini, stalnemu
poslojencu ali upokoju. Vprašati
istotam Pižent. 9424-5

STANOVANJE
oddam oddam v enosobno ter so-
bo s štedilnikom se takoj od-
dam v novi hiši. Tržaška c. 46
9426-5

SOBO S ŠTEDILNIKOM
oddam. Dr. Verstovškova 1.
9428-5

LEPO SOBO
sončno, kuhinjo in shrambo
oddam takoj mirni stranki
brez otrok. Cankarjeva 20.
Pobrežje. 9429-5

STANOVANJE
suho, zračno, separirano, so-
ba in kuhinja, oddam. Lor-
bekova 3. Nova vas. 9430-5

SOBO IN KUHINJO
oddam. Studenci. Jurčičeva
93. 9392-5

ODDAM
lepo stanovanje v vili, 4 so-
be, kuhinja, kopalnica, vrt, 1.
novembra. Pisarna »Rapid«.
Gospiska 28. 9434-5

STANOVANJE
sobo in kuhinjo takoj oddam.
Pobrežje. Cankarjeva 24.
9442-5

STANOVANJE
lepo, dvosobno, oddam. Tr-
žaška 1. bife. 9448-5

DVOBO STANOVANJE
lepo, veliko, sončno, bar-
kelirano, z vrtom din 400—
Studenci. Jurčičeva ul. 23 bli-
zu dekliske šole. 9449-5

STANOVANJE
dvosobno in enosobno, takoj
oddam. Aleksandrova 45. Stu-
denci. 9456-5

STANOVANJE
dvosobno, sončno, oddam v ar-
ni stranki. Strma 9. Krčevina.
9460-5

STANOVANJE
sobo in kuhinjo, oddam takoj.
Pekarna Čelan, Tezno. 9461-5

VELIKA SOBA
s štedilnikom se odda. Nova
vas. Boltenkova 3. pri Mari-
boru. 9465-5

**DVO- ALI TRISOBO STANO-
VANJE**
sončno, se odda. Meljska ce-
sta 59. 9476-5

LEPO STANOVANJE
dve sobi, kabinet in pritlikli-
ne v Koseskega ulici. Se od-
da s 1. novembrom. Vprašati
pri Franjo Vrabl. Radvaniska
cesta 24. 9473-5

Sobo odda

OPREMLJENA SOBA
z uporabo kopalnice se odda
boljši osebi. Gregorčičeva 3.
pritliklje desno. 9411-7

SONČNO SOBO
opremljeno oddam takoj boljši
osebi. Vprašati med 12 in
15. uro. Trševa 18, vrata 2.
9340-7

SOBO
opremljeno, z uporabo kopal-
nice oddam takoj. Kolodvor-
ska ulica 6. vrata 10. 9345-7

OPREMLJENO SOBO
oddam boljšemu gospodu.
Sodna 30/II. levo. 9351-7

OPREMLJENO SOBO
oddam. Center mesta. Naslov
v upravi »Večernika«. 9353-7

OPREMLJENO SOBO
oddam. Koseskega ulica 39.
9358-7

GCSPOD
se sprejme na hrano in sta-
novanje z vso oskrbo. Zrkov-
ska 23. Pobrežje. 9363-7

SOBO
veliko, lepo in sončno, oprem-
ljeno za dve osebi, z upora-
bo kopalnice oddam, ev. tudi
s hrano. Tomšičev dvored.
Dr. Ipavčeva 3. 9369-7

2 GOSPODA
sprejem na hrano in stano-
vanje. Smetanova 59/II. vrata
3. 9391-7

SOBO
cisto, separirano, oddam.
Vrtna 9. pritliklje, desno.

OPREMLJENA SOBA
sončna, z dvema posteljami,
poseben vhod, zraven parka
se odda s 1. septembrom.
Vrazova 9/III. desno. 9386-7

OPREMLJENO SOBO
oddam. Koseskega 51.
9406-7

SOBO
lepo opremljeno s celo oskr-
bo oddam dvema gospodo-
ma. Koseskega 25. 9413-7

DVE GOSPODIČNI
sprejem na hrano in stano-
vanje. Meljska cesta 59/I.
levo. 9421-7

SOBO
lepo opremljeno, oddam s 1.
oktobrom. Naslov v upravi
»Večernika«. 9425-7

SPREJMEM 2 ŽENSKI
na stanovanje. Taborska 3-I.
2. vrata, levo. 9437-7

OPREMLJENO SOBO
oddam. Wildenrainerjeva uli-
ca 6. pritliklje, desno, 2. vrata.
9445-7

KABINET
oddam gospodični. Klavniška
10. Gregorčič. 9350-7

SOBO
s hrano oddam in sprejem
sostanovca. Poseben vhod
Melje. Erjavčeva 12. 9447-7

SEPARIRANO SOBO
s prošim vodom, s hrano
ali brez, oddam. Metelkova
ul. 55. 9150-7

PRAZNO SOBO
tako oddam s posebnim vho-
dom. Mihelak Franjo, Kor-
ška c. 43. 9462-7

SOBA
z 1 žensko mesečno din 100.
Vprašati Trg svobode, mle-
karna. 9466-7

Sobo išče

SOBO
v bližini »Mariborskega dvo-
ra« iščem. Ponudbe na
upravo »Večernika« pod
»Št. 300«. 9416-8

Službo dobi

SPRETNOST DEKLE
ki zna kuhati in bi opravljala
vsa hišna dela samostojno.
iščem. Naslov v upravi.
9123-9

RESTAVRACIJA
išče slugo za vsa dela. Na-
slov v upravi »Večernika«. 9295-9

PRODAJALKO
za trgovino s papirjem v Ma-
riboru iščem za 1. I. 1940.
Potrebno je znanje strojepis-
ja, nemške in slovenske ste-
nografije. Ponudbe na upravo
»Večernika« pod »Slovensko
in nemško v govoru in pisa-
vi«. 9300-9

KROJAŠKEGA POMOČNIKA
ali pomočnico sprejem takoj.
Cankarjeva 10. 9325-9

SAMOSTOJNO KUCHARICO
in za vsa ostala hišna dela
iščem takoj. Naslov v upra-
vi »Večernika«. 9357-9

DOBRE ZIDARJE
večje število, za notranja de-
la rabi Gabrijelčič, stavbenik
gradnja carinarnice. 9404-9

STAREJŠO VARUHINJO
k majhnemu otroku se spre-
me. Frankopanova 10-I. 9438-9

VAJENKO IN PLETILJO
sprejem. Vojašniška ul. 2.
9443-9

UČENCA
s srednješolsko izobrazbo
sprejme takoj specerijska
trgovina. Naslov v upravi
»Večernika«. 9333-9

POSTREŽNICO
ki zna kuhati, iščem. Vrbani-
ska 20. 9444-9

SLUŽKINJO
ki zna kuhati sprejem
tako. Železnik Valentin. Ci-
ril-Metodova ul. 22. 9445-9

FRIZERKO
dobro v železni in trajni on-
dulaciji sprejem. Plača po
dogovoru. Naslov: Pavel Lam-
berger, frizer. Podnart na Go-
renskem. 9452-9

LIKARICO
dobro in pošteno za popoldne
iščem. Aškerčeva ul. 6.
9474-9

NATAKARICO
sprejem s 1. novembrom v
okolici Maribora. Ponudbe
poslati na upravo »Večerni-
ka« pod »Na račun«. 9475-9

KUHARICO
iščem za takoj. Ing. Friedau.
Mlinska 13.

Službo išče

ABSOLVENTKA
trgovskega tečaja išče pri-
merne zaposlitve v pisarni.
Event. tudi za nekaj časa
brezplačno. Ponudbe na upra-
vo »Večernika« pod »Točna«
9330-10

SLUŽBO INKASANTA
ali kakšno drugo primerno
službo ali zastopstvo iščem.
Ponudbe pod »Inkasant« na
Hinko Sax. Maribor. 9338-10

ABSOLVENTKA
nižje gimnazije in enoletnega
trgovskega tečaja išče služ-
bo v tovarni ali trgovini. Po-
nudbe na upravo »Večerni-
ka« pod »Praktikantka«. 9341-10

Cenjenemu občinstvu vljudo naznanjam, da sem s 1. ok-
tobrom 1939 prevzela

restavracijo »Zamorec«

v Gosposki ulici 30 v Mariboru. Zahvaljujem se vsem gostom,
ki so posekali mojo bivšo restavracijo »Slon« na Aleksandrovi cesti
v Mariboru in se cenj. občinstvu toplo priporočam, da mi še vna-
prej ohrani svojo naklonenost, ker hočem v novo prevzeti resta-
vracijo »Zamorec« vse svoje goste v polnem obsegu zadovoljiti.

restavraterka »Zamorec« v Gosposki ulici 30

restavraterka »Zamorec« v Gosposki ulici 30

Najbolj varna nalozba denarja,
ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska
banovina s celim svojim premoženjem in
z vso svojo davčno močjo - - Hranil-
nica izvršuje vse v denarno stro-
ko spadajoče posle točno
in kulantno

Hranilnica dravske banovine Maribor

Centrala Maribor
v lastni novi palači na oglu
Gosposke in Slovenske ulice
Podružnica Celje
nasproti pošti, prej Južno-
štajerska hranilnica

SPREJEMA VLOGE NA KNJIZICE IN TEKOCI RACUN PO NAJUGODNEJSEM OBRESTOVANJU!

Service Interaklamdel

KOLO SREČE BRUHA MILIJONE...

Ker je loterijski načrt preteklega 38. kola s svojimi interesantnimi spodbudami nalez na veliko odobravanje pri kupovalcih srečk in so bile srečke pre- vzete s strani pooblaščenih prodajalcev in njihovih podprodajalcev skoraj vse raz- prodane, je Državna razredna loterija obdržala isti načrt tudi za nastopno 39. kolo srečk.

Srečke I. razreda 39. kola so gotove in dane v prodajo 13. septembra t. l. in to 100.000 celih srečk z naslednjimi žrebanji:

- I. razred 14. oktobra 1939.
- II. razred 10. novembra 1939.
- III. razred 12. decembra 1939.
- IV. razred 13. januarja 1940.
- V. razred od 10. februarja do zaključno 7. marca 1940.

Cena srečk je za vsak razred sledeča: cela srečka din 200.—, polovica din 100.—, četrtina din 50.—. Celotna vrednost dobitkov v 39. kolu znaša

din 65.000.000—

V vseh petih razredih je 7 premij, in sicer: din 2.000.000.—, 1.000.000.—, 3 po 500.000.— in 2 po 300.000.—.

Poleg teh premij so še sledeči večji dobitki: 7 po 200.000.—, 16 po 100.000.—, 17 po 80.000.—, 17 po 60.000.—, 19 po 50.000.—, 17 po 40.000.— din in še večje število drugih večjih dobitkov.

V najsrečnejšem slučaju se more z možnim spajanjem premij in dobitkov v 5. razredu dobiti s celo srečko

din 3.200.000—

Za izplačilo dobitkov jamči država kraljevine Jugoslavije.

Srečke se lahko dobijo pri pooblaščenih prodajalcih in njihovih podprodajalcih, ki so v skoraj vseh večjih mestih.

Natančnejši podatki z loterijskim načrtom in splošnimi pravili se dobijo na željo brezplačno pri vseh pooblaščenih prodajalcih srečk.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA

MOŠKI! Pri spolni slabosti

(spolni impotenci)
poskusite hormonske pilule

HORMO-SEKS

Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 84, 100 pilul din 217, 300 pilul din 560. — Po pošti diskretno razpošilja: KR. DV. LEKARNA PRI SV. AREHU Maribor. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij »VIS-VIT«, Zagreb, Langov trg 3. 6293 Ogl. reg. S. br. 5846-39.

Continental

na ugodne mesečne obroke

IVAN LEGAT

Maribor. Vetrinjska ul. 34
Ljubljana. Prešernova ul. 40

OKASA

tablete

Pri spolni slabosti
lahko poskusite

OKASA

tablete

za moške

100 komadov din 220.—

proti povzetju

Zastopnik: Lekarna

Mr. Rožman Miroslav

Beograd — Terazije 5

Ogl. reg. S. 5846-36

Zlato in srebro,

briljante, zastavljane listke
išče nujno za nakup

M. Ilgerjev sin,

Maribor Gosposka ulica 15

Perilo

za gospode,

pižame, kravate in

vse ostale predmete

za gospode kupite

dobro in poceni v

modni trgovini

K. TKALEC

MARIBOR

Gosposka ul. 32

Kolonijalno blago

KAVA, CAJ, KAKAO,
COKOLADA IN RIŽ

Dobite kakor do sedaj, tudi v na-
prej v neomejeni količini po so-
lilni dneveni ceni.

Gospodinje, založite Vaše
shrambe iz specialne trgovine

Z. ANDERLE

Gosposka ul. 20, Telef. 29-10.

Suh ladijski pod

(Koroška stroja)

in slavonski hrastovi in bukovi parjeni parketi stalno na zalogi

TOVARNA PARKETOV

Jasip Rendeli, Maribor, Koroška c. 10

Polaganje vršimo pod strokovnim nadzorom

V Mariboru ima največji uspeh »Večernikov« oglas!

Tombola! Tombola! Tombola! Tombola!

Glashena Matica v Mariboru

priredi v nedeljo, 5. novembra od 3. ure popoldne dalje na Trgu svobode, ve-
liko denarno tombolo.

Dobitki se ravna po serijah prodanih kart. Način igranja je popolnoma
nov, ker so dobitki samo denarni in sicer zadene pri vsaki seriji samo 1 glav-
ni dobiček, takozvani »činkvine« t. j. pet pokritih števil v eni vrsti.

Glavni dobiček doseže lahko vsoto

2000.—, 3000.—, 4000.—

ali celo več tisoč dinarjev.

Serije so razvrščene po barvah tombolskih kart in sicer so karte ru-
mene, zelene, rdeče in modre barve. Vsaka barva igra za sebe. N. pr. če je
od zelene ali katerekoli druge barve prodanih dva, tri, štiri ali celo več-
tisoč kart, se ravna dobitki tudi po številu teh prodanih kart. Kolikor pro-
danih kart, toliko dinarjev.

Vsaka karta stane samo 2 d naria

Segajte pridno po tombolskih kartah, ker vam vsak 2-dinarski novic pri-
nese lahko veliko srečo v času prepotrebnih nabavkov za zimo.

Cilj pa, ki ga zasleduje Glashena matica na glasbeno-kulturnem polju, je
porok, da bo tudi najmanjša žrtev celokupnega Maribora obrodila stoteren sad.

POSOLJILNICA NARODNI DOM V MARIBORU

NARODNI DOM

Z. Z. O. L.

Deležna glavica nad 600.000 din, tistne rezerve 11 milijonov din, hranilne vloge 56 milijonov din.

Sprejema hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3—5%.

Najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru

Izd in urejuje ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. — Oglasi po ceniku. — Rokopisi se
ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva šte. 25-67 in uprave šte. 28-67. — Poštni čekovni račun šte. 11 409.